

Ανθολόγιο κειμένων για το σεμινάριο

*Η ερωτική ηθική των Αθηναίων
μέσα από τα κείμενα των ρητόρων*

ΣΤ' Φιλολογικό

Διδάσκων: Β. Λεντάκης

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΖΟΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΩΝ

ΑΙΣΧΙΝΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΙΜΑΡΧΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

ΗΛΙΑ ΗΛΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ & Π. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ - ΣΤΟΑ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

1939

- 1 Οὐδένα πρόποτε τῶν πολιτῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε γραφὴν γραφάμενος οὔτ' ἐν εὐθύναις λυπήσας, ἀλλ' ὡς ἔγωγε νομίζω, μέτριον ἔμαντὸν πρὸς ἕκαστα τούτων παρεσηκῶς, δρῶν δὲ τὴν πόλιν μεγάλη βλαπτομένην ὑπὸ Τιμάρχου τουτουὶ δημηγοροῦντος παρὰ τοὺς νόμους καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ σκκοφαντούμενος (δὴν δὲ τρόπον, ἐπιδείξω προϊόντος τοῦ λόγου)
- 2 ἐν τι τῶν αἰσχίστων ἡγήσάμην εἶναι μὴ βοηθῆσαι τῇ τε πόλει πάση καὶ τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν καὶ ἔμαντῶ· εἰδὼς δ' αὐτὸν ἔνοχον ὄντ' αἰς ὀλίγω πρότερον ἠκούσατε ἀναγιγνώσκοντος τοῦ γραμματέως, ἐπήγγειλα αὐτῶ τὴν δοκιμασίαν ταυτηνί. Καὶ ὡς ἔοικεν, ὧ Ἀθηναῖοι, οἱ εἰωθότες λόγοι λέγεσθαι ἐπὶ τῆς δημοσίους ἀγῶσιν οὐκ εἰσὶ ψευδεῖς· αἱ γὰρ
- 3 ἴδιαι ἔχθραι πολλὰ πάνυ τῶν κοινῶν ἐπανορθοῦσι. Τοῦ μὲν οὖν ὄλου ἀγῶνος φανήσεται οὔθ' ἡ πόλις αἰτία οὔσα Τιμάρχῳ οὔθ' οἱ νόμοι οὔθ' ὑμεῖς οὔτ' ἐγώ, ἀλλ' αὐτὸς οὗτος αὐτῶ. Οἱ μὲν γὰρ νόμοι προεῖπον αὐτῶ αἰσχροῦς βεβιωκῶτι μὴ δημηγορεῖν, ἐπίταγμα, ὡς γε δὴ ἐγὼ κρίνω, οὐ χαλεπὸν ἐπιτάξαντες, ἀλλὰ καὶ πάνυ ὀφείδιον· ἐμὲ δ' ἐξῆν αὐτῶ, εἰ ἐσωφρόνει, μὴ σκκοφαντεῖν. Περὶ μὲν οὖν τούτων μετρίως ἐλπίζω μοι προειρησθαι.
- 4 Ἐὐκ ἀγνοῶ δέ, ὅτι ἂ μέλλω ἐν πρώτοις λέγειν φανεῖσθε καὶ ἐτέρων ἤδη πρότερον ἀκηκοότες· ἀλλὰ μοι δοκεῖ καιρὸς εἶναι καὶ ἐμὲ νῦν πρὸς ὑμᾶς τῶ αὐτῶ λόγῳ τούτῳ χρῆσασθαι. Ὁμολογεῖται γὰρ τρεῖς εἶναι πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία· διοικοῦνται δ' αἱ μὲν τυραννίδες καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρεῖσι

(1) Δημοσία ἀγωγή δι' ἧς κάθε πολίτης ἠδύνατο νὰ ἀξιῶσθαι ἀπὸ τοῦς δημηγοροῦντας νὰ ἀποδείξουν πρότερον ὅτι δὲν ὑπέπε-

1. Οὐδέποτε, Ἀθηναῖοι πολῖται, ἤσκησα δημοσίαν ἀγωγὴν ἢ ἠνώχλησα πολίτην τινα, ποὺ εἶχε διαχειρισθῆ τὰ δημόσια πράγματα, ἀξιών γὰ λογοδοτήσῃ οὗτος, καὶ μάλιστα, ἔπως νομίζω τοῦλάχιστον, ὑπῆρξα ἐπιφυλακτικὸς καὶ εἰς τὰ δύο αὐτὰ σημεῖα· ἐπειδὴ ὁμοῦ βλέπω ὅτι ἡ πόλις ὑπεροβικὰ βλάπτεται ἀπὸ τοῦτον ἐδῶ τὸν Τιμάρχον, ποὺ ἐμφανίζεται εἰς τὸ βῆμα παρὰ τοὺς νόμους, καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ κυρίως σκκοφαντοῦμαι, — καὶ μὲ ποῖον τρόπον, τοῦτο θὰ φανῆ ἐν τῇ προόδῳ τοῦ λόγου μου — 2. ἐνόμισα ὅτι θὰ ἦτο μία ἀπὸ τὰς πλέον ἐπαισχύντους πράξεις τὸ νὰ μὴ ἐκτελέσω τὸ καθήκον μου πρὸς τὴν πόλιν, πρὸς τοὺς νόμους, πρὸς σᾶς καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν μου. Γνωρίζω δὲ ὅτι οὗτος εἶναι ἔνοχος τῶν πράξεων καὶ πρὸ ὀλίγου ἠκούσατε νὰ διαβάξῃ ὁ γραμματεὺς, ἤσκησα κατ' αὐτοῦ τὴν παροῦσαν δοκιμασίαν¹. Καὶ φυσικὰ, δὲν εἶναι ψευδὲς τὸ συνήθως λεγόμενον ἐξ ἀφορηῆς τῶν πολιτικῶν δικῶν: Αἱ προσωπικὰ καὶ ἐχθρότητες εἶναι ἐξαιρετικὰ ὠφέλιμοι εἰς τὸ δημοσίον συμφέρον. 3. Θὰ καταστήθῃ δὲ φανερόν ὅτι ἔλην αὐτὴν τὴν δικὴν δὲν τὴν ἐπροκάλεσεν εἰς βῆμα τοῦ Τιμάρχου οὔτε ἡ πόλις, οὔτε οἱ νόμοι, οὔτε σεις, οὔτε ἐγώ, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἴδιος. Διότι οἱ νόμοι ἐκ τῶν προτέρων τοῦ ἐπέβαλαν, ἀφοῦ ἦτο αἰσχροῦς διαγωγῆς, νὰ μὴ ἐμφανίζεται εἰς τὸ δημοσίον βῆμα, καὶ δὲν ἦτο δύσκολον, νομίζω, νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὴν διάταξιν ταύτην, ἀπειναντίας μάλιστα, εὐκολώτατον· ἐξ ἄλλου, ἂν ἦτο σώφρων, ἠμποροῦσε νὰ μὴ σκκοφαντῆ ἐμένα. Φρονῶ ὅτι ἀρκετὰ σᾶς εἶπα ὡς εἰσαγωγὴν.
- (4) ἐν ἀγνοῶ, Ἀθηναῖοι πολῖται, ὅτι ὅσα θὰ σᾶς εἶπω τώρα, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου μου, θὰ ἐνθυμηθῆτε ὅτι καὶ πολλοὶ ἄλλοι σᾶς τὰ εἶπαν ἤδη. Νομίζω ὁμοῦ ὅτι εἶναι εὐθετος στιγμὴ γὰ τὰ ἐπαναλάβω καὶ ἐγὼ τώρα. Ὅλοι πράγματι συμφωνοῦν ὅτι τρεῖς εἶδη πολιτευμάτων ὑπάρχουν εἰς ὄλον τὸν κόσμον, ἡ μοναρχία, ἡ ὀλιγαρχία καὶ ἡ λαοκρα-

σαν εἰς παράδοσιν συνεπαγομένην τὴν στέρησιν τοῦ πολιτικοῦ δικαιώματος τῆς δημηγορίας.

τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς κει-
 5 μένοις νόμοις. Ἐὖ δ' ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι τὰ μὲν τῶν
 δημοκρατουμένων σώματα καὶ τὴν πολιτείαν οἱ νόμοι σώ-
 ζουσι, τὰ δὲ τῶν τυράννων καὶ ὀλιγαρχικῶν^α ἀπιστία καὶ ἡ
 μετὰ τῶν ὀπλων φρουρά. Φυλακτέον δὴ τοῖς μὲν ὀλιγαρχικοῖς
 καὶ τοῖς τὴν ἄνισον πολιτείαν πολιτευομένοις τοὺς ἐν χειρῶν
 νόμῳ τὰς πολιτείας καταλύοντας, ὑμῖν δὲ τοῖς τὴν ἴσην καὶ
 ἔννομον πολιτείαν ἔχουσι τοὺς παρὰ τοὺς νόμους ἢ λέγοντας
 ἢ βεβιωκότας κολάζειν· ἐντεῦθεν γὰρ ἰσχύσατε, ὅταν ἐνόμη-
 6 γῶς βιούτων. Προσῆκειν δὲ ἔγωγε νομίζω, ὅταν μὲν νομο-
 θετῶμεν, τοῦθ' ἡμᾶς σκοπεῖν, ὅπως καλῶς ἔχοντας καὶ συμ-
 φέροντας νόμους τῇ πολιτείᾳ θησόμεθα, ἐπειδὴν δὲ νομοθε-
 τήσωμεν, τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις πείθεσθαι, τοὺς δὲ μὴ
 πειθομένους κολάζειν, εἰ δεῖ τὰ τῆς πόλεως καλῶς ἔχειν. Σκέ-
 7 ψασθε γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅσην πρόνοιαν περὶ σωφροσύνης
 ἐποιήσατο ὁ Σόλων ἐκεῖνος, ὁ παλαιὸς νομοθέτης, καὶ ὁ Δρά-
 κων καὶ οἱ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους νομοθέται. Πρῶτον
 μὲν γὰρ ἐνομοθέτησαν περὶ τῆς σωφροσύνης τῶν παιδῶν
 τῶν ἡμετέρων, καὶ διαρρήθην ἀπέδειξαν ἅ χρῆ τὸν παῖδα
 τὸν ἐλεύθερον ἐπιτηδεύειν καὶ ὡς δεῖ αὐτὸν τραφῆναι, ἔπειτα
 δεύτερον περὶ τῶν μειρακίων, τρίτον δ' ἐφεξῆς περὶ τῶν ἄλ-
 λων ἡλικιῶν, οὐ μόνον περὶ τῶν ἰδιωτῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ
 τῶν δητόρων. Καὶ τούτους τοὺς νόμους ἀναγράφαντες ὑμῖν
 8 παρακατέθεντο, καὶ ὑμᾶς αὐτῶν ἐπέστησαν φύλακας. Βούλο-
 μαι δὴ καὶ ἐγὼ νυνὶ πρὸς ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον χρῆσα-
 σθαι τῷ λόγῳ, ὅνπερ τοῖς νόμοις ὁ νομοθέτης. Πρῶτον μὲν
 γὰρ διέξιμι πρὸς ὑμᾶς τοὺς νόμους, οἱ κεῖνται περὶ τῆς εὐ-
 κοσμίας τῶν παιδῶν τῶν ἡμετέρων, ἔπειτα δεύτερον τοὺς
 περὶ τῶν μειρακίων, τρίτον δ' ἐφεξῆς τοὺς περὶ τῶν ἄλλων
 ἡλικιῶν. Οὕτω γὰρ ἂν μοι μάλιστα ὑπολαμβάνω τοὺς λό-
 γους εὐμαθεῖς γενέσθαι. Ἄμα δὲ καὶ βούλομαι, ὦ Ἀθη-

^α ὀλιγαρχικῶν χ' / φα· ἢ ὑπὸ τοῦ Taylor προταθεῖσα, ἀποδεκτὴ

τία. Καὶ τῆς μὲν μοναρχίας ἢ τῆς ὀλιγαρχίας ἢ διοικήσεως
 ρυθμίζεται ἀπὸ τῶν κέφι τῶν ἀρχόντων, τῶν δὲ λαοκρατου-
 μένων πολιτειῶν ἀπὸ τοὺς κειμένους νόμους. 5. Καὶ κα-
 λῶς γνωρίζετε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ τοὺς πολίτας καὶ τὸ
 πολίτευμα τῶν λαοκρατιῶν ἐξασφαλίζουν οἱ νόμοι, ἐνῶ
 τοὺς μονάρχας καὶ τοὺς ἀσκούντας ὀλιγαρχίαν ἢ καχυποψία
 καὶ ἡ ἐνοπλος σωματοφυλακῇ. Πρέπει λοιπόν, οἱ μὲν ὀλιγαρχ-
 6 χικοὶ καὶ οἱ ἀσκούντες διακυβέρνησιν μὲ βράσιν τὴν ἀρχὴν
 τῆς ἀνισότητος γὰρ προφυλάσσονται ἀπὸ τοὺς δυναμένους
 βιαίως γὰρ ἀνατρέψουν τὸ καθεστῶς, ἡμεῖς δὲ, οἱ ἔχοντες κρά-
 τος δικαίου καὶ ἰσότητος, ἀπὸ ἐκείνους ποῦ μὲ λόγους ἢ μὲ
 τὴν διαγωγὴν τῶν παρατιάξουν τοὺς νόμους. Θὰ εἰσθε ἰσχυ-
 7 ροὶ τότε μόνον ὅταν θὰ ἔχετε εὐνομίαν καὶ θὰ ἀμποδίζετε τοὺς
 παρανομῶντας γὰρ σὰς καταλύσουν. 6. Πρέπει δὲ, νομίζω,
 ὅταν μὲν νομοθετοῦμεν, γὰρ ἀποβλέπωμεν εἰς τὸ πῶς θὰ κά-
 μωμεν καλοὺς καὶ ὠφελίμους εἰς τὸ κράτος νόμους, ἀφοῦ
 δὲ νομοθετήσωμεν πλέον, γὰρ συμμορφώμεθα πρὸς τοὺς
 κειμένους νόμους καὶ γὰρ τιμωροῦμεν τοὺς μὴ συμμορφου-
 μένους, ἐάν θέλωμεν γὰρ εὐτυχῆ ἢ πόλιν. Ἐναλογισθήτε
 8 πράγματι, ὦ Ἀθηναῖοι, πόσον ἐπρονόησαν διὰ τὰ ἡἷη, ὁ
 Σόλων ἐκεῖνος, ὁ παλαιὸς νομοθέτης καὶ ὁ Δράκων καὶ οἱ
 ἄλλοι νομοθέται τῶν χρόνων ἐκείνων. 7. Διότι πρῶτα
 πρῶτα ἐρρύθμισαν νομοθετικῶς τὴν διαγωγὴν τῶν παιδιῶν
 καὶ μὲ καθε λεπτομέρειαν καθώρισαν πῶς πρέπει γὰρ ζῆ τὸ
 ἐλεύθερο παιδί καὶ ποῖαν ἀνατροφὴν γὰρ λαμβάνη, κατόπιν
 δὲ ἔθεσαν νόμους καὶ διὰ τοὺς νέους, καὶ διὰ τὰς ἄλλας
 ἡλικίας, ὅχι μόνον διὰ τοὺς ἰδιώτας, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς δη-
 9 μοσίους ἀνδρας. Τοὺς δὲ νόμους αὐτοὺς ἐχάραξαν ἐπάνω σὲ
 πλάκες καὶ τοὺς ἔφησαν ὡς παρακαταθήκη, ὄρισαντες ὅτι
 σεῖς θὰ εἰσθε οἱ φύλακες αὐτῶν. 8. Καὶ ἐγὼ λοιπόν θὰ σὰς
 ὁμιλήσω ἀκολουθῶν τὴν σειράν ποῦ μετεχειρίσθη εἰς τοὺς
 νόμους τοῦ ὁ νομοθέτης. Θὰ ἀρχίσω ἀπὸ τοὺς νόμους ποῦ
 ρυθμίζουν τὴν διαγωγὴν τῶν παιδιῶν μας, ἔπειτα θὰ ἔλθω
 εἰς τοὺς περὶ τῶν νέων, κατόπιν εἰς τοὺς περὶ τῶν ἄλλων
 ἡλικιῶν νόμους, τοὺς ἀφορῶντας ὅχι μόνον τοὺς ἰδιώτας,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς δημοσίους ἀνδρας. Ἔτσι νομίζω ὅτι θὰ μὲ
 παρακολουθήσετε εὐκολώτερα. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάπτυξιν

παρὰ τοῦ Bekker γενομένη καὶ ἀποκλεισθεῖσα τῶν περισσοτέρων
 νέων ἐκδόσεων γραφὴ ὀλιγαρχικῶν φαίνεται πιθανώτερα εἰς ἡμᾶς.

ναῖοι, προδιεξελεθῆναι πρῶτον πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἔχουσιν οἱ νόμοι περὶ τῆς πόλεως, πάλιν δὲ μετὰ τοῦτο ἀντεξετάσαι τοὺς τρόπους τοὺς Τιμάρχου· εὐρήσετε γὰρ αὐτὸν ἐναντίως ἅπασιν τοῖς νόμοις βεβιωκότα.

- 9 Ὁ γὰρ νομοθέτης πρῶτον μὲν τοῖς διδασκάλοις, οἷς ἐξ ἀνάγκης παρακατατιθέμεθα τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν παῖδας, οἷς ἐστὶν ὁ μὲν βίος ἀπὸ τοῦ σωφρονεῖν, ἢ δ' ἀπορία ἐκ τῶν ἐναντίων, ὅμως ἀπισιῶν φαίνεται, καὶ διαρρηθῆναι ἀποδείκνυσι πρῶτον μὲν ἦν ὥραν προσήκει ἵνα ἰὼν παῖδα
10 τὸν ἐλεύθερον εἰς τὸ διδασκαλεῖον, ἔπειτα μετὰ πόσων παιδῶν εἰσιέναι καὶ πηρὶκα ἀπιέναι, καὶ τοὺς διδασκάλους τὰ διδασκαλεῖα καὶ τοὺς παιδοτρίβας τὰς παλαίστρας ἀνοίγειν μὲν ἀπαγορεύει μὴ πρότερον, πρὶν ἂν ὁ ἥλιος ἀνίσχη, κλῆθαι δὲ προστάττει πρὸ τοῦ ἡλίου δευκότος, τὰς ἐρημίας καὶ τὸ σκότος ἐν πλείστη ὑποψία ποιούμενος· καὶ τοὺς νεανίσκους τοὺς εἰσφοιτῶντας οὐσιναι δεῖ εἶναι καὶ ἄσιναις ἡλικίας ἔχοντας, καὶ ἀρχὴν ἦτις ἔσται ἢ τούτων ἐπιμελησομένη, καὶ περὶ παιδαγωγῶν ἐπιμελείας καὶ περὶ Μουσείων ἐν τοῖς διδασκαλείοις καὶ περὶ Ἑρμαίων ἐν ταῖς παλαίστραις, καὶ τὸ τελευταῖον περὶ τῆς συμφοιτήσεως τῶν παιδῶν καὶ τῶν χορῶν τῶν κυκλίων. Κελεύει γὰρ τὸν χορηγὸν τὸν μέλλοντα τὴν οὐσίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀναλίσκεν ὑπὲρ τετρακόσια ἔτη γεγονότα τοῦτο πράττειν, ἔν' ἤδη ἐν τῇ σωφρονεστάτῃ αὐτοῦ ἡλικίᾳ ὦν, οὕτως ἐντυγχάνη τοῖς ὑμετέροις παισίν. Ἀναγνώσεται οὖν ὑμῖν τούτους τοὺς νόμους ὁ γραμματεὺς, ἔν' εἰδῆτε, ὅτι ὁ νομοθέτης ἠγγήσατο τὸν καλῶς τραπεύοντα παῖδα ἄνδρα γενόμενον χρήσιμον ἕσσεσθαι τῇ πόλει· ὅταν δ' ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου εὐδὲς πονηρὰν ἀρχὴν λάβῃ τῆς παιδείας, ἐκ τῶν κακῶς τετραμμένων παιδῶν πλησίον ἠγγήσατο πολίτας ἕσσεσθαι Τιμάρχῳ τουταῖ. Λέγει δ' αὐτοῖς τοὺς νόμους τούτους.

τῶν νόμων, ὃ Ἰθηναιοι, θὰ συγκρίνω πρὸς αὐτοὺς τὴν διαγωγὴν τοῦ Τιμάρχου. Καὶ τότε θὰ εὐρετε ὅτι ἡ διαγωγὴ τοῦ ἦτο ἀντίθετος πρὸς ὅλους τοὺς νόμους μας.

9. Καὶ πρῶτα πρῶτα ὁ νομοθέτης, εἰς τοὺς διδασκάλους, εἰς τοὺς ὁποίους ἀναγκαστικὰ ἐμπιστευόμεθα τὰ παιδιὰ μας, καὶ τῶν ὁποίων τὸ φῶμι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν καλὴν διαγωγὴν, ἐνῶ ἀπὸ τὴν κακὴν τῶν τὰς στερήσεις τῆς πτωχείας θὰ δοκιμάσουν οὗτοι, ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι καὶ εἰς αὐτοὺς δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην καὶ ρυθμίζει μὲ καθε λεπτομέρειαν πόσαν ὥραν ὁ ἐλεύθερος μαθητῆς πρέπει νὰ πηγαίγη εἰς τὸ σχολεῖον, ἔπειτα μὲ πόσους συμμαθητάς του μαζὶ καὶ πότε πρέπει νὰ φεύγη ἀπὸ τὸ σχολεῖον, 10. καὶ ἀπαγορεύει νὰ ἀνοίγουν οἱ διδασκαλοὶ τὰ σχολεῖα καὶ οἱ γυμνασταὶ τὰς παλαίστρας πρὶν ἀνατελεῖν ὁ ἥλιος, ἐπιτάσσει δὲ νὰ τὰ κλείουν πρὶν ἀπὸ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὑποπτευόμενος πάρα πολὺ τὴν μοναξιά καὶ τὸ σκότος. Ὅρίζει ἀκόμη ποῖα παιδιὰ ἠμποροῦν νὰ φοιτοῦν ἐκεῖ καὶ ποῖας ἡλικίας καὶ ποῖα εἶναι ἢ ἀρχὴ πού θὰ ἐποπτεύῃ τὴν τήρησιν αὐτῶν τῶν κανόνων καὶ περὶ τῆς ἐποπτείας παιδαγωγῶν πού συνοδεύουν τὰ παιδιὰ καὶ περὶ τῆς ἐορτῆς τῶν Μουσῶν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τοῦ Ἑρμοῦ εἰς τὰς παλαίστρας, τέλος δὲ καὶ περὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν παιδιῶν εἰς τοὺς κυκλικούς χορούς.
11. Διότι ὁρίζει ὅτι ὁ χορηγός, πού θὰ κάμῃ τὰ ἔξοδα τοῦ θεάματος, πρέπει νὰ ἔχῃ κλείσει τὰ σαράντα, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ σχέσεις μὲ τὰ παιδιὰ σας παρὰ ἐκεῖνος πού ἔφθασεν εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς πλήρους σωφροσύνης. Θὰ σας διαβάσῃ λοιπὸν ὁ γραμματεὺς αὐτοὺς τοὺς νόμους διὰ νὰ καταλάβετε ὅτι ὁ νομοθέτης ἐθεώρησε πῶς μόνον τὸ παιδί πού καλῶς ἀνετρέφῃ, ἅμα γίνῃ ἄνδρας θὰ εἶναι χρήσιμος εἰς τὴν πόλιν. Ὅταν δὲ ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου πάρῃ εὐδὲς ἀπὸ τὸ σχολεῖον κακὴν κατεύθυνσιν, ἐνόμισεν ὅτι τότε, τὰ κακοανατεθραμμένα αὐτὰ παιδιὰ θὰ γίνον πολῖται ὡς τὸν Τιμάρχον αὐτὸν ἐδῶ. Διάβασε τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΙ

- 12 [Οἱ δὲ τῶν παίδων διδάσκαλοι ἀνοίγεωσαν μὲν τὰ διδασκαλεῖα μὴ πρότερον ἢλίω ἀνιόντος, κλειέτωσαν δὲ πρὸ ἡλίου δύοντος. Καὶ μὴ ἐξεστο τοῖς ὑπὲρ τὴν τῶν παίδων ἡλικίαν οὖσιν εἰσιέναι τῶν παίδων ἔνδον ὄντων, ἐὰν μὴ υἱὸς διδασκάλου ἢ ἀδελφός ἢ θυγατρὸς ἀνῆρ· ἐὰν δὲ τις παρὰ ταῦτ' εἰσῆ, θανάτῳ ζημιούσθω. Καὶ οἱ γυμνασιάρχαι τοῖς Ἑρμαίοις μὴ ἐάτωσαν συγκαθιέναι μηδένα τῶν ἐν ἡλικίᾳ τρόπῳ μηδενί· ἐὰν δὲ ἐπιτρέπη καὶ μὴ ἐξείργῃ τοῦ γυμνασίου, ἔνοχος ἔστω ὁ γυμνασιάρχης τῷ τῆς ἐλευθέρων φθορᾶς νόμῳ. Οἱ δὲ χορηγοὶ οἱ καθιστάμενοι ὑπὸ τοῦ δήμου ἔτισσαν τὴν ἡλικίαν ὑπὲρ τετραράκοντα ἔτη].
- 13 Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, νομοθετεῖ περὶ ἀδικημάτων μεγάλων μὲν, γιγνομένων δ' οἷμαι ἐν τῇ πόλει· ἐκ γὰρ τοῦ πράττεσθαι τινα ὧν οὐ προσῆκεν, ἐκ τούτου τοὺς νόμους ἔθηκαν οἱ παλαιοί. Διαρρηθὴν γούν λέγει ὁ νόμος, ἐὰν τινα ἐκμισθώσῃ ἐταιρεῖν πατῆρ ἢ ἀδελφός ἢ θεῖος ἢ ἐπίτροπος ἢ ὅλων τῶν κυρίων τις, κατ' αὐτοῦ μὲν τοῦ παιδὸς οὐκ ἔῃ γραφὰς ἐταιρήσεως εἶναι, κατὰ δὲ τοῦ μισθώσαντος καὶ τοῦ μισθωσαμένου, τοῦ μὲν οὐ ἐξεμισθώσῃ, τοῦ δὲ οὐ φησὶν, ἐμισθώσατο. Καὶ ἴσα τὰ ἐπιτίμια ἐκατέρω πεποίηκε, καὶ μὴ ἐπάναγκες εἶναι τῷ παιδί ἢ βῆσαντι τρέφειν τὸν πατέρα μηδὲ οἴκησιν παρέχειν, ὅς ἂν ἐκμισθωθῆ ἔταιρεῖν· ἀποθανόντα δὲ αὐτὸν θαπτεῖται καὶ τὰλλα ποιεῖται τὰ νομιζόμενα. Σκέψασθε δὴ, ὡς καλῶς, ὦ Ἀθηναῖοι, ζῶντος μὲν αὐτοῦ ἀφαιρεῖται τὴν ὄνησιν τῆς παιδοποιίας, ὥσπερ ἐκεῖνος τοῦ παιδὸς τὴν παροῖσιν, τελευτήσαντα δὲ αὐτόν, ἡνίκα ὁ μὲν εὐεργετούμενος οὐκ αἰσθάνεται ὧν εὖ πάσχει, τιμᾶται δὲ ὁ νόμος καὶ τὸ θεῖον, θάπτειν ἤδη κελεύει καὶ τὰλλα ποιεῖν τὰ νομιζόμενα. Καὶ τίνα ἕτερον νόμον ἔθηκε φύλακα τῶν ὑμετέρων παίδων; τὸν τῆς προαγωγείας, τὰ μέγιστα ἐπιτίμια ἐπιγράψας, ἐὰν τις ἐλευθέρων παῖδα ἢ γυναῖκα προαγωγέῃ. Καὶ ποῖον ἄλλον; τὸν τῆς ὑβρεως, ὅς

ΝΟΜΟΣ

12. [Οἱ διδάσκαλοι νὰ μὴ ἀνοίγουν τὰ σχολεῖα πρὶν ἀνατελεῖν ὁ ἥλιος, καὶ νὰ τὰ κλείουν πρὶν ἀπὸ τὴν δύσιν τοῦ. Ἀν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ὑπερβάντας τὴν παιδικὴν ἡλικίαν νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰ σχολεῖα, ὅταν ἐντὸς αὐτῶν εὐρίσκωνται παιδιὰ, ἐκτὸς ἐάν πρόκειται περὶ υἱοῦ, ἀδελφοῦ ἢ γαμβροῦ τοῦ διδασκάλου. Ἄν δὲ τις παραβαίνων τὴν ἀπαγόρευσιν αὐτῆν, εἰσέλθῃ, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Καὶ οἱ γυμνασταὶ ὀφείλουσιν κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Ἑρμῶς νὰ μὴ ἀφήνουν νὰ κάθεται μαζὶ μὲ τὰ παιδιὰ κανεὶς ἐνήλιξ, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ. Ὁ δ' ἐπιτρέπων τοῦτο καὶ μὴ ἐκδιώκων ἀπὸ τὸ γυμναστήριον γυμναστῆς θὰ κηρύσσεται ἔνοχος παραβάσεως τοῦ νόμου περὶ διαφθορᾶς ἐλευθέρων παίδων. Οἱ δὲ ὑπὸ τῆς βουλῆς τοῦ δήμου ὀριζόμενοι χορηγοὶ πρέπει νὰ ἔχουν συμπληρώσει τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν].

13. Κατόπιν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ νομοθέτης πραγματεύεται περὶ ἐγκλημάτων βαρυτάτων μὲν, γνωστῶν ὅμως, πιστεύω, εἰς τὴν πόλιν. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἐγίνοντο πράξεις ποῦ δὲν ἔπρεπε, δι' αὐτὸ οἱ παλαιοὶ ἠγαγκάστησαν νὰ τὰς πατάξουν μὲ σχετικὸς νόμους. Κατηγορηματικῶς λοιπὸν ὁ νόμος ὀρίζει ὅτι ἐὰν πατήρ, ἢ πρεσβύτερος ἀδελφός, ἢ θεῖος, ἢ ἐπίτροπος, ἢ ἄλλος ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ ἐλευθέρου παιδιοῦ, τὸ παραδῶσῃ ἐναντι χρημάτων εἰς παιδεραστήν, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταδιωχθῆ τὸ παιδί, ἀλλ' οἱ συνάψαντες ἐπὶ χρήμασι τὴν συμφωνίαν αὐτῆν, ὁ εἰς διότι τὸ παρέδωκε καὶ ὁ ἄλλος διότι τὸ ἐπῆρεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ. Ὄρισε δὲ ὁμοίαν ποινὴν δι' ἀμφοτέρους. Ἀκόμη τὸ παιδί ποῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ παρεδίδοτο, τὸ ἀπήλλαξε μετὰ τὴν ἐνηλικίωσίν του, ὑποχρέωσε πρὸς διατροφήν τοῦ πατρὸς καὶ στέγασίν του. Διετήρησε δὲ μόνον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τὸν κηδεύσῃ καὶ τοῦ ἀπονεύμῃ τὰς ἄλλας μετὰθανάτους τιμὰς. 14. Σκεφθῆτε ὦ Ἀθηναῖοι, πόσον σοφῆ εἶναι αὐτὴ ἡ διάταξις. Ἐκείνον ποῦ ἐστέρησε τὸ παιδί τοῦ τοῦ δικαιοῦματος τοῦ νὰ ἀγορεύῃ δημοσίᾳ, τὸν ἀποστερεῖ, ὅσο ζῆ, κάθε ὠφελείας ἀπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς πατρός. Καὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατόν του, ὅταν αὐτὸς μὲν δὲν αἰσθάνεται πλέον τὸ καλὸ ποῦ τοῦ γίνεται, οὐσιαστικὰ δὲ πρὸς τιμὴν, ὅχι τοῦ νεκροῦ, ἀλλὰ τῶν γόμων καὶ τῶν θεῶν, ὀρίζει νὰ θάπτεται καὶ τοῦ ἀπονεύμονται αἱ μεταθανάτιοι τιμαί. Ἄλλὰ καὶ ἄλλον νόμον ἔθεσε, διὰ νὰ προφυλάξῃ τὰ ἦθη τῶν παιδιῶν μας, τὸν περὶ προαγωγείας, ὀρίσας τὰς βαρυτέρας ποινὰς εἰς βάρος τῶν προαγωγῶν ἐλευθέρων παιδιῶν καὶ γυναικῶν. 15. Καὶ ἄλλον ἀκόμη. Τὸν νόμον περὶ

ἐν κεφαλαίῳ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα συλλαβὸν ἔχει· ἐν ᾧ δια-
ρῆδην γέγραπται, ἐάν τις ὑβρίζῃ εἰς παῖδα (ὑβρίζει δὲ δὴ
που ὁ μισθούμενος) ἢ ἄνδρα ἢ γυναῖκα, ἢ τῶν ἐλευθέρων
τινὰ ἢ τῶν δούλων, ἢ ἐὰν παρὰ νόμον τι ποιῆ εἰς τούτων
τινὰ, γραφὰς ὕβρεων εἶναι πεποιήκεν καὶ τίμημα ἐπέθηκεν,
ὁ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. Λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ

16 [Ἄν τις Ἀθηναίων ἐλεύθερον παῖδα ὑβρίσῃ, γραφέσθω
ὁ κύριος τοῦ παιδὸς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, τίμημα ἐπι-
γραμμένος. Οὐδ' ἂν τὸ δικαστήριον καταψηφίσῃται, παρα-
δοθεὶς τοῖς ἑνδεκα τεθνήτω ἀθημερόν. Ἐὰν δὲ εἰς ἀργύριον
καταψηφισθῇ, ἀποτισάτω ἐν ἑνδεκα ἡμέραις μετὰ τὴν δίκην,
ἐὰν μὴ παραχρῆμα δύνῃται ἀποτίειν. Ἔως δὲ τοῦ ἀποτίσαι
εἰργθήτω. Ἐνοχοὶ δὲ ἔστωσαν ταῖσδε ταῖς αἰτίαις καὶ οἱ εἰς τὰ
οἰκετικὰ σώματα ἐξαμαρτάνοντες.]

17 Ἴσως ἂν οὖν τις θαυμάσειεν ἐξαίφνης ἀκούσας, τί δὴ
ποιᾷ ἐν τῷ νόμῳ τῷ τῆς ὕβρεως προσεγράφη τοῦτο τὸ ὄρημα,
τὸ τῶν δούλων. Τοῦτο δὲ ἐὰν σκοπήτε, ὧ Ἀθηναῖοι, εὐρή-
σετε, ὅτι τοῦτο πάντων ἄριστα ἔχει· οὐ γὰρ περὶ τῶν οἰκε-
τῶν ἐσπούδασεν ὁ νομοθέτης, ἀλλὰ βουλόμενος ὑμᾶς ἐθίσαι
πολὸν ἀπέχειν τῆς τῶν ἐλευθέρων ὕβρεως προσέγραψε μηδ'
εἰς τοὺς δούλους ὑβρίζειν. Ὅλως δὲ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ τὸν εἰς
δοιοῦν ὑβριστὴν, τοῦτον οὐκ ἐπιτήδειον εἶναι ἠγγήσατο συμ-
18 πολιτεύεσθαι. Κἀκεῖνο δὲ μοι συνδιαμνημονεύσατε, ὧ Ἀθη-
ναῖοι, ὅτι ἐνταῦθ' ὁ νομοθέτης οὐπω διαλέγεται αὐτῷ τῷ
σώματι τοῦ παιδός, ἀλλὰ τοῖς περὶ τὸν παῖδα, πατρὶ, ἀδελ-
φῷ, ἐπιτρόπῳ, διδασκάλοις καὶ ὄλως τοῖς κυρίοις· ἐπειδὴν
δ' ἐγγραφῇ εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον καὶ τοὺς νόμους
γνώσκει καὶ εἰδῆ τοὺς τῆς πόλεως καὶ ἤδη δύνῃται διαλογίζεσθαι

1) Ἦτοι: ἀφοῦ ἐνηλικιωθῆ. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔφηβοι συμπληρώνον-
τες τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των ἐνεγράφοντο εἰς τὸ ληξιαρχεῖον

προσβολῆς, ὁ ὅποιος, ὑπὸ τὸ ἐν αὐτῷ καὶ μοναδικὸν ὄνομα
πραγματεύεται περὶ ὄλων τῶν ὁμοειδῶν ἀδικημάτων. Εἰς
αὐτὸν τὸν νόμον σαφῶς ὀρίζεται ὅτι ὅποιος προσβάλλει εἴτε
παιδί, — ὁ δὲ προμηθευόμενος παιδί ἀντὶ χρημάτων βεβαίως
τὸ προσβάλλει — εἴτε ἄνδρα, ἢ γυναῖκα, εἴτε ἐλεύθερον
εἴτε δούλον, καὶ συμπεριφέρεται πρὸς αὐτοὺς παρὰ τοὺς
νόμους, καταδιώκεται ἐπὶ προσβολῆ. Καὶ ὀρίζει ὁ νόμος
τὴν ποινὴν ἢ τὴν ἀποζημίωσιν ἢ ὅποια θὰ τοῦ ἐπιδληθῆ.
Διάβασε, γραμματεῦ, τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ

16. [Ὁ Ἀθηναῖος ὁ ὅποιος θὰ προσβάλῃ ἐλεύθερον
παιδί, καταδιώκεται ἐνώπιον τῶν θεσμοθετῶν ἐπὶ τῇ ἐγ-
κλήσει τοῦ ἐξουσιάζοντος τὸν ἀνήλικον. Ἐν τῇ μηνύσει
πρέπει νὰ ὀρίζεται καὶ ἡ ποινὴ πού ὁ μνηστὴς ζητεῖ νὰ
ἐπιδληθῆ. Ἄν δὲ ὁ κατηγορηθεὶς καταδικασθῆ πρέπει, νὰ
παραδίδεται εἰς τοὺς ἑνδεκα καὶ νὰ ἐκτελεῖται ἀθημερόν.
Ἄν δὲ πάλιν τοῦ ἐπιδληθῆ ἀποζημίωσις ὑπὲρ τοῦ παθόντος.
πρέπει, ἂν δὲν ἔμπορῆ νὰ πληρώσῃ παραχρῆμα, νὰ καταβάλῃ
τὴν ἀποζημίωσιν τὸ πολὺ ἐντός ἑνδεκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς
δίκης. Ἄλλως φυλακίζεται μέχρις ὅτου πληρώσῃ. Ἡ αὐτῆ
ποινὴ ἐπιβάλλεται καὶ εἰς τοὺς ὑποπίπτοντας εἰς ὁμοίας
παραβάσεις εἰς βάρους δούλων].

17. Θὰ ἀπορήσουν ἴσως μερικοὶ, γιατί ὁ περὶ ἐξυβρί-
σεως νόμος προνοεῖ καὶ περὶ τῶν δούλων. Ἄν ἐξετάσετε
δμως, Ἀθηναῖοι πολῖται, καλύτερα τὴν διάταξιν αὐτήν, θὰ
τὴν εὐρετε ὡς μίαν ἐκ τῶν καλύτερων. Βέβαια ὁ νομο-
θέτης δὲν ἐσκέφθη γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν δούλων. Ἀλλὰ
θέλων νὰ σᾶς συνηθίσῃ νὰ ἀπέχεσθε ἀπολύτως ἀπὸ τὴν
προσβολὴν τῶν ἐλευθέρων, ὥρισεν ὅτι οὔτε τοὺς δούλους
πρέπει νὰ προσβάλλετε. Μὲ λίγα λόγια ἔκρινεν ὁ νομοθέτης
ὅτι ἐκεῖνος πού προσβάλλει ὅποιονδήποτε, εἶναι ἀκτάλ-
ληλος νὰ μετέσχῃ εἰς τὴν διακυβέρνησιν μιᾶς λαοκρατικῆς
πολιτείας. 18. Προσέξατε ἰδιαιτέρως καὶ αὐτὸ τὸ σημεῖον,
ὧ πολῖται τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι ἔως ἐδῶ ὁ νομοθέτης δὲν ἀπευ-
θύνεται ἀκόμη πρὸς τὸ παιδί, ἀλλὰ πρὸς τοὺς γύρω του,
τὸν πατέρα, τὸν ἀδελφόν, τὸν ἐπίτροπον, τὸν διδασκαλόν,
μὲ λίγα λόγια πρὸς τὸν ἐξουσιαστήν του. Ἀφοῦ δὲ τὸ παιδί
γραφῆ εἰς τὸ ληξιαρχεῖον καὶ μάθῃ τοὺς νόμους τῆς

ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ πατρὸς των ἢ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐπιμέλειάν των.
(Ἀριστοτέλους Πολιτεία Ἀθηναίων, 42).

τὰ καλὰ καὶ τὰ μὴ, οὐδέτι ἐτέρω διαλέγεται, ἀλλ' ἤδη αὐτῷ [τῷ
 19 Τιμάρχῳ].^a Καὶ πῶς λέγει; Ἐάν τις Ἀθηναίων, φησὶν, ἐται-
 ρήσῃ, μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι, διὸ οἶμαι
 στεφανηφόρος ἢ ἀρχὴ, μὴδ' ἱερωσύνην ἱεράσασθαι, ὅς οὐδὲ
 καθαροῦ διαλέγεται τῷ σώματι, μὴδὲ συνδικῆσαι, φησὶ, τῷ
 δημοσίῳ μὴδὲ ἀρχάτω ἀρχὴν μηδεμίαν μηδέποτε, μήτ' ἐν-
 δημον, μήτε ὑπερόριον, μήτε κληρωτὴν μήτε χειροτονητὴν.
 20 μὴδὲ κηρυκυσάτω, μὴδὲ πρεσβυσάτω, μὴδὲ τοὺς πρεσβεύ-
 σαντας κρινέτω, μὴδὲ μισθωθεὶς συκοφαντεῖτω, μὴδὲ γνώ-
 μην εἰπάτω μηδέποτε μήτε ἐν τῇ βουλῇ μήτε ἐν τῷ δήμῳ,
 μὴδ' ἂν δεινότατος ἢ λέγειν. Ἐάν δέ τις παρὰ ταῦτα πράττῃ,
 γραφὰς ἐταιρήσεως πεποιήκε καὶ τὰ μέγιστα ἐπιτίμια ἐπέ-
 θηκεν. Λέγε αὐτοῖς καὶ τοῦτον τὸν νόμον, ἵν' εἰδῆτε, οἷων
 νόμων ἡμῖν κειμένων, ὡς καλῶν καὶ σωφρόνων, τετόλμηκε
 Τιμάρχος δημηγορεῖν ὁ τοιοῦτος τὸν τρόπον οἷον ὑμεῖς ἐπί-
 σασθε.

NOMOS

21 [Ἐάν τις Ἀθηναῖος ἐταιρήσῃ, μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν ἐννέα
 ἀρχόντων γενέσθαι μὴδ' ἱεράσασθαι μὴδὲ συνδικῆσαι τῷ δήμῳ,
 μὴδὲ ἀρχὴν ἀρχάτω μηδεμίαν, μήτε ἐνδημον μήτε ὑπερόριον,
 μήτε κληρωτὴν μήτε χειροτονητὴν, μὴδ' ἐπὶ κηρυκίαν ἀπο-
 στελλέσθω, μὴδὲ γνώμην λεγέτω, μὴδ' εἰς τὰ δημοτελῆ ἱερά
 εἰσίστω, μὴδ' ἐν ταῖς κοιναῖς στεφανηφορίαις στεφανούσθω,
 μὴδ' ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς τῶν περιρραντηρίων πορευέσθω. Ἐάν
 δέ τις ταῦτα ποιῇ, καταγνωσθέντος αὐτοῦ ἐταιρεῖν θανάτῳ ζη-
 μούσθω.]

22 Τοῦτον μέντοι τὸν νόμον ἔθηκε περὶ τῶν μειρακίων τῶν
 προχείρως εἰς τὰ ἑαυτῶν σώματα ἐξαμαρτανόντων· οὗς δὲ
 δλίγω πρότερον ὑμῖν ἀνέγνω, περὶ τῶν παιδίων· οὗς δὲ νυνὲ

^a Ἀμφίβολος ἐνταῦθα ἡ θέσις τοῦ ὀνόματος, δι' ὃ καὶ ἀθε-
 θεῖται ὀρθῶς. Δὲν ἀποκλείεται νὰ πρόκειται περὶ κλητικῆς; ἢ Τι-
 μαρχε.

πόλεως καὶ ἡμπορεῖ πλέον νὰ διακρίνη τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ
 κακόν, τότε πᾶς πρὸς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἄτομον ἀπευθύνεται,
 19. Καὶ τί δρίζει; Ὅποιος Ἀθηναῖος ὑπῆρξεν ἐρωμένος
 ἀνδρὸς ἐναντι χρημάτων, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ εἰς ἕκ τῶν
 ἐννέα ἀρχόντων, ἐπειδὴ νομίζω ἢ ἐξουσία αὐτῇ φέρει
 στέμμα, οὐτε ἱερεὺς, γὰρ ἡ ἱερωσύνη ἀπαιτεῖ ἀγνὸν σῶμα,
 οὐτε δικηγόρος δημοσίας δίκης, οὐτε ἐντὸς τῆς πό-
 λεως, εἴτε ἐξω τῶν ὀρίων αὐτῆς, ἀπὸ τᾶς ἐξουσίας τοῦ
 ἀνατίθενται κατόπι δια κληρώσεως ἢ ἐκλογῆς. 20. Μήτε
 κήρυξ νὰ γίνῃ, μήτε πρεσβευτῆς, μήτε τοὺς χρηματι-
 σαντας πρεσβευτάς νὰ ἐπικρίνη ἐξ ἰδίων, μήτε ἐπ' ἀμοιβῆ
 κατ' ἐντολὴν ἄλλου νὰ τοὺς συκοφαντῇ, μήτε νὰ ἐκφέρῃ
 πρὸς τὸν δήμον, εἴτε ἐνώπιον τῆς βουλῆς, εἴτε εἰς τὴν συνέ-
 λευσιν τοῦ δήμου, καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ἀριστος ρήτωρ. Ὁ δὲ
 παραβάτης τῶν διατάξεων αὐτῶν καταδιώκεται ἐπὶ ἐταιρή-
 σει καὶ βαρύνεται ποινὰ τοῦ ἐπιβάλλονται. Διάδασέ τους,
 γραμματεῦ, καὶ τὸν νόμον αὐτόν. Καὶ θὰ ἀπορήσετε μὲ τὸ
 θράσος αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ Τιμάρχου, ὁ ὅποιος ἐνώ ὑφίστανται
 τοιοῦτοι, τόσον καλοὶ καὶ τόσον σοφοί, νόμοι, τολμᾷ νὰ
 ἀγορεύῃ πρὸς τὰς συνελεύσεις τοῦ λαοῦ, ἂν καὶ ἔχει τὴν
 διαγωγήν ποῦ ξέρετε.

NOMOS

21. [Ὁ Ἀθηναῖος ὅστις ἐγίνε ἐρωμένος ἀνδρὸς ἀντι
 χρημάτων δὲν δικαιούται νὰ γίνῃ εἰς ἕκ τῶν ἐννέα ἀρχόν-
 των, ἢ ἱερεὺς, ἢ δικηγόρος δημοσίων δικῶν, ἢ νὰ κατα-
 λάβῃ οἰανδήποτε ἐξουσίαν, εἴτε ἐντὸς τῆς πόλεως, εἴτε
 ἐξω τῶν ὀρίων αὐτῆς, εἴτε διὰ κλήρου εἴτε δι' ἐκλογῆς
 ἀναπιθεμένην, οὐδὲ νὰ στέλλεται ὡς κήρυξ, οὐτε νὰ ἐκφέρῃ
 γνώμην, οὐτε νὰ μετέχῃ εἰς δημοσίας θρησκευτικὰς τελε-
 τὰς, οὐτε νὰ φορῇ στεφάνι εἰς τὰς δημοσίας στεφανηφο-
 ρίας, οὐτε νὰ περιφέρεται μέσα εἰς τὸ τμήμα τῆς δημοσίας
 ἀγορᾶς ποῦ ἔχει ἐξαγνισθῆ διὰ ραντίματος. Ὁ παραβάτης
 τῶν διατάξεων αὐτῶν, κηρυσσόμενος ἐνοχος, τιμωρεῖται διὰ
 τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.]

22. Αὐτόν λοιπὸν τὸν νόμον ἔθεσε περὶ τῶν νέων ποῦ
 δὲν σέβονται τὰ σώματά των. Τοὺς δὲ ἄλλους ποῦ πρὸ δλίγου
 ἠκούσατε, περὶ τῶν παιδιῶν. Τώρα θὰ σὰς πῶ τί ὤρισε καὶ

ὑμῖν οἶμαι ἐπιδείξειν· εὐ γὰρ οἶδ' ὅτι πάντες ἐκπελεύκατε εἰς Σαλαμίνα καὶ τεθέασθε τὴν Σόλωνος εἰκόνα, καὶ αὐτοὶ μαρτυρήσαιτ' ἂν, ὅτι ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Σαλαμινίων ἀνάκειται ὁ Σόλων ἐντὸς τὴν χεῖρα ἔχων. Τοῦτ' ἔστιν, ὧ Ἀθηναῖοι, ὑπόμνημα καὶ μίμημα τοῦ Σόλωνος σχήματος, ὃν τρόπον 26 ἔχων αὐτὸς διελέγετο τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων. Σκέρασθε δὲ, ὧ Ἀθηναῖοι, ὅσον διαφέρει ὁ Σόλων Τιμάρχου καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ὧν ὀλίγω πρότερον ἐν τῷ λόγῳ ἐπεμνήσθην. Ἐκεῖνοι μὲν γε ἡσχύνοντο ἔξω τὴν χεῖρα ἔχοντες λέγειν, Τιμαρχος δὲ οὐτοσὶ οὐ πάλαι, ἀλλὰ πρόφην ποτὲ ῥίπας θοιμάτιον γυμνὸς ἐπαγκρατίαζεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὕτω κακῶς καὶ αἰσχρῶς διακείμενος τὸ σῶμα ὑπὸ μέθης καὶ βδελυρίας, ὥστε τοὺς γε εὐ φρονοῦντας ἐγκαλύψασθαι, αἰσχυνθέντας 27 ὑπὲρ τῆς πόλεως, εἰ τοιοῦτοις συμβούλοις χρώμεθα. Ἄ συνιδῶν ὁ νομοθέτης διαρρηθὴν ἀπέδειξεν, οὐδὲ χρῆ ἡμιγγορεῖν καὶ οὐδὲ οὐ δεῖ λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος, εἴ τις μὴ προγόνων ἐστὶ τῶν ἐστρατηγηκότων, οὐδὲ γε εἰ τέχνην τινα ἐργάζεται ἐπικουρῶν τῇ ἀναγκαίᾳ τροφῇ, ἀλλὰ καὶ τούτους καὶ μάλιστα ἀσπάζεται, καὶ διὰ 28 τοῦτο πολλάκις ἐπερωτᾷ, τίς ἀγορεύειν βούλεται. Τίνας δ' οὐκ ᾔπειο δεῖν λέγειν; Τοὺς αἰσχρῶς βεβιωκότας· τούτους οὐκ ἔῃ ἡμιγγορεῖν. Καὶ ποῦ τοῦτο δηλοῖ; Δοκιμασίᾳ, φησὶ, ῥητόρων· ἔάν τις λέγῃ ἐν τῷ δήμῳ τὸν πατέρα τύπτων ἢ τὴν μητέρα, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν· τοῦτον οὐκ ἔῃ λέγειν. Νῆ Δία καλῶς γε, ὡς ἐγὼ φημι. Διὰ τί; Ὅτι, εἴ τις, οὐδὲ ἐξ ἴσου δεῖ τιμᾶν τοῖς θεοῖς, εἰς τούτους ἐστὶ φαῦλος, τί ποτε, φησὶν, ὑπ' αὐτοῦ πείσονται οἱ ἀλλότριοι καὶ ἡ πό- 29 λις ὅλη; Καὶ τίσι δεύτερον ἀπέιπε μὴ λέγειν; Ἡ τὰς στρατείας, φησὶ, μὴ ἐστρατευμένους, ὅσοι ἂν αὐτῷ προσταχθῶ-

1) Ἡ ἀσκησις διοριστικοῦ ἐπαγγέλματος γενικῶς ἐθεωρεῖτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὡς κατωτέρα ἀσχολία, πού δὲν προσήκειν εἰς ἐλεύθερον πολίτην.

τούτου ὑπάρχει τρανοτάτη ὕλική ἀπόδειξις. Πράγματι δλοισας, τὸ ξέρω καλά, ἔτυχε γὰρ πάτε, εἰς τὴν Σαλαμίνα καὶ εἶδατε τὸν ἀνδριάντα τοῦ Σόλωνος. Ἥμπορεῖτε λοιπὸν γὰρ μαρτυρήσετε σεῖς οἱ ἴδιοι, πῶς ὁ Σόλων εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Σαλαμινίων παριστάνεται μὲ τὰ χέρια κρυμμένα κάτω ἀπὸ τὸν μανδύαν του. Λοιπὸν, Ἀθηναῖοι πολῖται, τὸ ἀγαλμα αὐτὸ ἐνθυμίζει καὶ ἀναπαριστᾷ τὴν στάσιν αὐτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ Σόλωνος, ὅταν ὠμιλοῦσε πρὸς τὸν λαόν. 26. Καὶ τῶρα σκεφθῆτε πόσον διαφέρει ὁ Σόλων καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, πού πρὸ ὀλίγου ἐμνημόνευσα, ἀπὸ τὸν Τιμαρχον. Ἐκεῖνοι ἐντρέποντο γὰρ ὀμιλοῦν ἐπιδεικνύοντες καὶ τὸ χέρι των, αὐτὸς δὲ, ὅχι πρὸ πολλοῦ, προχθὲς ἀκόμα, μέσα εἰς τὴν συνέλευσιν ἐπέταξε τὰ ρούχᾳ του καὶ παρίστανε τὸν παγκρατιαστὴν δλόγυμνος. Καὶ τὸ κρασί καὶ ἡ διασπορά τὸν εἶχαν καταστήσει σὲ τέτοια ἀθλία καὶ αἰσχρὰ χάλια, ὥστε οἱ παριστάμενοι νοικοκυρατοὶ ἐσκέπαζαν τὸ πρόσωπό τους μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ἐνδύματος ἀπὸ ντροπῆ γιὰ τὴν πόλιν, ἢ ὅποια χρησιμοποιοῦν τέτοιους συμβούλους. 27. Τὰ πρόβλεπεν διὰ αὐτὰ ὁ νομοθέτης καὶ δι' αὐτὰ ῥητῶς ᾔπειο ποιοὶ ἡμποροῦν γὰρ ὀμιλοῦν πρὸς τὸν λαόν καὶ εἰς ποίους τοῦτο ἀπαγορεύεται. Δὲν ἀποκλείει ἀπὸ τὸ βῆμα ἐκεῖνους πού δὲν εἶχαν προγόνους στρατηγούς ἢ πού ἀσχοῦν ἐπάγγελμα· γιὰ γὰρ ἀντιμετωπίσσουν τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς. Ἀπειναντίας μάλιστα, μὲ εὐνοίαν ἐξαιρετικῆν ἀκούει τὴν γνώμην των, καὶ δι' αὐτὸ ρωτᾷ καὶ ξαναρωτᾷ ποῖος θέλει γὰρ ὀμιλήσῃ. 28. Ἀλλὰ ποῖους ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποκλείσῃ ἀπὸ τὸ βῆμα; Τοὺς αἰσχροῦς διαγωγῆς. Εἰς αὐτούς ἀπαγορεύει γὰρ ὀμιλοῦν εἰς δημοσίας συνέλευσεις. Καὶ πόθεν προκύπτει αὐτό; Ἀπὸ τὴν διάταξιν «περὶ δοκιμασίας ῥητόρων». Ἄν θέλῃ κανεὶς γὰρ ἀγορεύσῃ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, ἐνῷ δέρνει τὸν πατέρα του ἢ τὴν μητέρα του, ἢ δὲν τοὺς παρέχει τροφὴν ἢ στέγην, τοῦ ἀπαγορεύει ὁ νόμος γὰρ ὀμιλήσῃ. Καὶ πολὺ σωστά, μὰ τὴν ἀλήθειαν, καθὼς ἐγὼ νομίζω. Διὰ τί; Διότι ἔάν κανεὶς φέρεται ἐλθεῖν γὰρ πρὸς ἐκεῖνους τοὺς ὁποίους ὀφείλει γὰρ τιμᾶσθαι καὶ τοὺς θεοῦς, τί ἄρᾳ γε, διερωτᾶται, ἔχουν γὰρ πάθουν ἀπὸ αὐτῶν οἱ ξένοι καὶ ἡ πόλις δλόκληρος; 29. Δεύτερον σὲ ποίους ἄλλους ἐπέβαλε τὴν ἰδίαν ἀπαγορεύσιν; Ὀρθότατα, εἰς ἐκεῖνους οἱ ὅποιοι «δὲν μετέδωκαν εἰς τὰς ἐκστρατείας πού εἶχαν διαταχθῆ γὰρ μεταδοῦν, ἢ ἐπέταξαν τὴν ἀσπίδα των καὶ ἐτρέψωσαν εἰς φυγὴν». Πῶς

σιν, ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκώς, δίκαια λέγων. Τί δὴ ποτε;
 "Ἀνθρώπε, τῇ πόλει, ὑπὲρ ἧς τὰ ὄπλα μὴ τίθεσαι, ἢ διὰ δει-
 λίαν μὴ δυνατὸς εἶ ἐπαμῦναι, μηδὲ συμβουλευεῖν ἀξίου. Τρί-
 τον τίσι διαλέγεται;" Ἡ πεπορευμένος, φησὶν, ἢ ἡταιρηκώς·
 τὸν γὰρ τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ ἐφ' ὕβρει πεπρακῶτα καὶ τὰ
 30 κοινὰ τῆς πόλεως ὀφείδως ἠγγήσατο ἀποδώσεσθαι. Τέταρτον
 τίσι διαλέγεται;" Ἡ τὰ πατρώα, φησὶ, κατεδδοκῶς ἢ ὧν ἂν
 κληρονόμος γένηται· τὸν γὰρ τὴν ἰδίαν οἰκίαν κακῶς οἰκή-
 σαντα καὶ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως παραπλησίως ἠγγήσατο δια-
 θεῖναι, καὶ οὐκ ἐδόκει οἷόν τ' εἶναι τῷ νομοθέτῃ τὸν αὐτὸν
 ἄνθρωπον ἰδίᾳ μὲν εἶναι πονηρόν, δημοσίᾳ δὲ χρηστὸν,
 οὐδ' ὤρετο δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν δῆτορα ἤκειν ἐπὶ τὸ βῆμα
 31 τῶν λόγων ἐπιμεληθέντα πρότερον, ἀλλ' οὐ τοῦ βίου. Καὶ
 παρὰ μὲν ἀνδρὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, κἂν πάνν κακῶς καὶ
 ἀπλῶς δῆθ' ἢ λόγος, χρήσιμα τὰ λεγόμενα ἠγγήσατο εἶναι τοῖς
 ἀκούουσι· παρὰ δὲ ἀνθρώπου βδελυροῦ καὶ καταγελάστως
 μὲν κεχρημένου τῷ ἑαυτοῦ σώματι, αἰσχροῦ δὲ τὴν πατρώαν
 οὐσίαν κατεδδοκῶς, οὐδ' ἂν εὐ πάνν λεχθῆ συνοίσειν ἠγγή-
 32 σαιο τοῖς ἀκούουσι. Τούτους οὖν ἐξεύρει ἀπὸ τοῦ βήματος,
 τούτους ἀπαγορεύει μὴ δημηγορεῖν. Ἐὰν δὲ τις παρὰ ταῦτα,
 μὴ μόνον λέγῃ ἀλλὰ καὶ συκοφαντῇ καὶ ἀσελαίνῃ καὶ μη-
 κέτι τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον δύνῃται φέρειν ἢ πόλις, δοκι-
 μασίαν μὲν, φησὶν, ἐπαγγελάτω Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος,

1) Ἡ ἔκλυσις τῶν ἡθῶν ἦτο τόση, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ρήτο-
 ρος, ἰδίως εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν ὁμοφυλοφιλίαν, ὥστε ὁ νόμος δὲν
 ἐφθασε μέχρι τῆς ἐπιβολῆς κυρώσεων εἰς ἐκείνους πού, χωρὶς νὰ
 πληρώνονται, ἐγίνοντο ἐρωμένοι ἄνδρων, ἢ ἀκόμη καὶ εἰς ἐκείνους
 πού ἐπὶ πληρωμῇ ἐπραττον τοῦτο, ἀλλὰ δὲν εἶχαν τὴν ἀξίωσιν νὰ
 ἀναμεινύωνται εἰς τὴν διαχείρησιν τῆς δημοσίας ἐξουσίας. Βλέπε
 καὶ τὸ τέλος τοῦ 2ου ἐδαφίου ὅπου ὁ Αἰσχίνης λέγει ὅτι ὁ Τι-
 μάρχος δὲν θὰ ἐπάθαινε τίποτε ἂν ἀπὸ ἧτο αἰσχροῦ διαγωγῆς,
 ἔστεργε νὰ μὴ ἐμφανίζεσθαι εἰς τὸ δημόσιον βῆμα. Ὅμως γίνεται
 καὶ ἀπὸ τὴν διάταξιν αὐτὴν καὶ ἀπὸ ὀλόκληρον τὸν λόγον κατὰ
 Τιμάρχου φανερόν, ὅτι ἡ μεγάλη διάδοσις τῆς διαστροφῆς αὐτῆς,
 ἂν ἠνάγκασε τοὺς Ἀθηναίους νὰ τὴν ἀνέχωνται, δὲν τὴν κατε-
 στησεν ὁμως καὶ θεσμὸν ἀνεγνωρισμένον καὶ ἐπιδοκιμαζόμενον.
 Ὅλως τουναντίον, ἢ ἀναιδεστερά τουλάχιστον ἐκδήλωσις τῆς ἐπα-
 τάσσο καὶ μάλιστα μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

τὸ θέλεις, φίλε μου; Δὲν μπορεῖς νὰ δίδῃς συμβουλὰς εἰς
 τὴν πόλιν, ἀφοῦ δὲν ἐπῆρες τὰ ὄπλα ὑπὲρ αὐτῆς, ἢ ἀπὸ
 δειλίαν τὴν ἐγκατέλειψες ἀνυπεράσπιστον. Καὶ περὶ τίνων,
 τρίτον, πραγματεύεται ὁ νόμος; «Ἀπαγορεύεται ἐπίσης»
 λέγει «νὰ ὀμιλοῦν εἰς τὰς δημοσίας συνελεύσεις καὶ ὅσοι
 ἀντὶ χρημάτων, εἶχαν γίνεαι ἐρωμένοι ἐνὸς ἢ περισσοτέρων
 ἀνδρῶν». Διότι ἔκρινεν ὁ νομοθέτης ὅτι ἐκεῖνος πού πωλεῖ
 τὸ σῶμα του πρὸς ἐξευτελιστικὴν χρῆσιν, εὐκόλως καὶ τὰ
 συμφέροντα τῆς πόλεως θὰ πωλήσῃ. 30. Ποίους, τέταρ-
 τον, ἀποκλείει τοῦ δικαιώματος νὰ ὀμιλοῦν δημοσίᾳ; «Ἐ-
 κείνους», λέγει, «ὅσοι ἔφαγαν τὴν πατρικὴν τῶν πε-
 ριουσίαν ἢ ὀποιανδήποτε ἄλλην κληρονομίαν». Διότι ἔκρι-
 νεν ὅτι ἐκεῖνος πού κακῶς διεχειρίσθη τὰ ἰδιωτικά του
 συμφέροντα, καθ' ὁμοίον τρόπον θὰ διέθετε καὶ τὰ κοινὰ,
 καὶ δὲν τοῦ ἐφάνη δυνατόν, ἔνα καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον,
 εἰς μὲν τὰς ἰδιωτικάς του ὑποθέσεις νὰ εἶναι κακόν,
 εἰς δὲ τὰς δημοσίας ὀφέλιμον, οὔτε ἐνόμισε ὅτι διὰ νὰ
 ἀνέλθῃ ὁ ρήτωρ εἰς τὸ βῆμα ἤρκει νὰ ἐπιμεληθῆ τοῦ
 λόγου του καὶ ἐπερίττευε νὰ ἐπιμεληθῆ τῶν ἔργων του.
 31. Ἐκρίνεν λοιπὸν ὅτι ὅσα ἤθελεν εἶπει ἐνώπιον τοῦ
 λαοῦ ὁ καλὸς καὶ φρόνιμος, καὶ ἂν τὰ ἔλεγεν ἐντελῶς
 ἄτεχνα καὶ ἀπλᾶ, θὰ ἦσαν ὀφέλιμα εἰς τοὺς ἀκροατάς· ἐνῶ
 ὅσα λέγονται ἀπὸ ἄνθρωπον διεφθαρμένον, πού ἀδιάντροπα
 μετεχειρίσθη αὐτὸ τοῦτο τὸ σῶμα του καὶ χωρὶς συστολῆν
 κατέφαγε τὴν πατρικὴν του περιουσίαν, καὶ ἂν ἀκόμη
 αὐτὸς ἦτο ὁ καλύτερος τῶν ρητόρων, ὅτι πάλιν δὲν θὰ
 συνέφεραν εἰς τοὺς ἀκροατάς του. 32. Αὐτοὺς τοὺς πολί-
 τας ἀποκλείει ἀπὸ τὸ βῆμα καὶ δὲν τοὺς ἐπιτρέπει
 νὰ ὀμιλοῦν εἰς τὰς δημοσίας συνελεύσεις. Ἄν δὲ κάποιος
 τῆς διαγωγῆς αὐτῆς, παρ' ὅλ' αὐτά, ὄχι μόνον τὸν λόγον
 λαμβάνῃ, ἀλλὰ καὶ συκοφαντῇ καὶ ἀσχημονῇ καὶ γίνεσθαι
 ἀνυπόφορος εἰς τὴν πόλιν, ὁ νόμος ὀρίζει ὅτι «κάθε Ἀθη-
 ναῖος ἀπολαύων τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων, δικαιοῦ-
 ται νὰ ἐγείρῃ δημοσίαν ἀγωγὴν καὶ νὰ ἀξιώσῃ τὴν δοκι-
 μασίαν τοῦ ρήτορος». Σὲς δὲ ἔταξεν ὁ νόμος δικαστάς διὰ
 ν' ἀποφανθῆτε ἐπὶ τῆς δοκιμασίας. Καὶ τώρα ἐπὶ τῇ βάσει
 τοῦ νόμου τούτου ἐμφανίζομαι ἐνώπιόν σας.
 33. Καὶ αὐτὰ μὲν προβλέπουν οἱ παλαιοὶ νόμοι. Σεῖς
 δὲ, μετὰ τὰς ὥρας ἐκείνας παλαιστικὰς ἐπιδείξεις αὐτοῦ
 ἐδώ τοῦ Τιμάρχου μέσα εἰς τὴν δημοσίαν συνέλευσιν, καὶ
 ἐπειδὴ ἡ πράξις του ἐκείνη σας ἐγέμισσε ἀπὸ ἐντροπῆν,

οἷς ἔξεστιν, ὑμᾶς δ' ἤδη κελεύει περὶ τούτων ἐν τῷ δικαστη-
ρίῳ διαγιγνώσκειν· καὶ νῦν ἐγὼ κατὰ τοῦτον τὸν νόμον
ἤκω πρὸς ὑμᾶς.

33 Ταῦτα μὲν οὖν πάλαι νενομοδέηται· ὑμεῖς δ' ἔτι προσέ-
θεσθε καινὸν νόμον μετὰ τὸ καλὸν παγκράτιον, ὃ οὗτος
ἐπακρατίασεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὑπεραισχυνθέντες ἐπὶ τῷ
πράγματι, καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ἀποκληροῦν φυλὴν ἐπὶ
τὸ βῆμα, ἥτις προεδρεύσει. Καὶ τί προσέταξεν ὁ τιθεὶς τὸν
νόμον; Καθῆσθαι κελεύει τοὺς φυλέτας βοηθοῦντας τοῖς νό-
μοις καὶ τῇ δημοκρατίᾳ, ὡς, εἰ μὴ βοήθειάν ποθεν μετα-
πεμψόμεθα ἐπὶ τοὺς οὕτω βεβιωκότας, οὐδὲ βουλευέσθαι
δυνησομένους ἡμᾶς περὶ τῶν σπουδαιοτάτων πραγμάτων.

34 Ἔστι δ' οὐδὲν ὄφελος, ὦ Ἀθηναῖοι, ζητεῖν τοὺς τοιοῦτους
ἀνθρώπους ἀπελάυνειν ἀπὸ τοῦ βήματος ταῖς κραυγαῖς· οὐ
γὰρ αἰσχύνονται· ἀλλὰ ταῖς τιμωρίαις τούτους ἀπεθίξειν
χρή· μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἀνεκτοὶ γένοιτο.

Ἄναγνώσεται οὖν ὑμῖν τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῆς εὐ-
κοσμίας κειμένους τῶν ρητόρων καὶ τὸν περὶ τῆς προεδρίας
τῶν φυλῶν νόμον, ὃν Τίμαρχος οὕτως καὶ ἔτεροι τοιοῦτοι
ῥήτορες συνελθόντες γεγραμμένοι εἰσι μὴ ἐπιτήδειον εἶναι,
ἔν' ἑξῆς πράττειν αὐτοῖς καὶ λέγειν καὶ ζῆν, ὡς αὐτοὶ βού-
λονται.

NOMOI

35 [Τῶν ρητόρων ἂν τις λέγῃ ἐν βουλῇ ἢ ἐν δήμῳ μὴ περὶ
τοῦ εἰσφερομένου ἢ μὴ χωρὶς περὶ ἐκάστου ἢ δις περὶ τοῦ αὐ-
τοῦ ὃ αὐτὸς τῆς αὐτῆς, ἢ λοιδορῆται, ἢ κακῶς ἀγορεύῃ τινα,
ἢ ὑποκρούῃ, ἢ χρηματιζόντων μεταξὺ ἀνεστηκῶς λέγῃ περὶ τοῦ
μὴ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἢ παρακελεύεται ἢ ἔλκη τὸν ἐπιστάτην,
ἀφειμένης τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς βουλῆς κυριενέτωσαν οἱ πρόεδ-
δροὶ μέχρι πενήκοντα δραχμῶν καθ' ἑκάστον ἀδίκημα ἐπι-
γράφειν τοῖς πράκτορσιν. Εἰ δὲ πλεονος ἀξίος ἐστὶ ζημίας, ἐπι-
βαλόντες μέχρι πενήκοντα δραχμῶν εἰσφερέτωσαν εἰς τὴν βου-
λὴν ἢ εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν. Ὅταν δ' ἐξίωσιν αἱ κλήσεις,
κρινάτωσαν· καὶ ἂν καταγνοσθῇ αὐτοῦ κρύβδην ψηφίζόμε-
νων, ἐγγραμμάτωσαν οἱ πρόεδροι τοῖς πράκτορσιν.]

ἐθέσατε καὶ ἕνα νέον νόμον. Εἰς κάθε συνέλευσιν τοῦ δήμου
νὰ ὀρίζεται διὰ κλήρου μία δλόκληρος φυλὴ διὰ νὰ ἐπιμε-
λήται τῆς εὐταξίας τῆς συνελεύσεως. Καὶ τί προσέταξεν ὁ
νομοθέτης; Ὅλοι οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν κληρωθεῖσαν φυλὴν
πολιταὶ νὰ ἐπιστατοῦν διὰ τὴν τήρησιν τῶν λαοκρατικῶν
νόμων. Διότι ἐφρόνει ὅτι ἂν δὲν εὐρεθῆ τρόπος νὰ καταπο-
λεμηθοῦν οἱ ἄνθρωποι αὐτῆς τῆς διαγωγῆς, δὲν θὰ εἴμεθα
πλέον εἰς θέσιν νὰ συζητήσωμεν διὰ τὰ ὑψιστα συμφέροντα
τῆς πολιτείας μας. 34. Δὲν ὄφελει δὲ καθόλου, ὦ Ἀθη-
ναῖοι, τοιοῦτου εἶδους ἀνθρώπους νὰ προσπαθῶμεν νὰ
τοὺς ἐκδιώξωμεν ἀπὸ τοῦ βήματος μὲ ἀποδοκιμασίας. Δὲν τοὺς
λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν, διότι ἀπλούστατα δὲν γτρέπονται. Μό-
νον ἢ τιμωρία ἔμπορει νὰ τοὺς φοβίσῃ καὶ ἴσως τότε γί-
νουν ὑποφερτοὶ· θὰ σὰς διαβάσῃ λοιπὸν τώρα ὁ γραμμα-
τεὺς τοὺς περὶ τῆς εὐκοσμίας τῶν ρητόρων κειμένους
νόμους. Ὅσον διὰ τὸν περὶ προεδρίας τῶν φυλῶν νόμον, αὐ-
τὸς ἐδῶ ὁ Τίμαρχος καὶ ἄλλοι ρήτορες τοῦ ἰδίου φυχράματος,
ἀπὸ κοινοῦ ὑπέβαλαν πρότασιν καταργήσεώς του, ὡς ἐπι-
πλαθοῦς, διὰ νὰ ἔμπορουν νὰ λέγουν ὅτι θέλουν καὶ νὰ
διάγουν ὅπως θέλουν.

NOMOI

35. [Ἐὰν ρήτωρ τις ὀμιλῇ πρὸς τὴν βουλὴν ἢ πρὸς τὴν
συνέλευσιν τῶν πολιτῶν ἔξω τοῦ θέματος, ἢ δὲν ὀμιλῇ χω-
ριστὰ διὰ κάθε θέμα, ἢ ὀμιλῇ δύο φοράς ὁ ἴδιος περὶ τοῦ
ἰδίου εἰς τὴν ἰδίαν συνεδρίαν, ἢ χρησιμοποῖ ὕδρεις ἢ
κακολογῇ τινα, ἢ διακόπτῃ, ἢ ἐνῶ γίνεται συζήτησις, σηκώ-
νεται καὶ ὀμιλεῖ χωρὶς νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ βῆμα, ἢ ἀπευθύνῃ
παρατηρήσεις πρὸς τὸν πρόεδρον, ἢ βιαιοπραγῇ κατ' αὐτοῦ,
δύνανται οἱ πρόεδροι μετὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως, νὰ
τοῦ ἐπιβάλλουν διὰ κάθε παράδασιν πρόστιμον μέχρι πενήντα
δραχμῶν, στέλλοντες ἑγγράφον περὶ τούτου εἰς τοὺς δημο-
σίους εἰσπράκτορας. Ἐὰν δὲ κρίνουν ὅτι πρέπει νὰ τιμω-
ρηθῆ βαρύτερον, ἀφοῦ ἐπιβάλλουν πρόστιμον μέχρι πενήντα
δραχμῶν, δικαιοῦνται νὰ εἰσαγάγουν τὴν ὑπόθεσιν καὶ εἰς
τὴν ἀμέσως ἐπομένην συνεδρίαν τῆς βουλῆς ἢ τῆς συνε-
λεύσεως τοῦ λαοῦ. Ἡ ἀπόφασις λαμβάνεται, μετὰ προηγου-
μένην κλήτευσιν τοῦ κατηγορουμένου καὶ διὰ μυστικῆς ψη-
φοφορίας. Εἰς τὴν περιπτώσιν δὲ καταδίκης, οἱ πρόεδροι εἰδο-
ποιοῦν περὶ τούτου ἐγγράφως τοὺς δημοσίους εἰσπράκτορας.]

- 36 Τῶν μὲν οὖν νόμων ἀκηκόατε, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ εἴ οἱδ' ὅτι δοκοῦσιν ὑμῖν καλῶς ἔχειν. Τούτους μέντοι τοὺς νόμους εἶναι χρησίμους ἢ ἀχρήστους ἐφ' ὑμῖν ἔστιν· ἂν μὲν γὰρ κολάζητε τοὺς ἀδικοῦντας, ἔσονται ὑμῖν οἱ νόμοι καλοὶ καὶ κύριοι, ἂν δ' ἀφιῆτε, καλοὶ μόνον, κύριοι δὲ οὐκέτι.
- 37 Βούλομαι δ', ὥσπερ ὑπεθέμην ἀρχόμενος τοῦ λόγου, ἐπειδὴ περὶ τῶν νόμων εἴρηκα, πάλιν τὸ μετὰ τοῦτο ἀντεξετάσαι τοὺς τρόπους τοὺς Τιμάρχου, ἵν' εἰδῆτε, ὅσον διαφέρουσι τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων. Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, συγγνώμην μοι ἔχειν, ἀναγκαζόμενος λέγειν περὶ ἐπιτηδευμάτων φύσει μὲν μὴ καλῶν, τούτῳ δὲ πεπραγμένων ἐξαχθῶ τι ῥῆμα εἰπεῖν, ὃ ἔστιν ὁμοιον τοῖς ἔργοις τοῖς Τιμάρχου. Οὐδὲ γὰρ ἂν δικαίως ἐμοὶ ἐπιτιμήσαιτε, εἴ τι σαφῶς εἴποιμι διδάσκειν βουλόμενος, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τούτῳ, εἰ αἰσχυρῶς οὕτω τυγχάνει βεβιωκῶς, ὥστε τὸν τὰ τούτῳ πεπραγμένα διεξιόντα ἀδύνατον εἶναι εἰπεῖν ὡς αὐτὸς βούλεται, ἂν μὴ τι καὶ τῶν τοιούτων φθέγγεται δημάτων. Εὐλαβήσομαι δ' αὐτὸ ποιεῖν ὡς ἂν δύνωμαι μάλιστα.
- 39 Σκέψασθε δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὡς μετρίως μέλλω προσφέρεισθαι Τιμάρχῳ τουτιφί. Ἐγὼ γάρ, ὅσα μὲν παῖς ὢν εἰς τὸ σῶμα, τὸ ἑαυτοῦ ἡμάρτηκεν, ἀφίημι, καὶ ἔστω ταῦτα ἄκυρα, ὥσπερ τὰ ἐπὶ τῶν τριάκοντα καὶ τὰ πρὸ Εὐκλείδου ἢ εἴ τις ἄλλη πώποτε τοιαύτη γέγονε προθεσμία· ἃ δὲ ἤδη φρονῶν καὶ μειράκιον ὢν καὶ τοὺς νόμους ἐπιστάμενος τοὺς τῆς πόλεως διαπέπρακται, περὶ τούτων ἔγωγε τὰς κατηγορίας ποιήσομαι καὶ ὑμᾶς ἐπ' αὐτοῖς ἀξιῶ σπουδάξαι.
- 40 Οὗτος γὰρ πρῶτον μὲν πάντων, ἐπειδὴ ἀπηλλάγη ἐκ παίδων, ἐκάθητο ἐν Πειραιεὶ ἐπὶ τοῦ Εὐθυδίκου ἰατροῦ, προφάσει μὲν τῆς τέχνης μαθητής, τῇ δ' ἀληθείᾳ πωλεῖν αὐτὸν προσηρημένος, ὡς αὐτὸ τοῦργον ἔδειξεν. Ὅσοι μὲν οὖν τῶν ἐμπόρων ἢ τῶν ἄλλων ξένων ἢ τῶν πολιτῶν τῶν ἡμετέρων κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐχρήσαντο τῷ σώματι Τιμάρχου, ἐκὼν καὶ τούτους ὑπερβήσομαι, ἵνα μὴ με τις εἴπη ὡς ἄρα λίαν ἀκριβολογοῦμαι ἅπαντα· ὢν δ' ἐν ταῖς οἰκίαις

36. Ἦκούσατε ἕως τώρα, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους καὶ ξέρω καλὰ ὅτι τοὺς κρίνετε ὀρθοὺς καὶ καλοὺς. Ἀπὸ σᾶς δὲ ἐξαρτᾶται ἂν οἱ νόμοι αὐτοὶ θὰ σᾶς εἶναι ὠφέλιμοι, ἢ ὄχι. Διότι ἂν μὲν τοὺς ἐφαρμόζετε καὶ τιμωρεῖτε τοὺς παραβάτας των, τότε οἱ νόμοι θὰ εἶναι ὄχι μόνον καλοὶ, ἀλλὰ καὶ ἀποτελεσματικοί. Ἄν ἀθωώνετε τοὺς παραβάτας των, οἱ νόμοι θὰ εἶναι μὲν πάντοτε καλοὶ, ἀλλὰ δὲν θὰ σᾶς ὠφελοῦν σὲ τίποτε. 37. Καὶ τώρα πρόκειται, ὅπως ἐξ ἀρχῆς τοῦ λόγου μου προανήγγειλα, ἀφοῦ ἐξήτασα τοὺς νόμους, νὰ ἀντιπαραβάλλω πρὸς αὐτοὺς τὴν διαγωγὴν τοῦ Τιμάρχου, διὰ νὰ εἰδῆτε πόσον διαφέρει αὐτὴ ἀπὸ τοὺς νόμους σας. Καὶ σᾶς παρακαλῶ, Ἀθηναῖοι, νὰ μὴ συγχωρήσετε, ἂν ὑποχρεωμένος νὰ ὁμιλήσω περὶ πράξεων ποὺ εἶναι μὲν ἐκ φύσεως αἰσχυραὶ, ἀλλὰ τὰς διέπραξεν αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος, συμβῆ ἢ εἴπω καὶ καμμίαν λέξιν τῆς ἰδίας φύσεως μὲ τὰς πράξεις τοῦ Τιμάρχου. 38. Ἄν, θέλων νὰ σᾶς διαφωτίσω, ἀναγκασθῶ νὰ ἀκριβολογήσω περὶ τῶν πράξεων του, δὲν θὰ ἦτο δίκαιον νὰ κατηγορήσετε γι' αὐτὸ ἐμένα, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν ἴδιον. Διότι ἀλήθεια εἶναι τὸσον αἰσχυρὰς διαγωγῆς, ὥστε ὁ ἐξετάζων τὰς πράξεις του δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὁμιλήσῃ ὅπως θὰ ἤθελε καὶ νὰ μὴ χρησιμοποίησῃ καὶ ἀπρεπεῖς ἐκφράσεις. Πάντως θὰ τὸ ἀποφύγω ὅσο μπορέσω. 39. Σκεφθῆτε δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, πόσον μετριοπαθῶς θὰ μεταχειρισθῶ αὐτὸν ἐδῶ τὸν Τιμάρχον. Δὲν θὰ ἐξετάσω καθόλου ὅσα, παιδί ἀκόμη, ἀμαρτήματα ἔκαμε κατὰ τὸ σῶματός του. Ἄς ποῦμε ὅτι ἔχουν ἀμνηστευθῆ ὅλα αὐτὰ, ὅπως τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα ποὺ ἐγίναν ἐπὶ τῶν τριάκοντα τυράννων, ἢ τὰ μέχρι τῆς ἀρχοντίας τοῦ Εὐκλείδου, ἢ εἰς οἰανδήποτε ἄλλην περίστασιν ἐδόθη τοιούτου εἶδους παραγραφή. Ἡ δὲ κατηγορία μου θὰ περιορισθῆ μόνον εἰς τὰς πράξεις ποὺ ἐξετέλεσεν ἐνήλιξ πλέον καὶ μυαλωμένος καὶ γνωρίζων τοὺς νόμους τῆς πόλεως, καὶ αὐτὰ καὶ μόνον παρακαλῶ νὰ προσέξετε. 40. Μόλις λοιπὸν ὁ Τιμάρχος ἐμεγάλωσε, ἐπήγε στὸ ἐν Πειραιεὶ ἰατροῦ τοῦ Εὐθυδίκου, προφασίζόμενος μὲν ὅτι θέλει νὰ μάθῃ τὴν ἰατρικὴν τέχνην, πράγματι δέ, ὅπως ἐκ τῶν ἔργων ἀπεδείχθη, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ πωλῇ τὸ κορμί του. Ἐκουσίως παραλείπω πόσοι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐμποροὶ καὶ ξένοι περαστικοὶ καὶ Ἀθηναῖοι πολῖται ἀκόμη ἐμεταχειρίσθησαν τὸ κορμί τοῦ Τιμάρχου, διὰ νὰ μὴ με κατηγορήσῃ κανεὶς ὅτι ὅλα ὑπερβολικὰ τὰ φιλολογῶ. Θὰ περιο-

γέγονε κατασχύνων τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὴν πόλιν, μισθαργῶν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, ὃ ἀπαγορεύει ὁ νόμος μὴ πράττειν ἢ μὴ δημηγορεῖν, περὶ τούτων ποιήσομαι τοὺς λόγους.

- 41 Μισγόλας ἔστι τις Ναυκράτους, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Κολλυτεύς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς κἀγαθός, καὶ οὐδαμῆ ἄν τις αὐτὸν μέμραιτο, περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα τοῦτο δαιμονίως ἐσπουδακῶς καὶ ἀεὶ τινὰς εἰωθῶς ἔχειν περὶ αὐτὸν κηθαρωδὸς καὶ κηθαριστάς. Ταυτὶ δὲ λέγω οὐ τοῦ φορτικοῦ ἕνεκα, ἀλλ' ἵνα γνωρίσητε αὐτὸν ὅστις ἐστίν. Οὗτος αἰσθόμενος ὢν ἕνεκα τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο Τίμαρχος οὐτοσί ἐπὶ τοῦ ἱατρείου, ἀργυρίον τι προαναλώσας ἀνέστησεν αὐτὸν καὶ ἔσχε παρ' ἑαυτῷ, εὖσαρκον ὄντα καὶ νέον καὶ βδελυρὸν καὶ ἐπιτήδειον πρὸς τὸ πρᾶγμα, ὃ προηγεῖτο ἐκεῖνος μὲν πράττειν, οὗτος 42 δὲ πάσχειν. Καὶ ταῦτα ποιεῖν οὐκ ὄκνησεν, ἀλλ' ὑπέστη Τίμαρχος οὐτοσί οὐδενὸς ὢν τῶν μετρίων ἐνδεής· πολλὴν γὰρ πάνυ κατέλιπεν ὁ πατὴρ αὐτῷ οὐσίαν, ἣν οὗτος κατεδήδοκεν, ὡς ἐγὼ προϊόντος ἐπιδείξω τοῦ λόγου· ἀλλ' ἔπραξε ταῦτα δουλεύων ταῖς αἰσχίσταις ἡδοναῖς, ὀψοφαγία καὶ πολυτελείᾳ δείπνων καὶ ἀλητρισί καὶ ἐταίραις καὶ κύβοις καὶ τοῖς ἄλλοις, ὑφ' ὧν οὐδενὸς χρὴ κρατεῖσθαι τὸν γενναῖον καὶ ἐλεύθερον. Καὶ οὐκ ἠσχύνθη ὁ μιᾶρὸς οὗτος ἐκλιπῶν μὲν τὴν πατρῶαν οἰκίαν, διαιώμενος δὲ παρὰ Μισγόλα οὔτε πατρικῶ ὄντι φίλῳ οὐδ' ἡλικιώτῃ οὔτε ἐπιτρόπῳ, ἀλλὰ παρ' ἄλλοτρίῳ καὶ πρεσβυτέρῳ ἑαυτοῦ, καὶ παρ' 43 ἀκολάστῳ περὶ ταῦτα ὄρταῖος ὢν. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα καταγέλαστα πέπρακται Τιμάρχῳ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἐν δὲ, ὃ καὶ διηγῆσασθαι ἡμῖν βούλομαι. Ἦν μὲν Διονυσίων τῶν ἐν ἄσσει ἢ πομπῇ, ἐπόμπειον δ' ἐν ταυτῷ ὃ τε Μισγόλας ὁ τοῦτον ἀνειληφώς καὶ Φαίδρος Καλλίου Σφήτιος. Συνθεμένον δ' αὐτοῖς συμπομπεύειν Τιμάρχου τουτουί, οἱ μὲν περὶ τὴν ἄλλην παραιοκευὴν διέτριβον, οὗτος

ρισθῶ μόνον γὰρ ὁμιλήσω περὶ ἐκείνων ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐσπιτώθηκε, ντροπιάζων καὶ τὸ σῶμα του καὶ τὴν πόλιν, καὶ λαμβάνων ἀμοιβὴν διὰ τοῦ εἶδους αὐτοῦ τὰς ὑπηρεσίας, ἐνῷ ὁ νόμος ἀπαγορεύει αὐτὰς τὰς πράξεις, ἢ εἰς ὄσους τὰς ἔχουν κάμει, ἀπαγορεύει γὰρ ὁμιλοῦν πρὸς τὸν λαόν. 41. Ὑπάρχει, ὃ Ἀθηναῖοι πολῖται, κάποιος Μισγόλας, υἱὸς του Ναυκράτους, ἀπὸ τὸν δῆμον του Κολυττοῦ, ἀνθρώπος κατὰ τὰ ἄλλα πολὺ καλὸς καὶ εἰς βάρους τοῦ ὁποίου κανεῖς δὲν θὰ εἶχε γὰρ εἰπῆ τίποτε, ἀλλὰ τὸν ὁποῖον ἔχει κυριεύσει ἀληθινὸν πάθος γι' αὐτὴν τὴν πρᾶξιν καὶ πάντοτε ἔχει στὸ περιβάλλον του διαφόρους νεαρὺς τραγουδιστὰς καὶ κηθαριστάς. Δὲν ἔχω καμμίαν δρεξίν γὰρ σὰς γίνω φορτικὸς, ἀλλὰ σὰς λέγω ὅλα αὐτὰ διὰ γὰρ κατατοπισθῆτε περὶ τοῦ ποιῶ τοῦ Μισγόλα. Οὗτος λοιπὸν ἐνόησε γιὰ ποῖον λόγον ὁ Τίμαρχος ἔμενε στὸ ἱατρεῖον καί, ἀφοῦ ἐπλήρωσεν ὅτι ἔπρεπε, τὸν ἐπῆρε ἀπὸ κει εἰς τὸ σπίτι του. Ἦτο δὲ τότε ὁ Τίμαρχος καλοθρεμμένος, νεαρὸς, διεσφραγμένος καὶ κατάλληλος γιὰ τὴν δουλειὰ τὴν ὁποῖαν ὁ μὲν Μισγόλας ἐπεθύμει γὰρ ἐνεργῆ, ὁ δὲ Τίμαρχος γὰρ ὑφίσταται. 42. Ὁ Τίμαρχος δὲν ἐδίστασε καθόλου καὶ ἔσπευσε γὰρ δεχθῆ τὰς προτάσεις τοῦ Μισγόλα, ἂν καὶ ἦτο εὐπορος. Διότι ὁ πατέρας του τοῦ ἀφησε μεγάλην περιουσίαν, ἀλλ' αὐτός, ὅπως θὰ ἐκθέσω ἀργότερα, τὴν κατεσπατάλησε. Ἀλλ' ὁ Τίμαρχος ἦτο λαίμαργος, ἀγαποῦσε τὰ πολυτελῆ δεῖπνα, τὰς χορευτριάς, τὰ ζάρια, ἤθελε γὰρ ἔχει ἐρωμένας καὶ ἐν γένει ἦτο δούλος τῶν αἰσχροτέρων ἡδονῶν, ποῦ ποτὲ δὲν πρέπει γὰρ κατακυριεύουν τὸν εὐγενῆ καὶ ἐλεύθερον ἄνδρα. Καὶ δὲν ἐντράπηκε, ὁ ἀτιμὸς αὐτός ἀνθρώπος ἐνῷ ἦτο ἐπάνω στὴν νεανικὴν ὠραιότητά του, γὰρ ἐγκαταλείψῃ τὸ πατρικὸ του σπίτι καὶ γὰρ πᾶν γὰρ μείνῃ στοῦ Μισγόλα, ποῦ δὲν ἦτο οὔτε πατρικὸς του φίλος, οὔτε συνομιλικὸς, οὔτε ἐπίτροπὸς του, ἀλλὰ ξένος καὶ μεγαλυτερός του καὶ ἀκόλαστος. 43. Ἐπεινήν τὴν ἐποχὴν καὶ πολλὰ ἄλλα χαριτωμένα συνέβησαν εἰς τὸν Τίμαρχον καὶ τὸ ἐξῆς, ποῦ θὰ σὰς διηγῆθῶ. Τοῦτο συνέβη κατὰ τὴν πομπὴν τῶν Διονυσίων ἐντὸς τῆς πόλεως. Εἰς τὴν πομπὴν θὰ ἐλάβανε μέρος καὶ ὁ ἐραστής τούτου ἐδῶ, ὁ Μισγόλας καὶ ὁ Φαίδρος, ὁ υἱὸς τοῦ Καλλίου, ὁ Σφήτιος. Ὁ Τίμαρχος ἀπὸ δῶ, συνεφώνησε γὰρ πᾶν μαζί των εἰς τὴν πομπήν. Καὶ οἱ μὲν δύο

δὲ οὐκ ἐπανῆκε. Παρωξυμένους δὲ πρὸς τὸ πρᾶγμα ὁ Μισγόλας, ζήτησιν αὐτοῦ ἐποιεῖτο μετὰ τοῦ Φαίδρον, ἐξαγγελθέντος δ' αὐτοῖς εὐρίσκουσι τοῦτον ἐν συνοικίᾳ μετὰ ξένων τινῶν συναριστώμενα. Διαπειλοσάμενον δὲ τοῦ Μισγόλα καὶ τοῦ Φαίδρον τοῖς ξένοις καὶ κελεύοντων ἤδη ἀκολουθεῖν εἰς τὸ δεσμοτήριον, ὅτι μειράκιον ἐλεύθερον διέφθειραν, φοβηθέντες οἱ ξένοι φεύγοντες ᾤχοντο, 44 καταλιπόντες τὰ παρεσκευασμένα. Καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, ἀπαντες, ὅσοι καὶ ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐγγνωσκον Μισγόλαν καὶ Τίμαρχον, ἴσασιν. Ἡ δὲ καὶ πάνυ χαίρω, ὅτι μοι γέγονεν ἡ δίκη πρὸς ἄνθρωπον οὐκ ἠγνωσμένον ὑφ' ὑμῶν, οὐδ' ἀπ' ἄλλου γινωσκόμενον οὐδενός, ἢ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιτηδέυματος, περὶ οὗ καὶ τὴν ψῆφον μέλλετε φέρειν. Περὶ μὲν γὰρ τῶν ἀγνωσμένων σαφεῖς ἴσως προσήκει τὰς ἀποδείξεις ποιῆσθαι τὸν κατηγοροῦν, περὶ δὲ τῶν ὁμολογουμένων οὐ λίαν ἔγωγε μέγα ἔργον εἶναι νομίζω τὸ κατηγορεῖν· 45 ἀναμνησάμενος γὰρ μόνον προσήκει τοὺς ἀκούοντας. Ἐγὼ τοίνυν καίπερ ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος, ἐπειδὴ ἐν δικαστηρίῳ ἐσμέν, γέγραφα μαρτυρίαν τῷ Μισγόλα ἀληθῆ μὲν, οὐκ ἀπαίδευτον δέ, ὡς ἐγὼ ἐμαυτὸν πείθω. Αὐτὸ μὲν γὰρ τοῦνομα τοῦ ἔργου, δ' ἐπραίτε πρὸς τοῦτον, οὐκ ἔγραψα, οὐδ' ἄλλο γέγραφα οὐδέν, δ' ἐπιζήμιόν ἐστιν ἐκ τῶν νόμων τῷ τάληθῆ μαρτυρήσαντι· ἃ δὲ ἐστὶν ὑμῖν τοῖς ἀκούουσι γνώριμα, ἀκίνδυνα δὲ τῷ 46 μαρτυροῦντι καὶ μὴ αἰσχρά, ταῦτα γέγραφα. Ἐὰν μὲν οὖν ἐθελήσῃ ὁ Μισγόλας δεῦρο παρελθὼν τάληθῆ μαρτυρεῖν, τὰ δίκαια ποιήσει· ἐὰν δὲ προαιρήται ἐκκλητευθῆναι μᾶλλον ἢ τάληθῆ μαρτυρεῖν, ὑμεῖς τὸ ὄλον πρᾶγμα συνιδετε. Εἰ γὰρ ὁ μὲν πράξας αἰσχυνέεται καὶ προαιρήσεται χιλίας μᾶλλον δραχμᾶς ἀποδείξαι τῷ δημοσίῳ, ὥστε μὴ δεῖξαι τὸ πρόσωπον τὸ ἑαυτοῦ ὑμῖν, ὁ δὲ πεπονθὼς δημηγορήσει, σοφὸς δ' νομοθέτης ὁ τοὺς οὕτω βδελυ- 47 ροὺς ἐξείργων ἀπὸ τοῦ βήματος. Ἐὰν δ' ἄρα ὑπακούσῃ μὲν, τράπηται δὲ ἐπὶ τὸ ἀναιδέστατον, ἐπὶ τὸ ἐξόμνησθαι τὰς ἀληθείας, ὡς Τιμάρχῳ μὲν χάριτας ἀποδιδούς, ἑτέροις δὲ ἐπίδειξιν ποιούμενος, ὡς εὖ ἐπίσταται τὰ

πρῶτοι ἐτοιμάσθησαν, ἀλλ' ὁ Τιμάρχος δὲν ἐφαίνετο πουθενά. Ὁ Μισγόλας ἔγινεν ἔξω φρενῶν καὶ ἤρχισε νὰ τὸν ζητῆ παγτοῦ, μαζί μὲ τὸν Φαίδρον. Τοὺς ὑπεδείχθη τέλος ὅτι ἐδειπνοῦσε σὲ κάποιον χάνι μαζί μὲ ξένους καὶ πρᾶγματι τὸν ἀνεκάλυψαν ἐκεῖ. Ὁ Μισγόλας καὶ ὁ Φαίδρος ἠπειλήσαν τοὺς ξένους καὶ τοὺς ἐκάλεσαν νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν στὸ κρατητήριο, διότι διέφθειραν ἐλεύθερον νέον, καὶ οἱ ξένοι ἀπὸ τὸ φόβο τοὺς ἄφησαν ὅσα εἶχαν ἐτοιμάσει καὶ τῶσκαν. 44. Ὅλοι ὅσοι ἐγνώριζον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸν Μισγόλαν καὶ τὸν Τιμάρχον ξέρουν ὅτι λέγω τὴν ἀλήθειαν. Εἶναι ἀληθινὰ εὐτύχημα γιὰ μένα ὅτι ἀντιδικῶ πρὸς ἄνθρωπον πού δὲν τὸν ἀγνοεῖτε, οὔτε εἶναι γνωστὸς γιὰ ἄλλο τίποτε ἀλλὰ γι' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν διαγωγὴν περὶ τῆς δόποιας πρόκειται ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐκδώσητε ἀπόφασιν. Πράγματι, ὁ κατηγορὸς ὅταν πραγματεύεται περὶ ἀγνωστων πράξεων πρέπει βέβαια νὰ προσκομίσῃ ἀπτάς ἀποδείξεις. Ἐνῶ δὲν εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν κατηγορίαν, ἔταν πρόκειται περὶ πραγμάτων κοινῶς γνωστών. Ἀρκεῖ νὰ τὰ ἀναζωογονήσῃ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀκροατῶν του. 45. Ἐγὼ ἐν τούτοις, ἂν καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι πασίγνωστον, ἐπειδὴ εἰμεθα ἐμπρὸς σὲ δικαστήριο, ἐπροτίμησα νὰ συντάξω μίαν μαρτυρικὴν κατάθεσιν διὰ τὸν Μισγόλαν, ἢ ὁποῖα εἶναι μὲν ἀληθῆς, ἀλλὰ δὲν ἐξέρχεται καὶ τῶν ὀρίων τῆς εὐπρεπειᾶς. Διότι δὲν κατονομάζω μέσα εἰς τὴν κατάθεσιν, τὴν πράξιν πού ἔκαμνε ὁ Μισγόλας εἰς τὸν Τιμάρχον, οὐδ' ἄλλο τι τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ ἔχη κατὰ νόμον ἐπίσημίας συνεπειᾶς εἰς βᾶρος τοῦ καταθέτοντος τὴν ἀλήθειαν. Ἐγραψα μόνον ἐκεῖνα πού σεῖς μὲν οἱ ἀκροαταὶ γνωρίζετε, εἰς δὲ τὸν μάρτυρα εἶναι ἀκίνδυνα, καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ τὸν ντροπιᾶσουν. 46. Ἄν λοιπὸν ὁ Μισγόλας θελήσῃ νὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὸ βῆμα καὶ νὰ καταθέσῃ, θὰ πράξῃ σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους. Ἄν πάλιν προτιμήσῃ νὰ λιπομαρτυρήσῃ παρὰ νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν, συνάγεται σεῖς τὰ προσήκοντα συμπεράσματα. Διότι, ἐὰν ἐκεῖνος πού μετέσχεν ἐνεργητικῶς εἰς αὐτὴν τὴν πράξιν, ντρέπεται καὶ προτιμᾷ νὰ πληρώσῃ εἰς αὐτὴν τὴν πράξιν, ντροπιάσεται καὶ λιπομαρτυρίαν του παρὰ χιλίας δραχμᾶς πρόστιμον διὰ τὴν λιπομαρτυρίαν του παρὰ νὰ παρουσιασθῆ μπροστὰ σας, ὁ δὲ παθητικὸς ἔλθῃ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸν τὸν λαόν, τότε, εἶναι πολὺ σοφὸς ὁ νόμος πού ἀποδίδωκε ἀπὸ τὸ βῆμα τέτοιους διεφθαρμένους ἀνθρώπους. 47. Ἄν πάλιν ὁ Μισγόλας ἐμφανισθῆ μὲν, ἀλλ' ἔχει τὴν ἀναίδειαν νὰ ψευδορκήσῃ, ἀφ' ἑνὸς μὲν γιὰ νὰ χαρισθῆ εἰς τὸν Τιμάρχον, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ ἐπιδειχθῆ καὶ εἰς τοὺς

τοὺς θεοὺς δεδιώς και τοὺς συνειδότας αἰσχυρόμενος και τοὺς ἄλλους πολίτας και ἡμᾶς τοὺς δικαστὰς ἐθέλησῃ τᾶ-
ληθῆ μαρτυρεῖν

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ

[Μισγόλας Νικίου Πειραιεύς μαρτυρεῖ. Ἐμοὶ ἐγένετο ἐν
συνθηδαίᾳ Τίμαρχος ὁ ἐπὶ τοῦ Εὐθυδικῶν ἱατροῦ ποτὲ καθεστᾶ-
μενος, και κατὰ τὴν γνώσιν μοι τὴν πρὸς αὐτὸν πολυωρῶν εἰς
τὴν νῦν οὐ διέλιπον].

- 51 *Εἰ μὲν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, Τίμαρχος οὕτοσι διέμεινε
παρὰ τῷ Μισγόλᾳ και μηκέτι ὡς ἄλλον ἦκε, μετριώτερον*¹
*ἂν διεπέπρακτο, εἰ δὴ τι τῶν τοιοῦτων ἐστὶ μέτριον, και
ἔγωγε οὐκ ἂν ὀκνησα αὐτὸν οὐδὲν αἰτιᾶσθαι ἢ ὅπερ ὁ νο-
μοθέτης παρορῆσθαι, ἡταιρηκέναι μόνον· ὁ γὰρ πρὸς
ἓνα τοῦτο πράττων, ἐπὶ μισθῷ δὲ τὴν πράξιν ποιούμενος,*
52 *αὐτῷ μοι δοκεῖ τούτῳ ἔνοχος εἶναι. Ἐὰν δ' ἡμᾶς ἀναμνή-
σας ἐπιδείξω, ὑπερβαίνων τούσδε τοὺς ἀγρίους ἄνδρας,
Κηδωνίδην και Ἀυτοκλείδην και Θέρσανδρον, ὧν ἐν ταῖς
οἰκίαις ἀνειλημμένος γέγονε, μὴ μόνον παρὰ τῷ Μισγόλᾳ
μεμισθαρηκότα αὐτὸν ἐπὶ τῷ σώματι ἀλλὰ και παρ' ἑτέρῳ
και πάλιν παρ' ἄλλῳ, και παρὰ τούτου ὡς ἕτερον ἐληλυθότα,
οὐκέτι δήπου φαίνεται μόνον ἡταιρηκῶς, ἀλλὰ και—μὰ τὸν
Διόνυσον οὐκ οἶδ' ὅπως δυνήσομαι περιπλέκειν ὅλην τὴν
ἡμέραν—και πεπορνευμένος· ὁ γὰρ εἰκῆ τοῦτο και πρὸς
πολλοὺς πράττων και μισθοῦ, αὐτῷ μοι δοκεῖ τούτῳ ἔνοχος
εἶναι.*
- 53 *Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ Μισγόλας τῆ τε δαπάνῃ ἀπέπειε και
τοῦτον ἐξέπεμψε παρ' ἑαυτοῦ, μετὰ τοῦτον ἀναλαμβάνει αὐ-
τὸν Ἀντικλῆς Καλλίου Εὐωνυμεύς· οὗτος μὲν οὖν ἀπεισιν
ἐν Σάμῳ μετὰ τῶν κληρούχων· ἀλλὰ τὰ μετὰ ταῦτα ἐρῶ.
Ὡς γὰρ ἀπηλλάγη παρὰ τοῦ Ἀντικλέους και τοῦ Μισγόλα*

¹) Ἐδῶ γίνεται διάκρισις μεταξὺ ἑταιριαμοῦ (παθητικοῦ συνδέ-
σμου πρὸς ἓνα μόνο ἄνδρα) και πορνείας (πρὸς περισσοτέρους). Δι'
ἐκάστην τῶν δύο αὐτῶν πράξεων ὑπῆρχε ἰδιαιτέρα διάταξις τοῦ νόμου.

γόλα, ἂν οὗτος, και τοὺς θεοὺς φοβούμενος, και ἐκείνους
ποῦ γνωρίζουν τὴν ἀλήθειαν, και τοὺς ἄλλους πολίτας και
σᾶς τοὺς δικαστὰς ἐντρεπόμενος, θελήσῃ νὰ μαρτυρήσῃ τὴν
ἀλήθειαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ

[Ὁ Μισγόλας, υἱὸς τοῦ Νικίου, ἐκ Πειραιῶς, μαρτυρεῖ·
ὁ Τίμαρχος ποῦ διέμενε ἄλλοτε εἰς τὸ ἱατρεῖον τοῦ Εὐθυδι-
κου, συνεδέθη και συνέζησε μαζί μου και ἀπὸ τότε ποῦ
ἐγνωρίσθημεν μέχρι σήμερον δὲν ἔπαυσα νὰ ἔχω ἰδιαιτέρους
δεσμοὺς μαζί του].

51. Ἄν ὁμοῦς ἐπὶ τέλους ὁ Τίμαρχος ἀπὸ δ'αῦ ἔμεινε μόνον μὲ τὸν Μισγόλαν και δὲν ἐπήγγαινε και μὲ ἄλλους, θὰ ἠμπορούσαμε νὰ εἰπώμεν ὅτι εἶχε κρατήσει κάποιον μέτρον, ἂν εἶναι νοητὸν μέτρον σ' αὐτοῦ τοῦ εἶδους τῆς δουλείας. Καὶ θὰ τὸν κατηγοροῦν μόνον, σύμφωνα πρὸς τοὺς νόμους, διότι ἔγινε ἐρωμένος ἐνὸς προσώπου. Διότι ὅστις μὲ ἐν πρόσωπον κάμνει αὐτῆ τῆ δουλείᾳ, ἐναντι χρημάτων, νομίζω ὅτι εἶναι ἔνοχος ἑταιρήσεως μόνον¹. 52. Ὅταν ὁμοῦς παραλείπων τοὺς χυδαίους τύπους σὰν τὸν Κηδωνίδην και τὸν Ἀυτοκλείδην και τὸν Θέρσανδρον, ποῦ κι' αὐτοὶ εἶχαν σπιτώσει τὸν Τίμαρχον, σᾶς ὑπενθυμίσω ὅτι τὸ σῶμα του δὲν τὸ εἶχε ἐνοικιάσει μόνον εἰς τὸν Μισγόλαν, ἀλλὰ και εἰς ἄλλον, και κατόπιν εἰς τρίτον, και μετ' αὐτὸν εἰς νέον ἑραστήν, τότε βέβαια δὲν ἠμποροῦμεν κατὰ νόμον νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὑπέπεσε μόνον εἰς τὴν παράβασιν τῆς ἑταιρήσεως, ἀλλὰ και—μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν ξέρω πῶς θὰ τὰ καταφέρω νὰ σᾶς ὁμιλῶ συνεχῶς μὲ περιφράσεις—εἰς τὴν παράβασιν τῆς πορνείας. Διότι αὐτῆς τῆς παραβάσεως εἶναι νομίζω, ἔνοχος ὅστις στήν τύχη και μὲ οἰονδήποτε κάμνει αὐτῆ τῆ δουλείᾳ ἐναντι χρημάτων.

53. Ὅταν λοιπὸν ὁ Μισγόλας κουράσθηκε νὰ ἐξοδεύῃ γι' αὐτὸν και τὸν ἐδιώξῃ ἀπὸ κοντὰ του, τὸν ἐπῆρε ὁ Ἀντικλῆς, υἱὸς τοῦ Καλλίου, ἀπὸ τὸν δῆμον τῶν Εὐωνυμῶν. Ἄλλ' αὐτὸς ἀπουσιάζει εἰς Σάμον μὲ τοὺς ἀποίκους. Θὰ ὁμιλήσω λοιπὸν δι' ὅσα ἔγιναν κατόπιν. Ἄμα λοιπὸν τὰ χάλασε μὲ τὸν Ἀντικλῆν και μὲ τὸν Μισγόλαν ὁ Τίμαρχος

Τίμαρχος ούτοσί, οὐκ ἐνουθέτησεν ἑαυτὸν, οὐδὲ βελτιόνων διατριβῶν ἤφατο, ἀλλὰ διημέρευεν ἐν τῷ κυβείῳ, οὗ ἡ τηλία τίθεται καὶ τοὺς ἀλεκτρούνας συμβάλλουσι καὶ κυβεύουσιν· ἤδη γὰρ οἶμαί τινας ὑμῶν ἐωρακέναι ἃ λέγω, εἰ δὲ 54 μὴ, ἀλλ' ἀκηκοέναι γε. Τῶν δὲ ἐκ τῆς διατριβῆς ταύτης ἐστί τις Πιττάλακος, ἄνθρωπος δημόσιος οἰκέτης τῆς πόλεως. Οὗτος εὐπορῶν ἀργυρίου καὶ ἰδῶν τοῦτον ἐν τῇ διατριβῇ ἀνέλαβεν αὐτὸν καὶ ἔσχε παρ' ἑαυτῷ. Καὶ ταῦτ' οὐκ ἐδυσχέλαιεν ὁ μιαιφός οὔτοσί, μέλλων ἑαυτὸν καταισχύνειν πρὸς ἄνθρωπον δημόσιον οἰκέτην τῆς πόλεως· ἀλλ' εἰ λήψεται χορηγὸν τῇ βδελυρίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, τοῦτο μόνον ἐσκέψατο, τῶν δὲ καλῶν ἢ τῶν αἰσχρῶν οὐδεμίαν πόποιε πρό- 55 νοιαν ἐποίησατο. Καὶ τοιαῦτα πράγματα καὶ τοιαύτας ἕβρεις ἐγὼ ἀκήκοα γεγονέναι ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τούτου εἰς τὸ σῶμα τοῦ Τιμάρχου οἷας ἐγὼ μὰ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον οὐκ ἂν τολμήσαιμι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. Ἄ γὰρ οὗτος ἔργῳ πράξιων οὐκ ἠσχύνετο, ταῦτ' ἐγὼ λόγῳ μόνον σαφῶς ἐν ὑμῖν εἰπὼν οὐκ ἂν ἐδεξάμην ζῆν. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους, ἐν οἷς οὗτος ἦν παρὰ τῷ Πιττάλακῳ, καταπλεῖ δεῦρο ἐξ Ἑλλησπόντου Ἡγήσανδρος περὶ οὗ 56 πάλαί εὖ οἶδ' ὅτι θαυμάζετε διότι οὐ μέμνημαι· οὐτως ἐναργές ἐστιν ὁ ἐρῶ. Οὗτος ὁ Ἡγήσανδρος ἀφικνεῖται, ὃν ὑμεῖς ἴστε κάλλιον ἢ ἐγώ. Ἐτυχε δὲ τότε συμπλεύσας εἰς Ἑλλησποντιον ταμίαις ἅμα Τιμομάχῳ τῷ Ἀχαρνεῖ τῷ στρατηγήσαντι, καὶ ἦκε δεῦρο ἀπολέανκώς, ὡς λέγεται, τῆς ἐκείνου εὐηθείας, ἔχων οὐκ ἐλάττους ἢ ὀδοδόκοντα μνᾶς ἀργυρίου καὶ τρόπον τινὰ οὐκ ἠκιστα αἷτιος ἐγένετο 57 Τιμομάχῳ τῆς συμφορᾶς. Ὡν δ' ἐν τοιαύτῃ ἀφθονίᾳ καὶ εὐφοιτῶν ὡς τὸν Πιττάλακον συγκυβευτήν ὄντα, καὶ τοῦτον ἐκεῖ πρῶτον ἰδῶν, ἦσθη τε καὶ ἐπεθύμησε καὶ ἐβουλήθη ὡς αὐτὸν ἀναλαβεῖν, καὶ πως αὐτὸν ἠγήσατο ἐγγὺς εἶναι τῆς αὐτοῦ φύσεως. Πρῶτον μὲν οὖν τῷ Πιττάλακῳ διελέχθη δεόμενος παραδοῦναι τοῦτον· ὡς δ' οὐκ ἐπειθεν, αὐτῷ τούτῳ προσβάλλει, καὶ οὐ πολλὴν ἀνήλωσε χρόνον,

ἀπὸ δῶ, δὲν ἔβαλε μυαλό, οὔτε ἐπεδόθη εἰς καλύτερας ἀσχολίας. ἤρχισε γὰρ συχνάζειν εἰς καταγῶγια θπου ὠργάγωναν κοκκορομαχίας καὶ ἐπαιζαν ζάρια. Νομίζω ὅτι ἀρκετοὶ ἀπὸ σᾶς θὰ ἔχουν ἰδεῖ οἱ ἴδιοι αὐτὰ πού ἐκθέτω, εἰ δ' ἄλλως θὰ τὰ ἔχουν πάντως ἀκούσει. 54. Εἰς αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὰ κέντρα ἐσύχναζε καὶ κάποιος Πιττάλακος, δούλος, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πόλεως. Αὐτὸς εἶχε ἀρκετὰ χρήματα καὶ μόλις εἶδε τὸν Τιμάρχον τὸν ἐπῆρε μαζί του καὶ τὸν ἐσπίτωσε. Καὶ δὲν ἀηδίαζεν, ὁ διεφθαρμένος αὐτὸς ἄνθρωπος γὰ ἀτιμασθῆ με ἓνα δούλον. Ἀλλὰ τοῦτο μόνον ἐσκέφθη, ἂν θὰ βρῆ χρηματοδότην τῆς διαφθορᾶς του, οὐδέποτε δὲ ἐσκέφθη τί εἶναι καλὸν καὶ τί εἶναι κακόν. 55. Καὶ ἔχω ἀκούσει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἔκαμε τέτοια πράγματα καὶ τέτοιες προσβολὰς εἰς τὸ σῶμα τοῦ Τιμάρχου, πού ἐγὼ μὰ τὸν Ὀλύμπιον Δία, δὲν θὰ λάθω ποτὲ τὸ θάρρος γὰ σᾶς κατονομάσω. Διότι ἐκεῖνα πού αὐτὸς δὲν ἐντρέπετο γὰ τὰ ἐκτελεῖ, ἐγὼ προτιμῶ γὰ ἀποθάνω παρὰ ἀπλοῦς γὰ τὰ εἶπω μὲ τὸ ὄνομά των. Κατὰ τὴν ἰδίαν δὲ ἐπιποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐζοῦσε μὲ τὸν Πιττάλακον, ἐπιστρέφει ἀπὸ τὸν Ἑλλησποντον ὁ Ἡγήσανδρος, — αὐτὸς πού αἰσθάνομαι ὅτι ἀπὸ ἀρκετῆν ὥρην ἀπορεῖτε γιατί δὲν τὸν ἀνέφερα ἀκόμη, τόσον πασίγνωστον εἶναι αὐτὸ πού θὰ ἐκθέσω. 56. Φθάνει λοιπὸν αὐτὸς ὁ Ἡγήσανδρος, πού σεῖς τὸν ξέρετε καλύτερα παρὰ ἐγώ. Τότε εἶχε ἐκστρατεύσει μαζί με τὸν στρατηγὸν Τιμομάχον ἀπὸ τὰς Ἀχαρνάς, ὡς ταμίαις του καὶ ἐπωφελοῦμενος τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς εὐπιστίας τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐπέστρεψε μὲ περιουσίαν ὀδοδόκοντα μνῶν, γενόμενος περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον αἷτιος τῆς καταστροφῆς τοῦ Τιμομάχου. 57. Πλούσιος λοιπὸν τώρα, ἐσύχναζε εἰς τὸ σπίτι τοῦ Πιττάλακου μὲ τὸν ὅποιον συνέδετο γιατί ἐπαιζαν μαζί ζάρια καὶ ἐκεῖ εἶδε τὸν Τιμάρχον πού τοῦ ἄρσεε καὶ τὸν ἐπεθύμησε πολὺ καὶ ἠθέσε γὰ τὸν πάρη μαζί του, αἰσθανόμενος ὅτι τὰ φυσικά τοῦ Τιμάρχου ἦσαν ὅτι ἐχρειάζετο εἰς τὴν κρᾶσιν του. Καὶ στήν ἀρχὴν ἐμίλησεν εἰς τὸν Πιττάλακον καὶ τὸν παρεκάλεσε γὰ τοῦ τὸν παραδώσει. Ἐπειδὴ δὲν ἠμπόρσε γὰ τὸν πείσει, ἀπευθύεται πρὸς τὸν Τιμάρχον καὶ χωρὶς μεγάλης προσπάθειαν τὸν πείθει. Πράγματι, εἰς τὴν περίπτωσιν αὐ-

ἀλλ' εὐθὺς ἐπεπείκει· καὶ γὰρ εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δεινὴ ἢ
κακία καὶ ἀπιστία, ὥστε καὶ ἐξ αὐτῶν τούτων εἰκότως ἂν
58 μισοῖτο. Ὡς δ' ἀπήλλακτο μὲν παρὰ τοῦ Πιττάλακου, ἀνεί-
ληπτο δὲ ὑπὸ τοῦ Ἡγησάνδρου, ὠδυνᾶτο οἶμαι ὁ Πιττά-
λακος, μάτην, ὡς γ' ᾤετο, τοσοῦτον ἀργύριον ἀνηλωκώς, καὶ
ἐζηλοτύπει τὰ γινόμενα, καὶ ἐφοίτα ἐπὶ τὴν οἰκίαν. Ὅτι
δὲ αὐτοῖς ἠνώχλει, σκέψασθε μεγάλην δῶμην Ἡγησάνδρου
καὶ Τιμάρχου· μεθυσθέντες γὰρ ποτε καὶ αὐτοὶ καὶ ἄλλοι
59 λέγειν, εἰσπηδήσαντες νύκτωρ εἰς τὴν οἰκίαν, οὗ ᾧκει ὁ Πιτ-
τάλακος, πρῶτον μὲν συνέτριβον τὰ σκευάρια καὶ διερρί-
πουν εἰς τὴν ὁδόν, ἀστραγάλους τέ τινας διασειστούς καὶ
φιμούς καὶ κυβευτικά ἕτερα ὄργανα, καὶ τοὺς ὄρνυγας καὶ
τοὺς ἀλεκτρυόνας, οὓς ἠγάπα ὁ τρισκακοδαίμων ἄνθρωπος,
ἀπέκτειναν, τὸ δὲ τελευταῖον δήσαντες πρὸς τὸν κίονα αὐτὸν
τὸν Πιττάλακον ἐμασίγουν τὰς ἐξ ἀνθρώπων πληγὰς οὕτω
πολὴν χρόνον, ὥστε καὶ τοὺς γείτονας αἰσθῆσθαι τῆς κραυ-
60 γῆς. Τῇ δ' ὕστεραία ὑπερανακτήρας τῶ πρᾶγματι ὁ Πιτ-
τάλακος ἔρχεται γυμνὸς εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ καθίζει ἐπὶ τὸν
βωμὸν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν. Ὅχλου δὲ συνδραμόντος, οἷον
εἶωθε γίγνεσθαι, φοβηθέντες ὁ τε Ἡγησάνδρος καὶ Τιμάρ-
χος, μὴ ἀνακηρυχθῆ αὐτῶν ἢ βδελυρία εἰς πᾶσαν τὴν πό-
λιν—ἐπήει δὲ ἐκκλησία—θέουσι πρὸς τὸν βωμὸν καὶ αὐτοὶ
61 καὶ τῶν συγκυβευτῶν τινες, καὶ περιστάντες ἐδέοντο τοῦ
Πιττάλακου ἀναστήναι, λέγοντες ὅτι τὸ ὄλον πρᾶγμα παροι-
νία γέγονεν, καὶ αὐτὸς οὗτος, οὕπω μὰ Δία ὥσπερ νῦν
ἀργαλέος ὢν τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἔτι χρήσιμος, ὑπογενειάζων
τὸν ἄνθρωπον καὶ πάντα φάσκων πράξειν, ἃ ἂν ἐκεῖνος
συνδοκῇ. Πέρας πείθουσιν ἀναστήναι ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὸν
ἄνθρωπον ὡς τευξόμενον τινος τῶν δικαίων. Ὡς δ' ἀπὴλ-
62 θεν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, οὐκέτι προσεῖχον αὐτῶ τὸν νοῦν. Βα-
ρέως δὲ φέρων τὴν ὕβριν αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος δίκην ἐκα-
τέρω αὐτῶν λαγχάνει. Ὅτε δ' ἐδικάζετο, σκέψασθε μεγάλην
δῶμην Ἡγησάνδρου· ἄνθρωπον οὐδὲν αὐτὸν ἠδικηκότα,

τὴν ὁ Τιμάρχος ἔδειξε τόσην κακίαν καὶ ἀπιστίαν, ὥστε
καὶ μόνον γι' αὐτὸ καθίσταται μισητός. 58. Τέλος πάντων
ὁ Τιμάρχος ἔφυγε ἀπὸ τὸν Πιττάλακον καὶ ἐπήγε μὲ τὸν
Ἡγησάνδρον, ἀλλ' ὁ Πιττάλακος ἦτο πολὺ στενοχωρημένος,
λογαριάζοντας ποῖον χρήμα ἐξώδευσε στὰ χαμένα. Καὶ ἀκόμη
ἐξήλευε γι' αὐτὰ ποῦ ἐγίνοντο μεταξὺ τῶν δύο νέων φί-
λων καὶ συνεχῶς περιεφέρετο γύρω ἀπὸ τὸ σπίτι τῶν
καὶ τοὺς ἐγίνετο φόρτωμα. Ἴδου λοιπὸν τι μεγάλη παλλη-
καριὰ ἔκαμαν ὁ Ἡγησάνδρος καὶ ὁ Τιμάρχος διὰ τὴν ἀπαλ-
λαγοῦν. Μιὰ νύκτα, ἀφοῦ ἤπιαν καὶ ἐμέθυσαν ὑπερβολικά,
μαζὶ μὲ ἄλλους συντρόφους τῶν στὰ ζάρια τοὺς ὁποίους δὲν
θέλω νὰ κατονομάσω, 59. εἰσέβηλαν εἰς τὸ σπίτι τοῦ Πιτ-
τάλακου καὶ ἄρχισαν νὰ σπάζουν δλα τὰ σκευὴ τοῦ σπιτιοῦ
καὶ νὰ τὰ πετοῦν στὸ δρόμο, καθὼς καὶ τὰ ζάρια καὶ
κόκκαλα καὶ δλα τὰ ὄργανα τοῦ παγγινιδιοῦ, καὶ ἐσφα-
ξαν δλα τὰ ὄρνυκία καὶ τοὺς πετεινοὺς, ποῦ τόσον
ἀγαποῦσεν ὁ κακομοίρης καὶ στὸ τέλος ἔδωσαν τὸν
ἴδιον τὸν Πιττάλακον εἰς ἕνα στῦλον καὶ τὸν ἐμασίγιωναν
ἀνηλεῶς καὶ τόσην ὥραν ὥστε πῆραν εἶδησιν καὶ οἱ γείτο-
νες ἀπὸ τῆς φωνῆς του. 60. Τὴν ἐπομένην ὁ Πιττάλακος,
καταγανακτισμένος, ἦλθε εἰς τὴν ἀγορὰν δλόγυμος καὶ ἐκά-
θησε, ἰκέτης, πλησίον τοῦ βωμοῦ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν.
Καὶ ὅπως συμβαίνει εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ἐμαξέυθηκε
πολὺς κόσμος, ὁ δὲ Ἡγησάνδρος καὶ ὁ Τιμάρχος, φοβηθέν-
τες μήπως ἢ κακοήθειά τῶν γνωσθῆ εἰς ὀλόκληρον τὴν
πόλιν, διότι ἐντὸς ὀλίγου ἐπρόκειτο νὰ συνέλθῃ εἰς συνέ-
λευσιν ὁ λαός, τρέχουν πρὸς τὸν βωμὸν μαζὶ μὲ μερικὸς
συμπαίκτης τῶν, 61. καὶ τριγυρίζουν τὸν Πιττάλακον καὶ
τὸν πρρακαλοῦν νὰ σηκωθῆ ἀπὸ τὸν βωμὸν, λέγοντες ὅτι
δλη αὐτὴ ἢ φασαρία ἐγίνε ἐπάνω στὸ μεθῆσι. Ὁ δὲ ἴδιος
ὁ Τιμάρχος, ὁ ὁποῖος, δὲν εἶχε ἀκόμη μὰ τὴν ἀλήθειαν
ἀσχημίζει ὅπως τώρα, ἀλλὰ τραγόταγε ἀκόμη, ἄρχισε νὰ
χαϊδεύει τὸν Πιττάλακον κάτω ἀπὸ τὰ γένητα καὶ νὰ τοῦ
τάξῃ πὼς θὰ κἀνῃ ὅτι αὐτὸς θέλει. Τέλος τὸν ἐκατάφεραν
τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸν βωμὸν μὲ τὴν ἰδέαν
ὅτι θὰ τοῦ ἐδίδοτο κάποια ἱκανοποίησις. Ἄλλ' ἀφοῦ ἔφυγε
ἀπὸ τὴν ἀγορὰν ἔπαυσαν πλέον νὰ τοῦ δίδουν προσοχὴν.
62. Μὴ ὑποφέρων δὲ τὴν προσβολὴν ὁ ἄνθρωπος, ὑποβάλλει
μῆνυσιν ἐναντίον τοῦ καθενὸς ἀπὸ τοὺς δύο. Ἄλλ' ἔταν
ἦλθε ἡ ἡμέρα τῆς δίκης, ἐξέρετε τί μεγάλο κόλπο μετεχει-
ρίσθη ὁ Ἡγησάνδρος; Ἡγεῖρε ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Πιττα-

ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ἡδίκημένον, οὐδὲν προσήκοντα αὐτῷ, ἀλλὰ
 δημόσιον οἰκέτην τῆς πόλεως, ἤγεν εἰς δουλείαν φάσκων
 ἑαυτοῦ εἶναι. Ἐν παντὶ δὲ κακοῦ γενόμενος ὁ Πιττάλα-
 κος προσπίπτει ἀνδρὶ καὶ μάλα χρηστοῦ. Ἔστι τις
 Γλαύκων Χολαργεύς. Οὗτος αὐτὸν ἀφαιρεῖται εἰς ἔλευθε-
 63 ρίαν. Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο δικῶν λήξεις ἐποιήσαντο. Προϊόν-
 τος δὲ τοῦ χρόνου ἐπέτρεψαν διαγνώσιν τὸ πρᾶγμα Διοπεΐθει
 τῷ Σουნიεῖ, δημότη τε ὄντι τοῦ Ἡγησάνδρου καὶ ἤδη ποτὲ
 καὶ χρησαμένω, ὅτι ἦν ἐν ἡλικίᾳ παραλαβὼν δὲ τὸ πρᾶγμα
 ὁ Διοπεΐθης ἀνεβάλλετο χαριζόμενος τούτοις χρόνους ἐκ χρό-
 64 ρων. Ὡς δὲ παρήει ἐπὶ τὸ βῆμα τὸ ὑμέτερον ὁ Ἡγήσαν-
 δρος, ὅτε καὶ προσεπολέμει Ἀριστοφῶντι τῷ Ἀζηνιεῖ, πρὶν
 αὐτῷ τὴν αὐτὴν ταύτην ἐν τῷ δήμῳ, ἠπειλήσεν ἐπαγγελίαν
 ἐπαγγελεῖν, ἥνπερ ἐγὼ Τιμάρχῳ καὶ ἐπειδὴ Κρωβύλος ὁ
 ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐδημηγόρει, καὶ ὅλως ἀπετόλμων ὑμῖν οὗτοι
 περὶ τῶν Ἑλληνικῶν συμβουλεύειν, ἐνταῦθα δὴ καταμεμ-
 ψάμενος ἑαυτὸν ὁ Πιττάλακος καὶ ἐκλογισάμενος, ὅστις ὢν
 πρὸς οὐστίας ἐπολέμει, εὖ ἐβουλεύσατο —δεῖ γὰρ τάληθές
 λέγειν— ἡουχίαν ἔσχεν, καὶ ἠγάπησεν εἶ τι μὴ προσλάβοι
 καινὸν κακόν. Ἐνταῦθα δὴ τὴν καλὴν ταύτην νίκην νενικη-
 κῶς ὁ Ἡγήσανδρος ἀκονίτι, εἶχε παρ' ἑαυτῷ Τιμαρχὸν του-
 65 τινί. Καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ λέγω, πάντες ἴστε· τίς γὰρ ὑμῶν
 οὐ πρόποτε εἰς τοῦτον ἀφίκεται καὶ τὰς δαπάνας τὰς τούτων
 οὐ τεθεώρηκεν; ἢ τίς τοῖς τούτων κώμοις καὶ μάχαις περι-
 τυχῶν οὐκ ἠχθέσθη ὑπὲρ τῆς πόλεως; ὁμοῦ δ' ἐπειδήπερ ἐν
 δικαστηρίῳ ἐσμέν, κάλει μοι Γλαύκωνα τὸν Χολαργέα τὸν
 ἀφελόμενον εἰς ἔλευθερίαν τὸν Πιττάλακον, καὶ τὰς ἐτέρας
 μαρτυρίας ἀναγίγνωσκε.

λάκου, ἀνθρώπου ὁ ὅποιος δὲν τὸν ἐβλαψε, τοῦναντίον μά-
 λιστα ἡδικήθη ἀπ' αὐτόν, καὶ μὲ τὸν ὅποιον δὲν εἶχε καμ-
 μίαν δοσοληψίαν, ζῶσι ἦτο δούλος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς
 πόλεως καὶ τὸν διεξεδίκησε, ἰσχυριζόμενος ὅτι εἶναι δικός
 του δούλος. Μέσα εἰς αὐτὴν τὴν δυστυχίαν του ὁ Πιττά-
 λακος εὕρισκει ἕνα ἐντιμότερον ἄνθρωπον, τὸν Γλαύκωνα,
 ἀπὸ τὸν Χολαργόν, καὶ τὸν παρακαλεῖ. Ὁ δὲ Γλαύκων
 παρεμβαίνει εἰς τὴν δίκην διεκδικήσας ὑπὲρ τοῦ Πιττάλα-
 κου τὴν ἐλευθερίαν. 63. Κατόπιν ἐπροχώρησεν ἡ ἀρχικὴ
 μήνυσις τοῦ Πιττάλακου καὶ ἀργότερα ὤρισαν διαιτητὴν
 τὸν Διοπεΐθην ἀπὸ τὸ Σούνιον, συνδημότην τοῦ Ἡγησάν-
 δρου, μὲ τὸν ὅποιον καὶ εἶχε ἄλλοτε, ὅταν ὁ τελευταῖος
 αὐτὸς ἦτο νεαρός, ἰδιαίτερον σύνδεσμον. Ὁ δὲ Διοπεΐθης
 ἀνέλαβε τὴν διαιτησίαν, ἀλλὰ χαριζόμενος εἰς αὐτοὺς ἀνέ-
 θαλλε κατ' ἐπανάληψιν τὴν ἐκδοσὶν ἀπιφάσεως. 64. Ὅταν
 ὁμοῦ ἀργότερα, ὁ Πιττάλακος εἶδε ὅτι ὁ Ἡγήσανδρος ἐγί-
 νετο δεκτὸς εἰς τὸ βῆμα τοῦτο καὶ ὠμιλοῦσε πρὸς τὸν λαὸν
 ἀντιπολιτευόμενος τὸν Ἀριστοφῶντα ἀπὸ τὴν Ἀζηνίαν
 (πρὸ τοῦ αὐτοῦ τὸν ἀπειλήσῃ ὅτι θὰ ἀσκήσῃ ἐναντίον του
 τὴν ἰδίαν ἀγωγὴν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, τὴν ὁποίαν ἐγὼ τώρα
 ἀσκῶ κατὰ τοῦ Τιμάρχου) καὶ ἀκόμη καὶ ὁ ἀδελφὸς του
 ὁ Κρωβύλος ἐλάμβανε τὸν λόγον πρὸς τὸν λαὸν καὶ εἶχαν
 τὸ θράσος καὶ οἱ δύο γὰρ δίδουν σὲ σὰς συμβουλὰς περὶ τῶν
 ἑλληνικῶν υποθέσεων, τότε ἀνελογίσθη ποῖος ἦτο αὐτὸς
 καὶ μὲ ποιὸς τὰ εἶχε βάλει καὶ ἀναγνωρίζων τὸ σφάλμα
 του, ἐσκέφθη πολὺ σωστὰ—ἡ ἀλήθεια πρέπει γὰρ λέγεσθαι—
 καὶ παρητήθη ἀπὸ τὴν συνέχισιν τῶν δικῶν, πολὺ εὐχαρι-
 στημένος ἂν δὲν τοῦ ἤρχετο καὶ καινούργια συμφορὰ.
 Ἔτσι εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὠρτία ἐκέρδισε τὴν ὑπό-
 θεσιν χωρὶς γὰρ ἀναγκασθῆ γὰρ πολεμήσῃ ὁ Ἡγήσανδρος, πα-
 ραστατούμενος ἀπὸ τοῦτον ἐδῶ τὸν Τιμαρχόν. 65. Ὅλοι
 σας τὸ ξέρετε πολὺ καλὰ ὅτι ὅλα ὅσα εἶπα εἶναι ἀληθινὰ.
 Γιατί ποῖος ἀπὸ σὰς δὲν εἶδε, στήν ἀγορὰν τῶν τροφίμων,
 τὴν σπατάλην αὐτὴν τῶν ἀνθρώπων; Καὶ ποῖος δὲν ἐλυ-
 πήθη διὰ τὸ κατάντημα τῆς πόλεως, ἂν ἔτυχε γὰρ παραστῆ
 στὰ γλέντια καὶ στοὺς καυγάδες των; Ὅμοῦς ἐπειδὴ εἶ-
 μεθα ἐμπρὸς σὲ δικαστήριον, ἄς κληθῆ διὰ γὰρ τὰ βεβαι-
 ῶσῃ ὁ Γλαύκων ἀπὸ τὸν Χολαργόν, αὐτὸς ποὺ διεξεδίκησε
 τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Πιττάλακου, καὶ ἄς ἀναγνωσθοῦν καὶ
 αἱ ἄλλαι καταθέσεις τῶν μαρτύρων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

66 [Μαρτυρεῖ Γλαύκων Τιμαίου Χολαργεύς. Ἐγὼ ἀγόμενον εἰς δουλείαν ὑπὸ Ἡγησάνδρου Πιττάλακον ἀφειλόμην εἰς ἐλευθερίαν. Χρόνῳ δ' ὕστερον ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ Πιττάλακος ἔφη βούλεσθαι διαλυθῆναι τὰ πρὸς Ἡγησάνδρον, προσπέμψας αὐτῷ, ἄρασθαι τὰς δίκας ἦν τε αὐτὸς ἐνεκαλέσατο Ἡγησάνδρον καὶ Τιμάρχῳ καὶ ἦν Ἡγησάνδρος τῆς δουλείας αὐτῷ καὶ οὕτω διελύθησαν.]

* Ἀμφισθένης μαρτυρεῖ. Ἐγὼ ἀγόμενον εἰς δουλείαν ὑπὸ Ἡγησάνδρου Πιττάλακον ἀφειλόμην εἰς ἐλευθερίαν, καὶ τὰ ἐξῆς.]

67 Οὐκοῦν καὶ αὐτὸν ὑμῖν καλέσω τὸν Ἡγησάνδρον. Γέγραφα δ' αὐτῷ μαρτυρίαν κοσμιωτέραν μὲν ἢ κατ' ἐκείνον, μικρῶ δὲ σαφεστέραν ἢ τῷ Μισγόλῳ. Οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι ἀπομείνεται καὶ ἐπιροκήσει. Διὰ τί οὖν αὐτὸν καλῶ ἐπὶ τὴν μαρτυρίαν; Ἦν' ὑμῖν ἐπιδείξω, οἷους ἀπεργάζεται ἀνθρώπους τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο, ὡς καταφρονοῦντας μὲν τῶν θεῶν, ὑπερορῶντας δὲ τοὺς νόμους, ὀλιγώρως δὲ ἔχοντας πρὸς ἅπασαν αἰσχύνην. Κάλει μοι τὸν Ἡγησάνδρον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Ἡγησάνδρος Διφίλου Στειριεύς μαρτυρεῖ. Ὅτε κατέπλευσα ἐξ Ἑλλησπόντου, κατέλαβον παρὰ Πιττάλακῳ τῷ κυβερνητῆ διατρέβοντα τὸν Τιμαρχὸν τὸν Ἀριζήλου, καὶ ἐξ ἐκείνης τῆς γνώσεως ἐχησάμην Τιμάρχῳ ὁμιλῶν τῇ αὐτῇ αἰρέσει, ἢ καὶ τὸ πρότερον Λεωδάμαντι.]

69 Οὐκ ἠγνόουν, ὅτι ὑπερόψεται τὸν ὄρκον, ὃ Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ προεῖπον ὑμῖν. Κάκεινο δὲ μοι πρόδηλόν ἐστιν ὅτι ἐπειδὴ νῦν οὐκ ἐθέλει μαρτυρεῖν, αὐτίκα πάρεσιον ἐν τῇ ἀπολογίᾳ. Καὶ οὐδὲν μὰ Δία θαναμαστόν ἀναβήσεται γὰρ οἶμαι δεῦρο πιστεύων τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, ἀνὴρ καλῶς κάγαθός

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

66. [Κατάθεσις τοῦ Γλαύκωνος, υἱοῦ τοῦ Τιμαίου, ἀπὸ τὸν Χολαργόν. Ἐγὼ, ὅταν ὁ Ἡγησάνδρος ἔκαμεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Πιττάλακου καὶ τὸν διεξεδίκει ὡς δούλον παρενέβην καὶ διεξεδίκησα τὴν ἐλευθερίαν του. Πολλὴ δὲ ἀργότερα ὁ Πιττάλακος ἦλθε καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ καταργήσῃ τὰς ἐναντίον τοῦ Ἡγησάνδρου δίκας καὶ ὅτι τὸν εἰδοποίησε περὶ αὐτοῦ, διὰ νὰ παραιτηθῶν καὶ τῶν δικῶν ποῦ εἶχεν ἐγείρει κατὰ τοῦ Ἡγησάνδρου καὶ τοῦ Τιμάρχου καὶ ἐκείνης ποῦ ὁ Ἡγησάνδρος εἶχεν ἐγείρει ἐναντίον του διεδικῶν αὐτὸν ὡς δούλον. Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συνεδιδάσθησαν.]

Κατάθεσις τοῦ Ἀντισθένης. Ἐγὼ ὅταν ὁ Ἡγησάνδρος ἔκαμεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Πιττάλακου καὶ τὸν διεξεδίκει ὡς δούλον, παρενέβην καὶ διεξεδίκησα τὴν ἐλευθερίαν του κτλ.]

67. Ἄλλ' ἔχω κλητεύσει καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Ἡγησάνδρον. Γι' αὐτὸν ἔχω συγτάξει κατάθεσιν κοσμιωτέραν μὲν ἀπὸ ὅτι τοῦ ταιριάξει, κάπως ὁμοῦ σαφεστέραν ἀπὸ τὴν κατάθεσιν τοῦ Μισγόλα. Καλὰ ξέρω ὅτι ὁ Ἡγησάνδρος θὰ ψευδορκήσῃ καὶ δὲν θὰ εἶπῃ τὴν ἀλήθειαν. Γιατὶ λοιπὸν τὸν ἐκλήτευσα; Διὰ νὰ σὰς ἀποδείξω τί ἀνθρώποι κατανοοῦν ὅσοι κάμνουν αὐτῇ τῇ δουλειᾷ καὶ πῶς περιφρονοῦν τοὺς θεοὺς, ἀδιαφοροῦν πρὸς τοὺς νόμους καὶ δὲν ντρέπονται κανένα. Ἄς κληθῆ ὁ Ἡγησάνδρος.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

68. [Κατάθεσις τοῦ Ἡγησάνδρου υἱοῦ τοῦ Διφίλου, Στειριεύς. Ὅταν ἐπέστρεψα ἀπὸ τὸν Ἑλλησπόντον, συνήντησα τὸν Τιμαρχὸν, υἱὸν τοῦ Ἀριζήλου, διαμόνοντα τότε κοντὰ εἰς τὸν Πιττάλακον ποῦ παίζει ζάρια. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐγκατέστησα τὸν Τιμαρχὸν εἰς τὸ σπίτι μου, ἔχω μαζί του τὰς ἰδίας σχέσεις ποῦ ἄλλοτε εἶχα μὲ τὸν Λεωδάμαντι.]

69. Δὲν ἀγνοοῦσα ὅτι θὰ ἐψευδορκῆ, ὃ Ἀθηναῖοι καὶ μάλιστα σὰς τὸ εἶπα ἐκ τῶν προτέρων. Ἀκόμη εἶναι φανερόν ὅτι ἐνῶ τώρα δὲν μαρτυρεῖ, μετ' ὀλίγον θὰ ἐμφανισθῇ πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου. Καί, μὰ τὸν θεόν, γιατί ὅχι; Θὰ ἀνέλθῃ, πιστεύω, εἰς τὸ βῆμα, γεμάτος ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ὡς ἀνθρώπος χρηστός καὶ ἐντιμὸς καὶ ἐχθρὸς τοῦ κακοῦ, καὶ ὡς νὰ ἀγνοῇ

καὶ μισοπόνηρος καὶ τὸν Λεωδάμαντα ὅστις ἦν οὐ γινώσκων, ἐφ' ᾧ ὑμεῖς ἐθορυβήσατε τῆς μαρτυρίας ἀναγινωσκόμενης. Ἄρα γε ἐξαχθήσομαι τι σαφέστερον εἰπεῖν ἢ κατὰ τὴν ἔμαντοῦ φύσιν; Εἶπατέ μοι πρὸς τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν, ᾧ Ἀθηναῖοι, ὅστις αὐτὸν κατήσχυε πρὸς Ἡγήσανδρον, οὐ δοκεῖ ὑμῖν πρὸς τὸν πόρνον πεπορνεῦσθαι; ἢ τίνας αὐτοὺς οὐκ οἴομεθ' ὑπερβολὰς ποιεῖσθαι βδελυρίας παροινούντας καὶ μονομένους; οὐκ οἴεσθε τὸν Ἡγήσανδρον ἀπολογούμενον τὰς πρὸς τὸν Λεωδάμαντα πράξεις τὰς περιβοήτους, δις ὑμεῖς ἅπαντες σύνιστε, ὑπερήφανα τὰ ἐπιτάγματα ἐπιτάττειν, ὡς ταῖς τούτου ὑπερβολαῖς αὐτὸν

70 δόξοντα μέτρια διαπεπορᾶσθαι; Ἄλλ' ὅμως ὄψεσθε, ὅτι καὶ μάλα ἐπιστροφῶς καὶ δητορικῶς αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κρωβύλος αὐτίκα μάλα δεῦρο ἀναπηδήσαντες ταῦτα μὲν εἶναι πολλῆς ἀβελτερίας φήσουσιν, ἃ ἐγὼ λέγω, ἀξιώσουσι δέ με μάρτυρας παρασχέσθαι διαορρήδην μαρτυροῦντας ὅπου ἔπραττεν, ὅπως ἐποίει, ἢ τίς εἶδεν, ἢ τίς ἦν ὁ τρόπος, πράγμα οἶμαι

72 ἀναιδὲς λέγοντες. Οὐ γὰρ ἔγωγε ὑπολαμβάνω οὕτως ὑμᾶς ἐπιλήμονας εἶναι, ὥστε ἀμνημονεῖν ὧν ὀλίγω πρότερον ἠκούσατε ἀναγινωσκομένων τῶν νόμων, ἐν οἷς γέγραπται, ἐάν τις μισθώσῃται τινα Ἀθηναίων ἐπὶ ταύτην τὴν πράξιν ἢ ἐάν τις ἑαυτὸν μισθώσῃ, ἔνοχον εἶναι τοῖς μεγίστοις καὶ τοῖς ἴσοις ἐπιτιμίαις. Τίς οὖν οὕτω ταλαίπωρὸς ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅστις ἂν ἐδελήσειε σαφῶς τοιαύτην μαρτυρίαν μαρτυρῆσαι, ἐξ ἧς ὑπάρχει αὐτῷ, ἐάν τἀληθῆ μαρτυρήσῃ, ἐπιδεικνύναι ἔνοχον ὄντα ἑαυτὸν τοῖς ἐσχάτοις ἐπιτιμίαις;

73 Οὐκοῦν ὑπόλοιπὸν ἐστὶ τὸν πεπορνητότα αὐτὸν ὁμολογεῖν. Ἄλλὰ διὰ τοῦτο κρίνεται, ὅτι ταῦτα πράξας παρὰ τοὺς νόμους ἐδημηγόρει. Βούλεσθε οὖν τὸ ὅλον πράγμα ἀφῶμεν καὶ μὴ ζητῶμεν; νῆ τὸν Ποσειδῶ καλῶς ἄρα τὴν πόλιν οἰκίσσομεν, εἰ ἃ αὐτοὶ ἔργω ἴσμεν γινόμενα, ταῦτα ἐάν μή τις δεῦρο

ποιός ἦτο ἐκείνος ὁ Λεωδάμας, ποῦ μόλις ἠκούσατε τὸ ὄνομα του κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς μαρτυρίας ποῦ εἶχα συντάξει διὰ τὸν Ἡγήσανδρον ἀρχίσατε νὰ μουρμουρίζετε. 70. Ποῦ φοβοῦμαι μὴν ἀναγκασθῶ νὰ εἰπῶ λόγους ποῦ δὲν εἶναι τοῦ χαρακτήρος μου. Ἀλλὰ πῆτε μου, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ᾧ Ἀθηναῖοι πολῖται, ἐκείνος ποῦ ἔχει ντροπιᾶσει τὸν ἑαυτὸν του μὲ τὸν Ἡγήσανδρον, δὲν σᾶς φαίνεται ὡσάν νὰ ἔχη πορνευθῆ μὲ ἕνα πόρνον; Τί καταχρήσεις πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν πῶς ἔκαμαν αὐτοὶ οἱ δύο, μεθυσμένοι καὶ ξεμοναχιασμένοι; Δὲν ὑποθέτετε, ὅτι ὁ Ἡγήσανδρος, γιὰ νὰ φανοῦν ἀσήμαντα ὅσα τοῦ ἔχει κάμει ὁ Λεωδάμας, καὶ τὰ ὅποια ἔχει βουτσει ὁ κόσμος καὶ τὰ ξέρετε ὅλοι σᾶς, ὑπεχρέωνε τὸν Τίμαρχον νὰ δέχεται τόσον ὑπερβολικοὺς ἐξευτελισμούς, ὥστε ἐμπρὸς αὐτοῦς νὰ φαίνωνται μικροπράγματα ὅσα ὁ Ἡγήσανδρος εἶχε κάμει; 71. Θὰ ἰδῆτε ὅμως ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφὸς του Κρωβύλος ἐντὸς ὀλίγου θὰ πηδήσουν ἐδῶ ἐπάνω εἰς τὸ βῆμα καὶ μὲ περισσὴν δξύτητα καὶ ρητορικὴν τέχνην θὰ ἰσχυρισθοῦν ὅτι ὅσα λέγω εἶναι ἀγυπόστατα καὶ θὰ ἀξιώσουν νὰ φέρω μάρτυρας οἱ ὅποιοι νὰ βεβαιώσουν καταλεπτῶς ποῦ ἔκαμνε αὐτὴν τὴ δουλειά, καὶ πῶς, καὶ ποῖος τοὺς εἶδε, καὶ μὲ ποῖον τρόπον ἐγένετο ἡ πράξις. 72. Δὲν σᾶς νομίζω πράγματι τόσον ξεχασιάρηδες, ὥστε νὰ μὴ ἐνθυμῆσθε αὐτὸ ποῦ πρὸ ὀλίγου ἠκούσατε κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν νόμων, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπάρχει διάταξις ὅτι καὶ ὁ παρέχων τὸν ἑαυτὸν του ἀντὶ χρημάτων γι' αὐτὴν τὴν πράξιν ὅσον καὶ ὁ δίδων τὰ χρήματα, τιμωροῦνται ἐξ ἴσου μὲ τὴν βαρυτάτην ποινήν. Ποῖος ὅμως εἶναι τόσον κακομοίρης ὥστε νὰ δεχθῆ νὰ καταθέσῃ σαφῶς ἕνα τέτοιο πρᾶγμα ποῦ ἢ κατάθεσίς του, ἂν εἶπῃ τὴν ἀλήθειαν, μίαν συνέπειαν θὰ ἔχη δι' αὐτόν, ὅτι δηλ. ὁμολογεῖ ὅτι ὑπέπεσεν εἰς παράβασιν ποῦ ἐπισύρει τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν; 73. Τότε δὲν μένει, παρὰ νὰ ἀποσπάσωμεν ὁμολογίαν ἐκείνου ποῦ ὑπέστη αὐτὴν τὴν πράξιν. Ἄλλ' ἢ δίκη ἀκριβῶς δι' αὐτὸ γίνεται, διότι ὁ Τίμαρχος, τοιαύτης διαγωγῆς, ἐλάμβανε τὸν λόγον εἰς τὰς συγελεύσεις τοῦ λαοῦ παρὰ τὸν νόμον. Μήπως λοιπὸν θέλετε νὰ ἐγκαταλειφθῆ ἢ ὑπόθεσις; Μὰ τὸν Ποσειδῶνα, πολὺ ὠραῖα θὰ διοικήσωμεν τότε τὴν πόλιν μας, ἂν ἀφήσωμεν ἀτιμωρήτους τὰς πράξεις ποῦ οἱ ἴδιοι καλῶς γνωρίζομεν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι δὲν πα-

παρελθὼν σαφῶς ἅμα καὶ ἀναισχύντως μαρτυρήσῃ, διὰ τοῦτο ἐπιλησόμεθα.

- 74 Σκέψασθε δὲ καὶ ἐκ παραδειγμάτων ἀνάγκη δ' ἴσως ἔσται παραπλήσια τὰ παραδείγματα εἶναι τοῖς τρόποις τοῖς Τιμάρχου. Ὅρατε τουτουοὶ τοῖς ἐπὶ τῶν οἰκημάτων καθημέ-
 νους, τοὺς δμολογομένους τὴν προᾶξιν πράττοντας. Οὗτοι μέντοι δταν πρὸς τῇ ἀνάγκῃ ταύτῃ γίνονται, ὅμως πρὸ γε τῆς αἰσχύνῃς προβάλλονται τι καὶ συγκλήουσι τὰς θύρας. Εἰ δὴ τις ὑμᾶς ἔροίτο τοὺς ὀδῶ πορευομένους, τί νῦν οὗ-
 τος ὁ ἄνθρωπος πράττει, εὐθὺς ἂν εἶποιτε τοῦ ἔργου τοῦ-
 νομα, οὐχ ὀρῶντες τὸν εἰσεληλυθότα δοτις ἦν, ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου συνειδότες καὶ τὸ
 75 προᾶγμα γνωρίζοντες. Οὐκοῦν τὸν αὐτὸν τρόπον προσήκει ὑμᾶς καὶ περὶ Τιμάρχου ἐξετάζειν, καὶ μὴ σκοπεῖν, εἰ τις εἶ-
 δεν, ἀλλ' εἰ πέπρακται τούτῳ ἢ προᾶξίς. Ἐπεὶ πρὸς θεῶν τί χρὴ λέγειν, Τιμαρχε, τί ἂν εἴποις αὐτὸς περὶ ἐτέρου ἀν-
 θρώπου ἐπὶ τῇ αἰτίᾳ ταύτῃ κρινομένου; ἢ τί χρὴ λέγειν, δταν μειράκιον νέον καταλιπὼν τὴν πατρῶαν οἰκίαν ἐν ἄλ-
 λοτρίαις οἰκίαις νυκτερεύῃ, τὴν ὄψιν ἐτέρων διαφέρον, καὶ πολυτελεῖ δειπνα δειπνῇ ἀσύμβολον, καὶ ἀνλητρίδας ἔχη καὶ ἐταίρους τὰς πολυτελεστάτας καὶ κυβεύῃ καὶ μηδὲν ἐκτίνη ἀθ-
 76 τός, ἀλλ' ἕτερος ὑπὲρ ἐκείνου; Ἐπι ταῦτα μαντείας προσδεῖται; οὐκ εὐδὴλον, ὅτι πᾶσα ἀνάγκη τὸν τὰ τηλικαῦτα ἐπιτάγματά
 τισιν ἐπιτάττοντα καὶ αὐτὸν ἀντὶ τούτων ἡδονὰς τινὰς παρα-
 σκευάζειν τοῖς τὸ ἀργύριον προαναλίσκουσιν; Οὐ γὰρ ἔχω μὰ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον, τίνα τρόπον εὐφημότερον μνη-
 σθῶ τῶν σοὶ καταγελάστως πεπραγμένων ἔργων.
 77 Θεωρήσατε δ' εἰ βούλεσθε τὸ προᾶγμα καὶ ἐκ πολιτι-
 κῶν τινων παραδειγμάτων, καὶ μάλιστα ἐκ τούτων, ἃ νυνὶ μετὰ χεῖρας ἔχετε. Γεγόνασι διασηφίσεις ἐν τοῖς δήμοις, καὶ ἕκαστος ὑμῶν ψῆφρον δέδωκε περὶ τοῦ σώματος, ὅστις Ἄ-

1) Διαφήσεις ἐλέγετο ἢ διὰ ψήφου τῶν δημοτῶν ἀναγνώρισις ὅτι εἶναι τις πολίτης Ἀθηναῖος ἢ ὄχι. Ὁ καταψηφισόμενος ὑπὸ

ρουσιάζεται κάποιος; νὰ τὰς ἐκθέσῃ ἐδῶ μὲ σαφήνειαν καὶ ἀναισχυντίαν.

74. Ἐξετάσατε τὸ ζήτημα μὲ διάφορα παραδείγματα. Φοβοῦμαι ὅτι θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ κάμωμεν χρῆσιν παρα-
 δειγμάτων ἀναλόγων πρὸς τὴν διαγωγὴν τοῦ Τιμάρχου. Ἐέρεστε ἐκείνους τοὺς τροφίμους τῶν σπιτιῶν, οἱ ὅποιοι
 κατὰ κοινὴν πεποίθησιν κάμνουν αὐτὴν τὴν δουλειά. Λοι-
 πὸν καὶ αὐτοὶ ἀκόμη, δταν ἀναγκάζονται νὰ κάμουν αὐτὴν
 τὴ δουλειά, ὅμως ντρέπονται καὶ κλείουν τὶς πόρτες. Ἄν
 ὄμως σὰς ἐρωτήσῃ κάποιος τί δουλειά κάμνει ἕνας ἀπ' αὐ-
 τούς, εὐθὺς ἀμέσως θὰ τὴν εἰπῆτε μὲ τῶνομά της, χωρὶς
 νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἰδῆτε καὶ νὰ μάθετε ποῖος ἐπήγε στὸ
 σπίτι αὐτό. Ἐέρεστε τὸ ἐπάγγελμα ποῦ ἐδιέλεξαν καὶ ἐπο-
 μέως γνωρίζετε κάθε στιγμὴν τί κάμνουν. 75 Λοιπὸν
 κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον πρέπει νὰ ἐξετασθῇ καὶ ἡ περίπτω-
 σις τοῦ Τιμάρχου καὶ νὰ μὴ φιλολογοῦμε ἂν τὸν εἶδε κα-
 νείς, ἀλλὰ ἂν ἔχη ὑποστῆ αὐτὴν τὴ δουλειά. Διότι, γιὰ
 ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τί πρέπει νὰ πῆ κανεὶς, τί θὰ ἔλεγεσ σύ
 ὁ ἴδιος, Τιμαρχε, ἂν ἕνας ἄλλος ἦτο κατηγορούμενος
 διὰ τὴν ἴδιαν παράβασιν; Τί θὰ ἔλεγεσ γιὰ ἕνα παλληκα-
 ράκι ποῦ ξεχωρίζει ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα εἰς ὠραιότητα, ποῦ
 ἐγκατέλειψε τὸ πατρικὸ του καὶ κοιμᾶται σὲ ξένα σπῆτια,
 καὶ λαμβάνει μέρος σὲ πολυτελεῖ γλέντια χωρὶς νὰ συνεισ-
 φέρῃ, καὶ ἔχει χορεύτριες καὶ κοκότες πολυτελείας, καὶ
 παίξει ζάρια, καὶ δὲν πληρώνει οὔτε δραχμὴν ὁ ἴδιος, ἀλλ'
 ἕνας ἄλλος ἐξοδεύει γι' αὐτόν; 76. Πρέπει νὰ εἶναι μάντις
 κανεὶς γιὰ νὰ τὸ ἐγνοήσῃ; Δὲν εἶναι φανερόν ὅτι ἐκείνος
 ποῦ ἐπιβάλλει τόσας θυσίας εἰς ἕνα ἄλλον, θὰ παρέχῃ ἐπὶ
 τέλους, καὶ μερικὰς ἡδονὰς εἰς αὐτόν ποῦ ξοδεύει; Μὰ τὸν
 Ὀλύμπιον Δία, δὲν εὐρίσκω εὐπρεπεστέρως περιφράσεις γιὰ
 νὰ ἱστορήσω ὅσα σύ, καταντήσας κοινὸς περιγελῶς, ἔχεις
 πράξει.

77. Ἄν θέλετε πάλιν, πάρεστε παραδείγματα ἀπὸ
 τὴν πολιτικὴν μας ζωὴν. Ἐκλέγω μάλιστα ἕνα ἀπὸ
 ἐκεῖνα ποῦ σὰς ἀπασχολοῦν αὐτὴν τὴν στιγμὴν. Ὅλοι σὰς
 ἐλάβετε μέρος εἰς ψηφοφορίας εἰς τοὺς δήμους ἐπὶ ὑποθέ-
 σεων διαφηφίσεως¹, ἂν εἶναι δηλ. κάποιος ἢ ἂν δὲν εἶναι

τοῦ δήμου τοῦ ἡμποροῦσε νὰ κάμῃ ἔφεσιν εἰς τὸ δικαστήριον, διαδικτῶν τὰ πολιτικὰ του δικαιώματα.

θηναῖος ὄντως ἐστὶ καὶ δοτις μὴ. Καὶ ἔγωγε, ἐπειδὴν προσ-
 σιῶ πρὸς τὸ δικαστήριον καὶ ἀκροάσασμαι τῶν ἀγωνιζομέ-
 78 νων, ὁρῶ, ὅτι αἰεὶ τὸ αὐτὸ παρ' ὑμῖν ἰσχύει. Ἐπειδὴν
 γὰρ εἶπη ὁ κατήγορος· ἄνδρες δικασταί, τουτοῦ κατεψη-
 φίσαντο οἱ δημόται ὁμόσαντες, οὐδενὸς ἀνθρώπων οὔτε
 κατηγορήσαντος οὔτε καταμαρτυρήσαντος, ἀλλ' αὐτοὶ συνει-
 δότες· εὐθύς, οἴμαι, θοροβεῖτε ὑμεῖς ὡς οὐ μετὸν τῷ κρι-
 νομένῳ τῆς πόλεως· οὐδὲν γὰρ, οἴμαι, δοκεῖ προσδεῖσθαι
 ὑμῖν λόγου οὐδὲ μαρτυρίας, ὅσα τις σαφῶς οἶδεν αὐτός.
 79 Φέρε δὴ πρὸς τοῦ Διὸς, εἰ, ὥσπερ περὶ τοῦ γένους, οὕτω
 καὶ περὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου ἐδέησε δοῦναι ψή-
 φον, εἴτ' ἔνοχός ἐστιν εἴτε μὴ, ἐκρίνεται δὲ τὸ πρᾶγμα ἐν
 τῷ δικαστηρίῳ, εἰσήγεται δ' εἰς ὑμᾶς ὥσπερ νυνί, μὴ
 ἐξῆν δ' ἔκ του νόμου ἢ ψηφίσματος μήτε ἐμοὶ κατηγορεῖν
 μήτε τούτῳ ἀπολογεῖσθαι, ὁ δὲ κῆρυξ ὁ νυνὶ παροεστηκώς
 ἐμοὶ ἐτηρώτα ὑμᾶς τὸ ἐκ τοῦ νόμου κήρυγμα· τῶν ψή-
 φων ἢ τετροπημένη, ὅτω δοκεῖ πεπορευῆσθαι Τίμαρχος, ἢ
 δὲ πλήρης, ὅτω μὴ, τί ἂν ἐψηφίσασθε; Ἀκριβῶς οἶδ'
 80 ὅτι κατέγνωτ' ἂν αὐτοῦ. Εἰ δὴ τις με ἔροίτο ὑμῶν· ὅν δὲ
 τί οἶσθα εἰ ἡμεῖς ἂν τούτου κατεψηφισάμεθα; εἴποιμ'
 ἂν· διότι πεπαρορησάσθαι μοι καὶ διείλεχθε. Καὶ ὁπότε
 καὶ ὅπου ἔλαστος, ἐγὼ ὑμᾶς ὑπομνήσω. Ὅταν οὔτοι ἀναβῆ
 ἐπὶ τὸ βῆμα ἐν τῷ δήμῳ, ὅτε ἐβούλευε πέρυσιν, διὰ
 μνησθῆναι τειχῶν ἐπισκευῆς ἢ πύργου ἢ ὡς ἀπήγειτό ποῦ τις,
 εὐθύς ἐβοᾶτε καὶ ἐγελᾶτε καὶ αὐτοὶ ἐλέγετε τὴν ἐπωνυμίαν
 81 τῶν ἔργων ὧν σύνοιτε αὐτῷ. Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ ἔασω, τὰ
 δὲ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ γενόμενα, ὅτε ἐγὼ τὴν ἐπαγγελίαν
 ταύτην Τιμάρχῳ ἐπήγγειλα, ταῦθ' ὑμᾶς ἀναμνήσαι βούλο-
 μαι. Τῆς γὰρ βουλῆς τῆς ἐν Ἀρείῳ πιάγῳ πρόσδοδον ποι-
 ουμένης πρὸς τὸν δήμον κατὰ τὸ ψήφισμα ὁ οὗτος εἰ-

Ἰθηναῖος πολίτης. Λοιπόν, ὁσάκις συνέβη νὰ εἶμαι παρὼν
 εἰς τὸ δικαστήριον ποῦ δικάζει τὴν ἔφεσιν ἐκείνων οἱ
 ὅποιοι δὲν ἀνεγνωρίσθησαν Ἰθηναῖοι πολῖται, βλέπω ὅτι
 πάντοτε τὸ ἐξῆς ἐφαρμόζεται. 78. Ὅταν ὁ κατήγορος εἶπη
 «ὡ δικασταί, αὐτὸν τὸν κατεψήφισαν οἱ συνδημόται του
 μεθ' ἔρκου, χωρὶς νὰ τὸν ἐναγάγη κανεῖς, οὔτε νὰ κατα-
 θέσῃ ὡς μάρτυς ὑψηλοφώνως ἀποφαίνεσθε, μοῦ φαίνεται, ὅτι
 δὲν ἔχει ὁ κρινόμενος πολιτικὰ δικαιώματα. Διότι, νομίζω,
 κρίνετε ὅτι δὲν χρειάζεται λόγος καὶ μαρτυρία ὅταν αὐτὸς
 ὁ ἴδιος δικαστὴς καλῶς γνωρίζει μίαν ὑπόθεσιν. 79. Καὶ
 τώρα ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ὅπως λαμβάνονται αἱ ἀποφάσεις
 περὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ Ἰθηναίου πολίτου, κατὰ τὸν ἴδιον
 τρόπον θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποφασίσετε καὶ γι' αὐτὴν τὴν δου-
 λειὰ ποῦ κάμνει ὁ Τίμαρχος, ἂν εἶναι ἔνοχος ἢ ὄχι, καὶ ἢ
 ὑπόθεσις ἐκρίνεται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου σας κατὰ τὴν
 ἴδιαν διαδικασίαν, ἀλλ' ὑπῆρχε ἀπὸ κάποιον νόμον ἀπαγό-
 ρευσις νὰ παραστῶ ὡς κατήγορος (μαζὶ μὲ μάρτυρας ἀπο-
 δείξεως, ἐπίσης δὲ ἀπηγορεύετο εἰς τὸν Τίμαρχον νὰ ἀπο-
 λογηθῆ) (καὶ νὰ παρουσιάσῃ μάρτυρας ὑπερασπίσεως). Ὁ δὲ
 κῆρυξ αὐτὸς ἐδῶ σὰς ἐκάλει σύμφωνα μὲ τὸν νόμον νὰ
 ἀποφανθῆτε, μὲ τὴν φράσιν. «Ὁ κρίνων τὸν Τίμαρχον ἔνο-
 χον πορνείας ἄς ῥίψῃ ψῆφον φέρουσαν ὀπτήν, ὁ δὲ κρίνων
 τὸν Τίμαρχον ἀτάων, ψῆφον πλήρη», τί θὰ ἐψηφίζατε; Κα-
 λῶς γνωρίζω ὅτι θὰ τὸν κατεδικάζετε. 80. Καὶ ἂν κάποιος
 ἀπὸ σὰς μὲ ἐρωτήσῃ «καὶ ποῦ τὸ ξέρεις, τοῦ λόγου σου,
 ὅτι θὰ τὸν κατεδικάζαμεν;» θὰ τοῦ ἀπαντήσω «διότι σεῖς
 μοῦ τὸ ἔχετε εἰπεῖ ὀλοκάθαρα» Καὶ θὰ σὰς ὑπενθυμίσω
 ποῦ καὶ πότε μοῦ τὸ εἶπεν ὁ καθένας. Κάθε φοράν ποῦ αὐ-
 τὸς ἀνέβαινε εἰς τὸ βῆμα πέρυσιν ποῦ ἦτο βουλευτής. Κάθε
 φοράν ποῦ ὠμιλοῦσε διὰ τὴν ἐπισκευὴν κάποιου σημείου
 τῶν τειχῶν ἢ κανενὸς πύργου, ἢ ἀνέφερον ὅτι ἐγίνε κά-
 ποια ἀπαγωγὴ, ἀμέσως σεῖς ἐθοροβούσατε καὶ ἐγελοῦσατε
 καὶ τίς δουλειῆς ποῦ ξεῦρετε ὅτι κάμνει τίς ὀνομάζετε μὲ
 τὸ ὄνομά των. 81. Ὁ ἄφῆσω ὅμως τὰς παλαιότερας πολυα-
 ρθμοὺς περιπτώσεις καὶ θὰ σὰς ὑπενθυμίσω τί ἐγίνε μέσα
 εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ, ὅταν ἐγὼ ἤσκησα τὴν παροῦ-
 σαν καταγγελίαν κατὰ τοῦ Τιμάρχου. Τότε εἶχεν ἐμφανι-
 σθῆ ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως τοῦ λαοῦ ὀλόκληρον τὸ συ-
 νέδριον τοῦ Ἀρείου Πάγου, σύμφωνα μὲ τὴν πρότασιν νό-
 μου ποῦ εἶχεν εἰσαγάγει αὐτὸς ὁ Τίμαρχος σχετικὰ μὲ τὰ

ρήκει περί τῶν οἰκήσεων τῶν ἐν τῇ Πυκνί, ἣν μὲν ὁ τὸν λόγον λέγων ἐκ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν Αὐτόλυκος, καλῶς νῆ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ σεμνῶς καὶ ἀξίως 82 ἐκείνου τοῦ συνεδρίου βεβιωκῶς· ἐπειδὴ δέ που προϊόντος τοῦ λόγου εἶπεν ὅτι τό γε εἰσῆγημα τὸ Τιμάρχου ἀποδοκιμάζει ἢ βουλή, «καὶ περὶ τῆς ἐρημίας ταύτης καὶ τοῦ τόπου τοῦ ἐν τῇ Πυκνί μὴ θαυμάσητε, ὡς Ἀθηναῖοι, εἰ Τιμαρχος ἐμπειροτέρως ἔχει τῆς βουλῆς τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου,» ἀνεθορυβήσατε ὑμεῖς ἐνταῦθα καὶ ἔφατε τὸν Αὐτόλυκον ἀληθῆ λέγειν· εἶναι γὰρ τούτων τοῦτον ἐμπει- 83 ρον. Ἀγνοήσας δ' ὑμῶν τὸν θόρυβον ὁ Αὐτόλυκος, μάλα σκυθρωπάσας καὶ διαλιπὼν εἶπεν· ἡμεῖς τοι, ὦ Ἀθηναῖοι, οἱ Ἀρεοπαγῖται οὔτε κατηγοροῦμεν οὔτε ἀπολογοῦμεθα—οὐ γὰρ ἡμῖν πατριὸν ἔστιν—ἔχομεν δὲ τοιαύτην τινα συγγνώμην Τιμάρχου· οὗτος ἴσως ἔφη ὀφῆθη ἐν τῇ ἡσυχίᾳ ταύτῃ μικρὸν ἡμῶν ἐκάστω ἀνάλωμα γίνεσθαι. Καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ ἡσυχίᾳ καὶ τῷ μικρῷ ἀναλώματι μείζων 84 ἀπήντα παρ' ὑμῶν μετὰ γέλωτος θόρυβος. Ὡς δὲ ἐπεμνήσθη τῶν οἰκοπέδων καὶ τῶν λάκκων, οὐδ' ἀναλαβεῖν αὐτοὺς ἐδύνασθε. Ἐνθα δὴ καὶ παρόρχεται Πύρρανδρος ἐπιτιμῆσον ὑμῖν, καὶ ἤρετο τὸν δῆμον, εἰ οὐκ αἰσχύνονται γελῶντες παρουσίας τῆς βουλῆς τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου. Ὑμεῖς δ' ἐξεβάλλετε αὐτὸν ὑπολαμβάνοντες· ἴσμεν, ὦ Πύρρανδρε, ὅτι οὐ δεῖ γελᾶν τούτων ἐναντίον· ἀλλ' οὕτως ἰσχυ- 85 πίνων λογισμῶν. Ταύτην ἐγὼ ὑπολαμβάνω τὴν μαρτυρίαν μεμαρτυρησθαι ὑμῖν ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, ὃν ἀλῶναι ψευδομαρτυριῶν οὐ καλῶς ἔχει. Οὐκοῦν ἄτοπον ἂν εἴη, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰ μηδὲν μὲν ἐμοῦ λέγοντος αὐτοὶ βοᾶτε τὴν ἐπωνυμίαν τῶν ἔργων ὃν οὐκ οἴσασθε τούτω, ἐμοῦ δὲ λέ-

οἰκήματα ποῦ εἶναι κοντὰ εἰς τὴν Πυκνί. Ἐξ ὀνόματος τῶν Ἀρεοπαγιτῶν θὰ ὀμίλει ὁ Αὐτόλυκος, ὁ ὁποῖος ἀλήθεια εἶχε διαγωγὴν καλὴν καὶ σεμνὴν καὶ ἀξίαν τοῦ συνεδρίου ἐκείνου. 82. Ἀφοῦ λοιπὸν εἶπε εἰς τὸν λόγον του ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος ἀποκρούει τὴν εἰσῆγησιν τοῦ Τιμάρχου, «μὴ ἀπορεῖτε, προσέθεσε, ἂν τὸν ἐρημικὸν αὐτὸν τόπον ποῦ εἶναι γύρω ἀπὸ τὴν Πυκνί, τὸν ξέρει πολὺ καλύτερα ὁ Τιμαρχος παρὰ οἱ Ἀρεοπαγῖται» σεῖς θορυβωδῶς ἐξεφράσατε τὴν ἱκανοποίησίν σας καὶ ἐπιβεβαιώσατε ὅτι ὁ Αὐτόλυκος λέγει τὴν ἀλήθειαν, διότι ὁ Τιμαρχος ἔχει μεγάλην πείραν ἐκείνης τῆς ἐρημίας. 83. Ὁ Αὐτόλυκος παρεξήγησε τὰς κραυγὰς σας, καὶ τὰς ἐξέλαθεν ὡς ἀποδοκιμασίαν. Ἔσταμάτησε λοιπὸν ἐπ' ὀλίγον, καὶ μὲ πρόσωπον αὐστηρὸν, συνέχισε «Ἡμεῖς, ὦ Ἀθηναῖοι, οἱ Ἀρεοπαγῖται, δὲν παρουσιαζόμεθα ὡς συνήγοροι οὔτε ὡς κατήγοροι τοῦ Τιμάρχου διότι αὐτὸ εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὰς παραδόσεις μας—νομίζομεν δὲ ὅτι αὐτὴν τὴν δικαιολογίαν ἡμπορεῖ νὰ ἔχη. Πιθάνον νὰ ἐνόμισεν ὅτι τὸ ἐρημικὸν ἡσυχαστήριον ἐκεῖνο θὰ ἐκόσμιζε μικρὰ πράγματα εἰς τὸν καθένα ἀπὸ σας». Καὶ πάλιν εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν ὑπαινιγμῶν διὰ τὸ ἐρημικὸν ἡσυχαστήριον καὶ διὰ τὴν μικρὰν δαπάνην ἀπαντήσατε μὲ μεγαλύτερον θόρυβον καὶ γέλωτας. 84. Ὅταν δὲ ἀνέφερε καὶ τὰ ὑπόγεια αὐτῶν τῶν σπιτιῶν καὶ τὰς δεξαμενὰς, δὲν ἡμπορούσατε πλέον νὰ κρατηθῆτε ἀπὸ τὰ γέλια. Τότε ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα ὁ Πύρρανδρος γὰρ νὰ σας ἐπιπλήξῃ καὶ ἠρώτησε τὸν λαὸν ἂν δὲν ντρέπεται νὰ γελᾷ ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Βουλῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου. Σεῖς δὲ μὲν τὸν ἐκάματε νὰ παύσῃ, ἀπαντῶντες σ' αὐτὸν «ξέρουμε, Πύρρανδρε ὅτι δὲν εἶναι σωστὸ νὰ γελῶμε ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν. Ἄλλ' ἡ ἀλήθεια εἶναι τὸσον ἰσχυρὰ, ὥστε ἐπικρατεῖ κάθε ἀλλῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως». 85. Αὐτὴν τὴν κατὰθεσιν νομίζω ὅτι ἔχει κάμει ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ὀλόκληρος ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων θεωρούμενος ὡς μάρτυς, καὶ τὸν μάρτυρα αὐτὸν δὲν νομίζω ὄρθον νὰ τὸ καταδικάσωμεν ὡς ψευδομάρτυρα. Λοιπὸν δὲν εἶναι ἄτοπον, ὦ Ἀθηναῖοι, τότε μὲν ποῦ ἐγὼ δὲν σας εἶχα ἀκόμη ἐμιλήσει ἐπὶ τοῦ ζητήματος, νὰ φωνάζετε τὸ ὄνομα τῶν πράξεων ποῦ ξέρετε ὅτι τούτος ἐδῶ κάμνει, τώρα δὲ ποῦ σας ὀμιλῶ γιὰ αὐτὰς νὰ τὰς λησμονῆτε; Καὶ δὲν εἶναι ἐπίσης ἄτοπον, τότε μὲν ποῦ δὲν ἦτο κατηγορούμενος, νὰ κινδου-

γοντος επιλέλησθε, και μη γενομένης μὲν κρίσεως περὶ τοῦ πράγματος ἐάλω ἂν, γεγονότος δὲ ἐλέγχου ἀποφεύξεται.

- 86 Ἐπει δὲ ἐμνήσθη τῶν διαψηφίσεων και τῶν Δημοφίλου πολιτευμάτων, βούλομαι τι και ἄλλο παράδειγμα περὶ τούτων εἰπεῖν. Ὁ γὰρ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ και πρότερόν τι τοιοῦτον πολιτευμα ἐπολιτεύσατο. Ἡτιάσατό τινας εἶναι, οἳ ἄρα ἐνεχέειρον συνδεκάζειν τὴν ἐκκλησίαν και τὰλλα δικαστήρια, ὥσπερ και νυνὶ Νικόστρατος· και περὶ τούτων κρίσεις αἱ μὲν ἐγένοντο πάλαι, αἱ δὲ νῦν ἐνεσταῖον ἔτι.
- 87 Φέρε δὴ πρὸς τοῦ Διὸς και θεῶν, εἰ ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἐτροάποντο ἀπολογίαν ἤνπερ Τίμαρχος νυνὶ και οἱ συναγορεύοντες αὐτῷ, και ἠξίουσαν διαρρηθῆναι τινὰ μαρτυρεῖν περὶ τῆς αἰτίας ἢ τοὺς δικαστὰς μὴ πιστεῦναι, πᾶσα δὴπου ἀνάγκη ἦν ἐκ τοῦ λόγου τούτου μαρτυρεῖν τὸν μὲν, ὡς ἐδέκαζε, τὸν δὲ, ὡς ἐδεκάζετο, προκειμένης ἐκατέρω ζημίας ἐκ τοῦ νόμου θανάτου, ὥσπερ ἐνθάδ' ἐάν τις μισθώσηται τινα Ἀθηναίων ἐφ' ὕβρει, και πάλιν ἐάν τις Ἀθηναίων
- 88 ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος αἰσχύνῃ ἐκὼν μισθαρηῇ. Ἔστιν οὖν δοσις ἂν ἐμαρτύρησεν, ἢ κατήγορος δε ἐνεχέειρησε τοιαύτην ἀπόδειξιν ποιῆσθαι τοῦ πράγματος; οὐ δὴτα. Τί οὖν; Ἀπέφυγον οἱ κρινόμενοι; μὰ τὸν Ἡρακλέα, ἐπεὶ θανάτω ἐζημιώθησαν, πολὺ νῆ τὸν Δία και τὸν Ἀπόλλω ἔλαττον ἀμάρισμα ἤμαρτηκότες τουτουὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖνοι μὲν γε οἱ ταλαίπωροι οὐ δυνάμενοι γῆρας ἄμα και περὶαν ἀμύνησθαι, τὰ μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν, ταύταις ἐχρήσαντο ταῖς συμφοραῖς, οὗτος δ' οὐκ ἐθέλων τὴν ἑαυτοῦ βδελυρίαν κατέχειν.

- 89 Εἰ μὲν τοίνυν ἦν ὁ ἀγὼν οὐτοσὶ ἐν πόλει ἐκκλήτω, ὑμᾶς ἂν ἔγωγε ἠξίωσα μάρτυράς μοι γενέσθαι, τοὺς ἄριστα εἰδότας, ὅτι ἀληθῆ λέγω· εἰ δ' ὁ μὲν ἀγὼν ἐστὶν Ἀθήνησιν, οἱ δ' αὐτοὶ μοι δικασταὶ και μάρτυρές ἐστε τῶν λόγων, ἐμοὶ μὲν ἀναμνησκειν προσήκει, ὑμᾶς δὲ μοι μὴ ἀπιστεῖν. Καὶ γὰρ ἐμοιγε δοκεῖ Τίμαρχος, ὃ Ἀθηναῖοι,

νεύσῃ γὰ καταδικασθῆ τῶρα δέ, ὑπόδικος ὢν και ἀφοῦ ἀπεδείχθη ἢ ἐνοχῆ του, γὰ ἀπαλλαγῆ;

86. Καὶ μὰ ποῦ ἀνέφερα τὰς διαψηφίσεις και τὰ μέτρα ποῦ εἶχεν εἰσηγηθῆ ὁ Δημοφίλος, θέλω γὰ σὰς ἀναφέρω και ἕνα ἄλλο παράδειγμα. Ὁ ἴδιος αὐτὸς Δημοφίλος εἶχε και προηγουμένως προτείνει ἕνα ἀνάλογον σύστημα. Κατήγοριε μερικὸς πολίτας ὅτι τάχα ἀπεπειράθησαν γὰ δωροδοκήσουν τὴν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ και τὰ ἄλλα δικαστήρια, ὅπως τῶρα κατηγορεῖται δι' ὁμοίαν πράξιν ὁ Νικόστρατος. Ἀπὸ τὰς καταγγελίας αὐτὰς τοῦ Δημοφίλου ἄλλοι ἔχουν ἐκδικασθῆ και ἄλλοι ἐκκρεμοὺν ἀκόμῃ. 87. Ἄν μὰ τὴν ἀλήθειαν εἰς αὐτὰς τὰς δίκας οἱ κατηγορούμενοι ἐπρόβαλλαν τὴν ἴδιαν ἔνστασιν ποῦ φέρει ὁ Τίμαρχος και εἶχαν τὴν ἀξίωσιν γὰ ἀπαλλαγῶν ἂν δὲν παρουσιάζοντο μάρτυρες οἱ ὅποιοι γὰ καταθέσουν κατηγορηματικῶς, τότε θὰ ἔπρεπε γὰ εὐρεθῶν μάρτυρες οἱ ὅποιοι γὰ καταθέσουν εἴτε ὅτι ἐδωροδοκήσαν, εἴτε ὅτι ἐδωροδοκῆθησαν. Ἐν τούτοις και διὰ τὸν δωροδοκοῦντα και διὰ τὸν δωροδοκούμενον ὁ νόμος προβλέπει τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ὅπως ἀκριβῶς εἰς τὴν περίπτωσιν μας και ἐκεῖνος ποῦ δέχεται πληρωμὴν διὰ γὰ ἀτιμασθῆ και ἐκεῖνος ποῦ πληρώνει γι' αὐτό. 88. Θὰ ὑπῆρχε λοιπὸν εἰς τὴν περίπτωσιν ἐκείνην μάρτυς; Ἦ θὰ ὑπῆρχε μυνητής ὁ ὅποιος θὰ ἐπεχείρει γὰ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τοιαύτην ὑπόθεσιν; Ἀσφαλῶς ὄχι. Ἐν τούτοις οἱ κατηγορούμενοι δὲν ἀπηλλάγησαν, ἀλλὰ μὰ τὸν Ἡρακλή, κατεδικασθῆσαν εἰς θάνατον, ἂν και, ἀληθινά, τὸ ἀμάρισμα μὰ τους ἦτο πολὺ ἐλαφρότερον ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ. Διότι οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι ἔκαμαν αὐτὸ τὸ κακό, μὴ δυνάμενοι γὰ ὑποφέρειν τὸ γῆρας, και τὴ φτώχεια, τὰ μεγάλυτερα δεινὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐνῶ αὐτὸς ἐδῶ ἐγκλημάτησε μόνον διότι δὲν ἠδύνατο γὰ συκρατήσῃ τὰς διεφθαρμένας του κλίσεις.

89. Πράγματι, ἐὰν εἶχομεν ὀρίσει μίαν ἄλλην πόλιν γὰ μᾶς δικάσῃ, ἐγὼ θὰ εἶχα τὴν ἀξίωσιν γὰ ἔλθετε σεῖς ποῦ κάλλιστα γνωρίζετε ὅτι λέγω τὴν ἀλήθειαν και γὰ μοῦ χρησιμεύσετε ὡς μάρτυρες. Τῶρα δὲ ποῦ ἢ δίκη διεξάγεται εἰς τὰς Ἀθήνας και οἱ ἴδιοι μοῦ εἶναι συγχρόνως και δικασταὶ και μάρτυρες τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου, τὸ μὲν ἰδικὸν και μόνον εἶναι ἀπλῶς γὰ σὰς ὑπεθυμίσω τὰ γεγονότα, τὸ δὲ ἰδικὸν σας γὰ πιστεῦτε εἰς τοὺς λόγους μου. Νομίζω ἀκόμῃ, ὃ πολῖται τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι ὁ Τίμαρχος, κατ' αὐτὸν

οὐχ ὑπὲρ αὐτοῦ μόνον, ἐσπουδακέναι, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν
 90 ἄλλων τῶν ταῦτά διαπεπραγμένων αὐτῶ. Εἰ γὰρ ἡ μὲν
 προᾶξις αὕτη ἔσται, ὥσπερ εἴωθε γίνεσθαι, λάθρα καὶ ἐν
 ἐρημίαις καὶ ἐν ἰδίαις οἰκίαις, ὁ δὲ ἄριστα μὲν εἰδώς, κα-
 ταισχύνας δὲ τινα τῶν πολιτῶν, ἐὰν τάληθῃ μαρτυρήσῃ,
 ἔνοχος ἔσται τοῖς μεγίστοις ἐπιτιμίαις, ὁ δὲ κρινόμενος κα-
 ταμεμαρτυρημένος ὑπὸ τοῦ ἑαυτοῦ βίου καὶ τῆς ἀλη-
 θείας ἀξιώσει μὴ ἐξ ὧν γινώσκειται, ἀλλ' ἐκ τῶν μαρτυ-
 ριῶν κρίνεσθαι, ἀνήρηται ὁ νόμος καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ δέ-
 δεικται φανερὰ δόδος, δι' ἧς οἱ τὰ μέγιστα κακουροῦντες
 91 ἀποφεύξονται. Τίς γὰρ ἢ τῶν λωποδυτῶν ἢ τῶν κλεπτῶν ἢ
 τῶν μοιχῶν ἢ τῶν ἀνδροφόνων ἢ τῶν τὰ μέγιστα μὲν ἀδι-
 κούντων, λάθρα δὲ τοῦτο πρατίντων δώσει δίκην; Καὶ
 γὰρ τούτων οἱ μὲν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἄλόντες, ἐὰν μὲν ὁμολο-
 γῶσι, παραχρῆμα θανάτῳ ζημιούνται οἱ δὲ λαθόντες καὶ
 ἔξαργοι γενόμενοι κρίνονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις, εὐρίσκει-
 ται γὰρ ἡ ἀλήθεια ἐκ τῶν εἰκότων.

92 Χρησασθε δὴ παραδείγματι τῇ βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου πά-
 γου, τῷ ἀκριβεστάτῳ συνεδρίῳ τῶν ἐν τῇ πόλει. Πολλοὺς
 γὰρ ἤδη ἔγωγ' ἔναγχος τεθεώρηκα ἐν τῷ βουλευτηρίῳ
 τούτῳ εὖ πάνυ εἰπόντας καὶ μάρτυρας πορισαμένους ἄλόν-
 τας· ἤδη δὲ τινες πάνυ κακῶς διαλεχθέντας καὶ πρᾶγμα
 ἀμάρτυρον ἔχοντας οἶδα νικήσαντας. Οὐ γὰρ ἐκ τοῦ λόγου
 μόνον οὐδ' ἐκ τῶν μαρτυριῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτοὶ συνίσασι καὶ
 ἐξηγάσασι, τὴν ψῆφον φέρουσι. Τοιγάρτοι διατελεῖ τοῦτο τὸ
 93 συνέδριον εὐδοκιμοῦν ἐν τῇ πόλει. Τὸν αὐτὸν τοῖνον τρό-
 πον, ὃ Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς τὴν κρίσιν ταύτην ποιήσασθε.
 Καὶ πρῶτον μὲν ἠγδὲν ὑμῖν ἔστω πιστότερον ὧν αὐτοὶ σύν-
 ιστε καὶ πέποιθε περὶ Τιμάρχου τουτουί, ἔπειτα τὸ πρᾶγμα
 θεωρεῖτε μὴ ἐκ τοῦ παρόντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ παρεληλυθότος
 χρόνου. Οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ παρεληλυθότῳ χρόνῳ λόγοι λεγό-
 μενοι περὶ Τιμάρχου καὶ τῶν τούτου ἐπιτηδευμάτων διὰ
 τὴν ἀλήθειαν ἐλέγοντο, οἱ δ' ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ὀηθησόμενοι
 διὰ τὴν κρίσιν τῆς ὑμετέρας ἀπάτης ἔνεκα. Ἀπόδοτε οὖν

τὸν τρόπον ἀπολογούμενος δὲν θὰ φροντίσῃ μόνον διὰ τὸν
 ἑαυτὸν του, ἀλλὰ καὶ δι' ὄλους τοὺς ὁμοτέχνους του. 90.
 Δηλαδή, ἂν, ὅπως εἶναι φυσικόν, ἡ πράξις αὐτῇ γίνεται
 κρυφά, καὶ σὲ ἐρημικὰ μέρη, καὶ σὲ κλειστὰ σπίτια, τότε
 ὁ καλύτερος μάρτυς, δηλ. ὁ δράστης τῆς πράξεως κινδυ-
 νεύει ἂν μαρτυρήσῃ τὴν ἀλήθειαν, γὰρ ὑποστῇ τὴν ἐσχάτην
 τῶν ποινῶν. Ἄν λοιπὸν ὁ κατηγορούμενος, ἐναντίον τοῦ
 ὁποίου μαρτυροῦν ἡ ζωὴ του καὶ τὰ ἔργα του, δύναται γὰ
 ἀξιώσει γὰ μὴ κριθῇ ἀπὸ αὐτά, ἀλλὰ ἀπὸ ὅσα ἤθελον κα-
 ταθέσει οἱ μάρτυρες, τότε ὁ νόμος καὶ ἡ ἀλήθεια δὲν ἡμ-
 ποροῦν γὰ κατισχύουσιν, καὶ ἀπλῶς δείχνουμε ἀνοικτὸν τὸν
 δρόμον ἀπὸ τὸν ὁποῖον θὰ διαφεύγουν οἱ μεγαλύτεροι ἐγκλη-
 ματίαι. 91. Διότι τότε ποῖος ληστής ἢ κλέπτης ἢ μοιχὸς ἢ
 δολοφόνος ἢ ἄλλος ἀπ' ὅσους ἐκτελοῦν μὲν τὰ βαρύτερα ἀ-
 δικήματα, ἀλλὰ στὰ κρυφά, θὰ δώσῃ ποτὲ λόγον τῶν πρά-
 ξιών του; Διότι ἀπ' αὐτοῦς μόνον ὅσοι συλλαμβάνονται ἐπ'
 αὐτοφώρῳ καὶ ὁμολογοῦν τὴν πρᾶξιν των ἀμέσως καταδι-
 κάζονται εἰς θάνατον, ὅσοι δὲ μὴ διαφύγουν καὶ κατόπιν
 ἀρνοῦνται τὴν πρᾶξιν των παραπέμπονται εἰς τὸ δικαστή-
 ριον καὶ ἡ ἀλήθεια εὐρίσκειται ἐπὶ τῇ βάσει οἰασθήποτε λο-
 γικῆς ἀποδείξεως.

92. Ἀκόμη, πάρετε παράδειγμα ἀπὸ τὸ καλύτερόν
 μας δικαστήριον, ἀπὸ τὸν Ἀρείον Πάγον. Ἐγὼ πολλοὺς
 εἶδα τώρα τελευταῖα εἰς αὐτὸ τὸ δικαστήριον καὶ καλὰ γὰ
 ἀπολογητοῦν καὶ μάρτυρας γὰ παρουσιάσασιν καὶ ἐν τούτοις
 γὰ καταδικασθοῦν. Καὶ ἄλλους πάλιν οἱ ὁποῖοι οὐτε γὰ μι-
 λήσουν καλὰ ἠμποροῦσαν, οὐτε μάρτυρας εἶχον, ἐν τούτοις
 δὲ μὴ ἐκέρδισαν τὴν δίκην των. Διότι οἱ Ἀρεοπαγῖται δὲν
 ἐκδίδουν ἀπόφασιν μόνον ἐπὶ τῇ βάσει μαρτυριῶν καὶ τῶν
 ἀγορεύσεων, ἀλλὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν καὶ ὅσα αὐτοὶ οἱ ἴδιοι
 ἄλλοθεν γνωρίζουν. Καὶ αὐτὸ τὸ σύστημα κρατεῖ τὸν Ἀ-
 ρεῖον Πάγον εἰς τοιαύτην περιωπῆν ἐν τῇ πόλει μας. 93.
 Κατὰ τὸν ἴδιον λοιπὸν τρόπον ἀποφανθῆτε καὶ σεις, ὃ Ἀ-
 θηναῖοι, ἐπὶ τῆς παρουσίας ὑποθέσεως. Καὶ πρῶτον μὲν, μὴ
 πιστεύετε τίποτα ἄλλο τόσο πολὺ, ὅσον αὐτὰ πού σεις οἱ
 ἴδιοι γνωρίζετε καὶ πιστεύετε δι' αὐτὸν ἐδῶ τὸν Τιμάρχον,
 ἔπειτα δὲ, μὴ λάβετε ὑπ' ὄψιν σας ὅσα τώρα πρόκειται γὰ
 σας λεχθῶν, ἀλλ' ὅσα ἀπὸ τὸ παρελθὸν εἶναι γνωστά. Δι-
 ὅτι ὅσα μὲν εἰς τὸ παρελθὸν ἐλέγοντο διὰ τὸν Τιμάρχον καὶ
 τὰς πράξεις του, ἦσαν ἡ ἀλήθεια καὶ μόνον, ὅσα δὲ θὰ λε-
 χθοῦν σήμερα ἐξ ἀφορμῆς τῆς δίκης, εἶναι διὰ γὰ σας ἐξα-

τὴν ψῆφον τῷ πλείονι χρόνῳ καὶ τῇ ἀληθείᾳ καὶ οἷς αὐτοὶ ὑμεῖς σύνηστε.

- 94 Καίτοι λογογράφος γέ τις φησὶν, ὁ μηχανώμενος αὐτῷ ἀπολογίαν, ἐναντία με λέγειν ἑμαυτῷ. Οὐ γὰρ δὴ δοκεῖ εἶναι αὐτῷ δυνατὸν τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον πεπορευῆσθαι καὶ τὰ πατρῶα κατεδηδοκέσαι· τὸ μὲν γὰρ ἡμαρτηκέναι τι περὶ τὸ σῶμα παιδὸς εἶναι φησι, τὸ δὲ τὰ πατρῶα κατεδηδοκέσαι ἄνδρός. Ἔτι δὲ τοὺς καιρῶν αὐτοὺς μισθοὺς φησι πράττεσθαι τοῦ πράγματος· ἀποθανυμάζων οὖν περιέρχεται καὶ τερατευόμενος κατὰ τὴν ἀγορὰν εἰ ὁ αὐτὸς πε-
- 95 πόρνευται τε καὶ τὰ πατρῶα κατεδήδοκεν. Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ ταῦθ' ὅπως ἔχει, ἐγὼ σαφέστερον αὐτὰ πειράσομαι διορίσαι τῷ λόγῳ. Ἔως μὲν γὰρ ἀντήρκει ἢ τῆς ἐπικλήρου οὐσία, ἦν ὁ Ἡγήσανδρος ὁ τοῦτον ἔχων ἐγγημε, καὶ τὸ ἀργύριον, ὃ ἤλθεν ἔχων ἐκ τῆς μετὰ Τιμομάχου ἀποδημίας, ἦσαν ἐπὶ πολλῆς ἀσελείας καὶ ἀφρονίας· ἐπειδὴ δὲ ταῦτα μὲν ἀπωλώλει καὶ κατεκεκῦβεντο καὶ κατωποφάγητο, οὕτω δ' ἐξωρός ἐγένετο, εἰδίδου δ' εἰκότως οὐδεὶς ἔτι οὐδέν, ἢ δὲ βδελυρὰ φύσις καὶ ἀνόσιος ἢ τούτου ἀεὶ τῶν αὐτῶν ἐπεθύμει καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἀκρασίας ἕτερον ἐφ' ἐτέρῳ ἐπίταγμα ἐπέταπτε, καὶ ἀπεφέρειτο εἰς τὸ καθ' ἡμέραν ἔθος, ἐνταῦθα ἦδη
- 96 ἐτίραπετο ἐπὶ τὸ καταφαγεῖν τὴν πατρῶαν οὐσίαν. Καὶ οὐ μόνον κατέφαγε τὰ πατρῶα, ἀλλ' εἰ οἷον τ' ἐστὶν εἰπεῖν, καὶ κατέπιεν. Καὶ γὰρ οὐδὲ τῆς ἀξίας ἕκαστον τῶν κτημάτων ἀπέδοτο, οὐδ' ἐδύνατο ἀναμένειν τὸ πλεον οὐδὲ τὸ λυσιτελοῦν, ἀλλὰ τοῦ ἥδη εὐρίσκοτος ἀπεδίδοτο· οὕτως ἠπείγετο σφόδρα πρὸς
- 97 τὰς ἡδονάς. Τούτῳ γὰρ κατέλιπεν ὁ πατὴρ οὐσίαν, ἀφ' ἧς ἕτερος μὲν ἂν καὶ ἐλειτούργει, οὗτος δὲ οὐδ' αὐτῷ διαφυλάξαι ἐδυνήθη· οἰκίαν μὲν γὰρ ὄπισθεν τῆς πόλεως, ἔσχα-

πατήσουν. Ἄς εἶναι λοιπὸν ἢ ἀπίστας σας σύμφωνος μὲ ὄσα ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἦσαν γνωστά, καὶ μὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ μὲ αὐτὸ πού σεῖς γνωρίζετε.

94. Τώρα, κάποιος συνθέτης λόγων, αὐτὸς πού συνέταξε καὶ τὴν ἀπολογία τοῦ Τιμάρχου, ἰσχυρίζεται ὅτι ἀντιφάσκω πρὸς τὸν ἑαυτὸν μου. Διότι τάχα δὲν τοῦ φαίνεται δυνατὸν ὁ ἴδιος ἄνθρωπος καὶ νὰ ἐμπορευέται τὸ σῶμα του καὶ νὰ ἔχη σπαταλήσει τὴν πατρικὴν του περιουσίαν. Διότι λέγει ὅτι τὸ νὰ πέση κανεὶς εἰς σφάλμα σχετικὰ πρὸς τὸ σῶμα του, εἶναι ἴδιον παιδιοῦ, τὸ δὲ νὰ σπαταλήσῃ τὴν περιουσίαν του, ἄνδρός. Λέγει ἀκόμη ὅτι ἐκεῖνοι πού ντροπιάζουν τὸ κορμὶ των, εἰσπράττουν χρήματα. Περιφέρεται λοιπὸν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀπορεῖ καὶ ἐξίσταται καὶ ἐρωτᾷ ἂν τὸ ἴδιον πρόσωπο, εἶναι ἐκεῖνο πού κατηγορεῖται ὅτι ἐπορευῆθη καὶ ἐκεῖνο πού ἐσπατάλησε τὴν πατρικὴν του περιουσίαν. 95. Ἄλλ' ἂν κανεὶς δὲν ἤμπορῇ νὰ καταλάβῃ πῶς συνέβη αὐτό, θὰ προσπαθῆσω νὰ τὸ ἐξηγήσω ὅπως ἤμπορῶ καλύτερα. Ὅσον μὲν ὑφίστατο ἡ περιουσία πού ἐκληρονόμησε ἡ γυναῖκα τοῦ Ἡγησάνδρου, πού εἶχε τὸν Τιμάρχον, καθὼς καὶ τὸ χρήμα πού ἔφερε μαζί του κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἀπὸ τὴν ἐστρατείαν του μὲ τὸν Τιμόμαχον, εὐρύχωρα ἀσώτευαν καὶ οἱ δύο. Ὅταν δὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἐξωδεύθησαν στὸ παιγνίδι καὶ στὰ ξεφαντώματα, καὶ αὐτὸς ἐδῶ ἐμέστωσε καὶ φυσικὰ δὲν ἤμποροῦσε πλέον νὰ πάρῃ χρήματα ἀπὸ κανένα, ἐνῶ ἐξ ἄλλου ὁ διεφθαρμένος καὶ ἀνόσιος χαρακτήρ του ἐξηκολούθει νὰ ἔχη τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας καὶ ἦτο τόσο ὑπερβολικὰ ἐκλυτος ὥστε ἀπὸ κατὰ-χρησιν ἐπιπτε εἰς κατὰχρησιν καὶ συνεχῶς ἐπανελάμβανε τὰς καθημερινὰς συνθησίας του, κάποτε κατήντησε νὰ μὴν ἔχη ἄλλην δ' ἐξοδον καὶ ἠναγκάσθη νὰ κατατάγῃ τὴν πατρικὴν του περιουσίαν. 96. Καὶ ἤμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς ὅτι ὄχι μόνον τὴν κατέφαγε, ἀλλὰ καὶ τὴν κατέπιε. Διότι καὶ τὰ κτήματά του δὲν τὰ ἐπώλησεν εἰς τὴν ἀθηναίων των ἀξίαν, οὔτε ἤμποροῦσε νὰ περιμένῃ εἰς μεγαλύτεραν καὶ συμπεφωτεράν τιμήν, ἀλλὰ τὰ ἐπωλοῦσε εἰς ὄσην τιμήν ἐκαστοτε εὕρισκε. Τόσον πολὺ ἐδιείχετο νὰ γληντήσῃ. 97. Διότι ὁ πατέρας του τοῦ ἄφησε τόσην περιουσίαν, ὥστε ἄλλοι μὲ αὐτὴν θὰ ἤμποροῦσαν νὰ ἐξοδεύουν καὶ ἕνα μέρος τῆς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ κράτους. Αὐτὸς ὅμως οὔτε διὰ τὰς ἰδικὰς του ἀνάγκας ἤμπόρσε νὰ τὴν διαφυλάξῃ. Εἶχε ἀπὸ τὸν πατέρα του ἕνα σπίτι πίσω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν,

τιῶν δὲ Σφήτιοι, Ἄλωπεκῆσι δ' ἕτερον χωρίον, χωρὶς δὲ οἰκέτας δημιουργοὺς τῆς σκυτοτομικῆς τέχνης ἑννέα ἢ δέκα, ὧν ἕκαστος τούτῳ δύο ὄβολους ἀποφορὰν ἔφερε τῆς ἡμέρας, ὃ δ' ἡγεμῶν τοῦ ἐργαστηρίου τριώβολον· ἔτι δὲ πρὸς τούτοις γυναῖκα ἀμόργινα ἐπισταμένην ἐργάζεσθαι καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκφέρουσαν, καὶ ἄνδρα ποιικιλτήν, καὶ

98 ὀφείλοντάς τινας αὐτῷ ἀργύριον, καὶ ἐπιπλα. "Οὐ δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐνταῦθα μέντοι νῆ Δία σαφῶς πάνυ καὶ διαρρήδη ἐγὼ μαρτυροῦντας ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος, ὥσπερ ἐκεῖ, οὐδ' αἰσχύνῃ πρόσσειν οὐδεμία τῶ τάληθῆ μαρτυροῦντι. Τὴν μὲν γὰρ οἰκίαν τὴν ἐν ἄστει ἀπέδοθ' οὗτος Ναυσικράτει τῷ κωμικῷ ποιητῆ, ὕστερον δ' αὐτὴν ἐπρίατο παρὰ τοῦ Ναυσικράτους εἴκοσι μῶν Κλεαίνετος ὁ χοροδιδάσκαλος· τὴν δ' ἔσχατιαν ἐπρίατο παρ' αὐτοῦ Μνησίθεος ὁ Μυρρινοῦσιος, τόπον μὲν πολὺν,

99 δεινῶς δ' ἐξηγηρωμένον ὑπὸ τούτου· τὸ δ' Ἄλωπεκῆσι χωρίον, ὃ ἦν ἄπωθεν τοῦ τείχους ἑνδεκα ἢ δώδεκα στάδια, ἰκετενούσης καὶ ἀντιβολουσῆς τῆς μητρός, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, εἶσαι καὶ μὴ ἀποδόσθαι, ἀλλ' εἰ μὴ τι ἄλλο, ἐνταφῆναι ὑπολιπεῖν αὐτῆ, τοῦτο τὸ χωρίον, οὐκ ἀπέσχετο, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἀπέδοτο δισχιλίω δραχμῶν. Καὶ τῶν θεραπειῶν καὶ τῶν οἰκετῶν οὐδένα κατέλιπεν, ἀλλ' ἀπαντας πέπρακε. Καὶ ταῦθ' οὐ ψεύδομαι, ἐγὼ μὲν, ὡς κατέλιπεν αὐτῷ ὁ πατήρ, μαρτυρίας παρέξομαι, οὗτος δ', εἰ μὴ φησι πεπρακέναι, τὰ σώματα τῶν οἰκετῶν ἐμφανῆ παρασ-

100 χέτω. Ὡς δὲ καὶ ἀργύριόν τισιν ἐδάνευσεν, ὃ κομισάμενος οὗτος ἀνήλωκε, μάρτυρα παρέξομαι Μεταγέννη ὑμῖν τὸν Σφήτιον, ὃς ὠφέλιξε μὲν ἐκείνῳ πλείους ἢ τριάκοντα μνᾶς, ὃ δ' ἦν ὑπόλοιπον τελευτήσαντος τοῦ πατρός, τούτῳ ἀπέδωκεν ἑπτὰ μνᾶς [Τιμάρχῳ]. Καὶ μοι κάλει Μεταγέννη τὸν Σφήτιον. Πασῶν δὲ πρώτην ἀνάγκωθι τὴν Ναυσικράτους μαρτυρίαν τοῦ τὴν οἰκίαν πριαμένου· καὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας λαβέ, περὶ ὧν ἐμνήσθην ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ.

ἕνα χωράφι εἰς τὸν δῆμον Σφήτου, καὶ ἕνα κτήμα εἰς τὴν Ἄλωπεκῆν, ἰδιαιτέρως δὲ ἑννέα ἢ δέκα δούλους, τεχνίτας θυρσοδέσπας, ποὺ ὁ καθένας τοὺς τοῦ ἀπέφερε δύο ὄβολους εἰσόδημα τὴν ἡμέραν, ὃ δὲ ἀρχιτεχνίτης τρεῖς ὄβολους. Ἀκόμη δὲ καὶ μίαν γυναῖκα δούλην ποὺ ἤξευρε κεντήματα τῆς Ἀμοργοῦ καὶ ἔφερε τὰ ἐργόχειρά της εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς πώλησιν, καὶ ἕνα ἄνδρα ὑφαντήν, καὶ χρηματικὰ ἀπαιτήσεις καὶ ἐπιπλα. Ἐπὶ τοῦ σημείου δὲ αὐτοῦ θὰ σᾶς φέρω, μὰ τὸν Δία, μάρτυρας οἱ ὅποιοι σαφῶς καὶ μὲ κάθε λεπτομέρειαν θὰ σᾶς βεβαιώσουν ὅτι λέγω τὴν ἀλήθειαν. Διότι τώρα ὁ μάρτυς ποὺ καταθέτει τὴν ἀλήθειαν δὲν κινδυνεύει, ὅπως εἰς τὴν προηγουμένην περίπτωση, οὔτε ἔχει νὰ ἐντραπῆ τίποτε. Καὶ τὸ μὲν σπῆτι τοῦ ὁ Τιμάρχος ἐπώλησεν εἰς τὸν Ναυσικράτην, τὸν κωμικὸν ποιητήν, ἀργότερα δὲ ἀπὸ τὸν Ναυσικράτην τὸ ἠγόρασεν ὁ χοροδιδάσκαλος Κλεαίνετος ἀντὶ εἴκοσι μνηῶν. Τὸ δὲ χωράφι, ποὺ ἦτο μὲν μεγάλης ἐκτάσεως, ἀλλὰ τὸ εἶχεν ἀφήσει ἐντελῶς χέρσο, τὸ ἠγόρασεν ἀπ' αὐτὸν ὁ Μνησίθεος ἀπὸ τὴν Μυρρινοῦντα. 99. Τὸ δὲ κτήμα τῆς Ἄλωπεκῆς, τὸ ὅποιον ἀπέχευε ἑνδεκα δώδεκα στάδια ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, πληροφοροῦμαι ὅτι ἡ μητέρα τοῦ τὸν παρεκάλει καὶ τὸν ἰκέτευε νὰ μὴ τὸ πωλήσῃ, ἀλλὰ νὰ τὸ φυλάξῃ, ἂν ἔχι γιὰ τίποτε ἄλλο, τοῦλάχιστον διὰ νὰ τὴν θάψῃ εἰς αὐτὸ, ἀλλὰ δὲν τὸν ἀπέτρεψε. Καὶ αὐτὸ τὸ ἐπώλησεν ἀντὶ δύο χιλιάδων δραχμῶν. Καὶ ἀπὸ τοὺς δούλους καὶ τὰς δούλας κανεὶς δὲν τοῦ ἔμεινε, ἀλλὰ τοὺς ἐπώλησεν ὅλους. "Οὐ καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο δὲν ψεύδομαι, ἐγὼ μὲν θὰ παρουσιάσω μάρτυρας ὅτι ἐπῆρε δούλους ὡς κληρονομίαν ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἂν δὲ αὐτὸς ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν τοὺς ἐπώλησε, ἄς τοὺς παρουσιάσῃ ἐμπρός σας. 100. "Οὐ δὲ ὁ πατέρας του εἶχε δανείσει εἰς μερικούς καὶ χρήματα, τὰ ὅποια αὐτὸς ἐδῶ εἰσέπραξε καὶ κατεσπατάλησε, θὰ σᾶς φέρω μάρτυρα τὸν Μεταγέννη τὸν Σφήτιον, ὁ ὅποιος τοῦ ἐπλήρωσε ἑπτὰ μνᾶς, ὑπόλοιπον χρέους του τριάντα μνηῶν πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Τιμάρχου. Ἄς κληθῆ ὁ Μεταγέννης ὁ Σφήτιος. Καὶ πρώτα ἀπ' ὅλα ἄς ἀναγνωσθῆ ἡ κατάθεσις τοῦ Ναυσικράτους, ποὺ ἠγόρασε τὸ σπῆτι, μὲ τὴν σειράν των δὲ καὶ διαίαι ἄλλαι περὶ τῶν ὀποίων ὠμίλησα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 101 Ὡς τοίνυν ἐκέκμητο ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀργύριον οὐκ ὀλίγον ὃ οὗτος ἠφάνισε, τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω. Φοβηθεὶς γὰρ τὰς λειτουργίας ἀπέδοτο ἃ ἦν αὐτῷ κτήματα ἄνευ τῶν ἀρετίως εἰρημένων, χωρίον Κηφισιᾶσιν, ἕτερον ἀγρὸν Ἀμφιτροπῆσιν, ἐργαστήρια δύο ἐν τοῖς ἀργυρείοις, ἐν μὲν ἐν Ἀδλῶνι, ἕτερον δ' ἐπὶ Θρασύλλῳ. Ὅθεν δὲ ταῦτ' ἠπόρησεν, ἐγὼ ἐρῶ.
- 102 Ἦσαν οὗτοι τρεῖς ἀδελφοί, Εὐπόλεμος τε ὁ παιδοτρίβης καὶ Ἀρίζηλος ὁ τούτου πατήρ καὶ Ἀρίγνωτος, ὃς ἔτι καὶ νῦν ἔστι, πρεσβύτης διεφθαρμένος τοὺς ὀφθαλμοὺς. Τούτων πρῶτος ἐτελεύτησεν Εὐπόλεμος, ἀνεμήτου τῆς οὐσίας οὐσης, δεύτερος δ' Ἀρίζηλος ὁ Τιμάρχου πατήρ· ὅτε δ' ἔζη, πᾶσαν τὴν οὐσίαν διεχείριζε διὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ τὴν συμφορὰν τὴν περὶ τὰ ὄμματα τοῦ Ἀριγνώτου καὶ διὰ τὸ τελευτηκῆναι τὸν Εὐπόλεμον, καὶ τι καὶ εἰς τροφὴν συνταξάμενος ἐδίδου τῷ Ἀριγνώτῳ. Ἐπει δὲ καὶ ὁ Ἀρίζηλος ἐτελεύτησεν ὁ Τιμάρχου τοιούτου πατήρ, τοὺς μὲν πρῶτους χρόνους, ἕως παῖς ἦν οὗτος, ἅπαντα τὰ μέτρια ἐγγίγνετο παρὰ τῶν ἐπιτρόπων τῷ Ἀριγνώτῳ· ἐπειδὴ δ' ἐνεγράφη Τιμάρχος οὗτος εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον καὶ κύριος ἐγένετο τῆς οὐσίας, παρωσάμενος ἄνδρα πρεσβύτην καὶ ἠτυχηκότα, θεῖον ἑαυτοῦ, τὴν τε οὐσίαν ἠφάνισε καὶ τῶν ἐπιτηδείων οὐδὲν ἐδίδου τῷ Ἀριγνώτῳ, ἀλλὰ περιεῖδεν ἐκ τοσαύτης οὐσίας ἐν τοῖς ἀδυνάτοις μισθοφοροῦντα.
- 104 Καὶ τὸ τελευταῖον, ὃ καὶ δεινότατον, ἀπολειφθέντος τοῦ πρεσβύτου τῆς γιγνομένης τοῖς ἀδυνάτοις δοκιμασίας, καὶ ἱκετηρίαν θέντος εἰς τὴν βουλὴν ὑπὲρ τοῦ μισθοῦ, βουλευτῆς ὢν καὶ προεδρεύων ἐκείνην τὴν ἡμέραν, οὐκ ἠξίωσεν αὐτῷ συνειπεῖν, ἀλλὰ περιεῖδεν ἀπολέσαντα τὸν τῆς πρυτανείας μισθόν. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι καὶ Ἀρίγνων τὸν Σφήτιον, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ

101. Τώρα θὰ σὰς ἀποδείξω ὅτι ὁ πατέρας του εἶχε καὶ πολλὰ μετρητά, τὰ ὅποια αὐτὸς ἐξηφάνισε. Πράγματι ὁ πατέρας του, θέλων νὰ ἀποφύγῃ τὰ λειτουργικὰ βάρη τὰ ὅποια ἀνετίθεντο εἰς τοὺς πλουσίους κτηματίας, εἶχε πωλήσει ἄλλα τὰ ἄλλα του κτήματα, ἐκτὸς ἐκείνων ποὺ πρὸ ὀλίγου σὰς ἀνέφερα, δηλ. ἕνα κτήμα εἰς τὴν Κηφισιάν, ἕνα χωράφι εἰς τὴν Ἀμφιτροπῆν, δύο ἐργαστήρια στὰ μεταλλεῖα ἀργύρου, τὸ ἕνα εἰς τὸν Ἀδλῶνα καὶ τὸ ἄλλο κοντὰ στὸ μνημεῖον τοῦ Θρασύλλου. Θὰ σὰς εἰπῶ δὲ ποῦ ἦν ἡ τόσον μεγάλην περιουσίαν. 102. Αὐτοὶ ἦσαν τρεῖς ἀδελφοί, δηλ. ὁ γυμναστής Εὐπόλεμος, ὁ πατέρας τοῦ Τιμάρχου Ἀρίζηλος καὶ ὁ Ἀρίγνωτος, ἕνας τυφλὸς γέρον πού ζῆ ἀκόμη. Πρῶτος ἀπ' ὅλους εἶχε ἀποθάνει ὁ Εὐπόλεμος, πρὶν ἀκόμη νὰ μοιρασθῆ ἡ περιουσία, ἔπειτα δὲ ὁ πατέρας τοῦ Τιμάρχου Ἀρίζηλος. Αὐτὸς ὅσο ζῶσε διεχειρίζετο ὀλοκλήρον τὴν περιουσίαν, διότι ὁ Ἀρίγνωτος ἦτο ἀσθενὴς καὶ τυφλός, ὁ δὲ Εὐπόλεμος εἶχε ἀποθάνει. Καὶ μάλιστα, κατόπιν συμφωνίας, εἶδε κάποιον ποσὸν εἰς τὸν Ἀρίγνων ὡς διατροφήν. 103. Ὅταν δὲ ἀπέθανε ὁ πατήρ του ὁ Ἀρίζηλος, εἰς τὰς ἀρχάς, ὅσο ὁ Τιμάρχος ἦτο ἀνήλικος, οἱ ἑπίτροποι του εἶδαν ὅτι ἔπρεπε εἰς τὸν Ἀρίγνων. Ἀφ' ὅτου ἄνω ὁ Τιμάρχος ἐνεγράφη εἰς τὸ Δημαρχεῖον καὶ ἀπέκτησε τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του εἰδὼς μακρὰν τὸν γέροντα καὶ ἄρρωστον ἀτυχῆ θεῖον του, καὶ δὲν εἶδε τίποτε ἀπὸ ὅσα ὁ Ἀρίγνωτος ἐχρειάζετο, τουναντίον, δὲ μὲ πλήρη ἀδιαφορίαν του τὸν εἶδε, ἄλλοτε τόσο πλούσιον, νὰ καταστήσῃ νὰ ζῆ ἀπὸ τὸ βοήθημα ποὺ δίδει ἡ πολιτεία εἰς τοὺς ἀπόρους. 104. Στὸ τέλος δὲ — καὶ αὐτὸ εἶναι φανερότερον ἀπ' ὅλα — ὅταν ὁ γέρον κάποτε παρέλειψε νὰ παρωσασθῆ εἰς τὸν ἔλεγχον ποὺ γίνεται διὰ τοὺς ἀπόρους καὶ ἠναγκάσθη ἔπειτα νὰ καταθέσῃ αἰτήσιν εἰς τὴν βουλὴν νὰ μὴ τοῦ κόψουν τὸ βοήθημα, αὐτὸς, βουλευτῆς ὢν, καὶ μέλος τοῦ Προεδρείου κατὰ τὴν ἡμέραν ποὺ συνεζήτηθῆ ἡ αἰτήσις τοῦ θεῖου του, δὲν κατεδέχθη νὰ συνηγορήσῃ καὶ εἶδεν ἀδιάφορος νὰ χάνεται τὸ βοήθημά του δι' ὀλοκλήρον τὸν χρόνον τῆς Πρυτανείας ἐκείνης. Ἄς κληθῆ ὁ Ἀρίγνωτος ὁ Σφήτιος καὶ ἄς ἀναγνώσθῃ ἡ κατάθεσίς του, διὰ νὰ ἀποδειχθῆ ὅτι λέγω τὴν ἀλήθειαν.

MARTYRIA

- 105 Ἴσως ἂν τις εἴποι, ὡς ἀποδόμενος τὴν πατρῶαν οἰκίαν ἄλλοθί που τοῦ ἄστεως ἐκτίησαιο, ἀντι δὲ τῆς ἑοχατιῆς καὶ τοῦ χωρίου τοῦ Ἀλωπεκῆσι καὶ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν ἄλλων εἰς τὰργύρεά τι κατεσκευάσατο, ὥσπερ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρότερον. Ἴσως οὐκ ἔστι τούτῳ λοιπὸν οὐδὲν, οὐκ οἰκία, οὐ συνοικία, οὐ χωρίον, οὐκ οἰκείται, οὐ δάνεισμα, οὐκ ἄλλ' οὐδὲν ἀφ' ὧν ἄνθρωποι μὴ κατοῦργοι ζῶσιν. Ἴσως τούτῳ ἀντι τῶν πατρῶων περίεστι βδελυρία, συκοφαντία, θράσος, τρυφή, δειλία, ἀναίδεια, τὸ μὴ ἐπίστασθαι ἐρυθριᾶν ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς· ἐξ ὧν ἂν ὁ κάκιτος καὶ ἀλυσιτελέστατος πολίτης γένοιτο.
- 106 Οὐ τοίνυν μόνον τὰ πατρῶα κατεδήδοκεν, ἀλλὰ καὶ τὰ κοινὰ τὰ ὑμέτερα, ὅσων πώποτε κύριος γέγονεν. Οὗτος γὰρ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἔχων, ἣν ὑμεῖς ὁρᾶτε, οὐκ ἔστιν ἦντινα πώποτ' οὐκ ἤρξεν ἀρχὴν, οὐδεμίαν λαχὼν οὐδὲ χειροτονηθεὶς, ἀλλὰ πάσας παρὰ τοὺς νόμους προιάμενος. Ὡν τὰς μὲν πλείστας παρήσω, δυοῖν δ' ἢ τριῶν μόνον μνησθήσομαι.
- 107 Λογιστῆς γὰρ γενόμενος πλείστα μὲν τὴν πόλιν ἔβλαψε δῶρα λαμβάνων παρὰ τῶν οὐ δικαίως ἀρξάντων, μάλιστα δ' ἐσυκοφάντησε τῶν ὑπευθύνων τοὺς μηδὲν ἠδικηκότας. Ἡρξεν δ' ἐν Ἀνδρῶν προιάμενος τριάκοντα μνῶν τὴν ἀρχὴν, δανεισάμενος ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς τὴν μνᾶν, εὐπορίαν τῇ βδελυρίᾳ τῇ ἑαυτοῦ τοὺς συμμάχους τοὺς ὑμετέρους ποιούμενος καὶ τοσαύτην ἀσελγίαν ἐπεδείξατο εἰς ἐλευθέρων ἀνθρώπων γυναῖκας, ἡλικίην οὐδεὶς πώποτ' ἔειρος. Ὡν οὐδένα ἐγὼ παρακαλῶ δεῦρο τὴν ἑαυτοῦ συμφορὰν, ἣν εἴλετο σιγᾶν, εἰς πολλοὺς ἐκμαρτυρήσοντα, ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο
- 108 καταλείπω σκοπεῖν. Τί δὲ προσδοκᾶτε; τὸν Ἀθήνησιν ἔβριστην οὐκ εἰς τοὺς ἄλλους μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ, νόμων ὄντων, ὑμῶν ὁρώντων, ἐχθρῶν ἐφρονηκῶτων, τοῦτον αὐτὸν λαβόντ' ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν καὶ ἀρχὴν

[MARTYRIA]

105. Ἴσως ὁμοῦ μὲν ἀντίποινα εἶποι, ὡς ἀποδόμενος τὴν πατρῶαν οἰκίαν, ἀπέκτησε καμμίαν ἄλλην εἰς τὴν πόλιν μας καὶ εἶπε μὲ τὸ ἀντίποινον τοῦ χωραφίου, καὶ τοῦ κτήματος τῆς Ἀλωπεκῆς καὶ τῶν δούλων, ἔκαμε καὶ εἰς τὰ μεταλλεῖα ἀργύρου, ὅπως ἄλλοτε ὁ πατὴρ του. Ὅχι ὁμοῦ, εἰς αὐτὸν δὲν ἔμεινε τίποτε, οὔτε σπίτι, οὔτε χάνι, οὔτε κτήμα, οὔτε δούλοι, οὔτε χρηματικὴ ἀπαίτησις, οὔτε τίποτε ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ πορίζουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν εἰς τοὺς ἐντίμους ἀνθρώπους. Ἴσως εἰς αὐτὸν ἀπέμεινε, ἀντι τῆς πατρικῆς του περιουσίας μόνον ἢ διαφθορά, ἢ συκοφαντία, τὸ θράσος, ἢ ῥοπή πρὸς τὰς ἀπολαύσεις, ἢ δειλία, ἢ ἀναίδεια, τὸ γὰρ μὴ ξέρη γὰρ κοκκινίζῃ γιὰ τὴν γτροπέει του. Ὅλα αὐτὰ ἐλαττώματα ποὺ τὸν καθιστοῦν κάκιτον καὶ ἀνωφελέστατον πολίτην.

106. Καὶ δὲν ἔφαγε μόνον τὴν πατρικὴν του περιουσίαν, ἀλλὰ καὶ ὅσα δημόσια χρήματα συνέβη ποτὲ γὰρ διαχειρισθῆναι. Γιατὶ ἐγὼ, ὅπως τὸν βλέπετε, εἶναι νέος ἀκόμη, δὲν ὑπάρχει ὑπουργεῖον ποὺ δὲν ἔχει ἀσκήσει, ὅχι συνετεῖα ἐκλογῆς ἢ κληρώσεως, ἀλλ' ἀγοράσας τὰς θέσεις του παρανόμως. Ἄπ' αὐτὰς δὲν θὰ γάμω λόγον παρὰ γιὰ δυὸ τρεῖς, καὶ θ' ἀφήσω τὰς ἄλλας. [107. Ἐπει, ὅταν ὁ Τίμαρχος ἦτο ἐλεγκτῆς τῶν δημοσίων ὑπολόγων, ἔγινε πρόξενος μεγίστης βλάβης τῆς πόλεως, ἀφ' ἐνός μὲν δωροδοκούμενος ἀπὸ τοὺς ἀτίκτους διαχειριστὰς τοῦ δημοσίου χρήματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκδιάζων τοὺς τιμίους ὑπολόγους. Διετέλεσε δὲ καὶ ἀρχὸν τῆς Ἀνδρῶν, ἀφοῦ ἠγόρασε τὴν θέσιν αὐτὴν ἀντι τριάκοντα μνῶν, ποὺ τὰς ἐδανείσθη μὲ τὸν ἐννέα ὀβολοὺς τὴν μνᾶν. Καὶ κατέστησε τοὺς συμμάχους σας τοὺς Ἀνδρίους προμηθευτὰς τῆς διαφθορᾶς του. Κανεὶς ἀνθρώπος πρὶν ἀπ' αὐτὸν δὲν συμπεριφέρθηκε τόσον ἀσελγῶς, ὅσον αὐτός, πρὸς γυναῖκας ἐλευθέρων ἀνθρώπων. Δὲν προσκαλῶ κανένα ἀπὸ τοὺς παθόντας γὰρ μαρτυρήσει γιὰ ἑαυτὸν, διότι φυσικὰ ἐπρωτίμηναν γὰρ μὴ ὁμιλήσουν δημοσίᾳ γιὰ τὴν γτροπήν ποὺ ὑπέστησαν. Σὰς ἀφήνω γὰρ τὰ φαντασθῆτε μόνον σας. 108. Καὶ τί περιμένετε; Ἐκεῖνος ποὺ μέσα στὰς Ἀθήνας καθύβρισε ὅχι μόνον τοὺς ἄλλους ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιο του τὸ σῶμα, ἐγὼ καὶ νόμοι ὑπάρχουν, καὶ σεῖς τὸν παρακολουθοῦσατε, καὶ οἱ ἐχθροὶ του τὸν κατεσκόπευαν, ποῖος μπορεῖ γὰρ ἐλ-

- τίς ἂν ἐλπιοῖεν ἀπολελοιπέσθαι τι τῶν ἀσελγεσιῶν ἔργων ; Ἦδη γῆ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω πολλάκις ἐνεθυμήθη τὴν εὐτυχίαν τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως, κατὰ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ κατὰ ταῦτα, ὅτι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐδεὶς ἐγένετο τῆς Ἀνδρίων πόλεως ὠνητής.
- 109 Ἄλλ' ἴσως καθ' αὐτὸν μὲν ἄρχων φαῦλος ἦν, μετὰ πλειόνων δὲ ἐπιεικής. Πόθεν ; οὗτος, ὃ Ἀθηναῖοι, βουλευτὴς ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Νικοφῆμου. Ἄπαντα μὲν οὖν διεξελθεῖν, ἃ ἐν τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἐκακούρησε, πρὸς μικρὸν μέρος τῆς ἡμέρας οὐκ ἄξιον ἐπιχειρεῖν· ἃ δ' ἐστὶν ἐγγυτάτω τῆς αἰτίας, καθ' ἣν ἡ παρούσα κρίσις ἐστὶ, ταῦτ' 110 ἐρῶ διὰ βραχείων. Ἐπὶ τοίνυν τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος, ὅθ' οὗτος ἐβούλευεν, ταμίας ἦν τῶν τῆς θεοῦ Ἠγήσανδρος οὗτος ὁ Κρωβύλου ἀδελφός, ἔκλεπτον δὲ τῆς πόλεως κοινῇ καὶ μάλα φιλειταίρως χιλίας δραχμῶν. Αἰσθόμενος δὲ τὸ πρᾶγμα ἀνὴρ ἐπιεικής Πάμφιλος ὁ Ἀχεροδούσιος, προσκρούσας τι τούτῳ καὶ παροξυνθείς, ἐκκλησίας οὔσης εἶπεν ἀναστάς· ὦ Ἀθηναῖοι, κλέπτουσιν ὑμῶν ἀνὴρ καὶ γυνή 111 κοινῇ χιλίας δραχμῶν. θαυμασάντων δ' ὑμῶν, πῶς ἀνὴρ καὶ γυνή καὶ τίς ὁ λόγος, εἶπε μικρὸν διαλιπὼν ἄγνοεῖτε· ἔφη ὅτι λέγω ; ὁ μὲν ἀνὴρ ἐστὶν Ἠγήσανδρος ἐκείνος γυνή, ἔφη, πρότερον δ' ἦν καὶ αὐτὸς Λεωδάμαντος γυνή· ἡ δὲ γυνὴ Τίμαρχος οὐτοσί. Ὅν δὲ τρόπον κλέπτεται τὸ ἀργύριον, ἐγὼ ἐρῶ. Μετὰ ταῦτα ἤδη διεξῆμι περὶ τοῦ πράγματος καὶ μάλα εἰδότης καὶ σαφῶς. Διδάξας δὲ ταῦτα, ἔτι οὖν ἐστίν, ἔφη, ὦ Ἀθηναῖοι, ὃ συμβουλεύω ὑμῖν ; ἐάν μὲν ἡ βουλὴ καταγνοῦσα τουτοῦ ἀδικεῖν καὶ ἐκφυλλοφορήσασα δικαστηρίῳ παραδῶ, δότε τὴν δωρεάν αὐτοῖς, ἐάν δὲ μὴ κολάσῃ, μὴ δῶτε, ἀλλ' εἰς ἐκείνην αὐτοῖς τὴν 112 ἡμέραν ἀπομνημονεύσατε. Μετὰ ταῦτα ὡς ἐπανήλθεν ἡ βουλὴ εἰς τὸ βουλευτήριον, ἐξεφυλλοφόρησε μὲν αὐτὸν, ἐν δὲ τῇ ψήφῳ κατεδέξατο. Ὅτι δ' οὐ παρέδωκε δικαστηρίῳ

πίσῃ ὅτι ἄφησε προστυχία πού γὰ μὴν κἀνή, ὅταν τοῦ ἐδόθη ἀπόλυτος καὶ ἀνεξέλεγκτος ἐξουσία ; Καὶ σκέπτομαι ὅτι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, ὅπως καὶ εἰς τόσας ἄλλας, ἐστάθη τυχερὴ ἢ πόλις μας, ἀφοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν παρουσιάσθη κανεὶ· ἀγοραστὴς τῆς πόλεως τῶν Ἀνδρίων.

109. ἴσως ὁμοίως, ἐνῶ ἦτο κακὸς ὅταν ἦσκει μόνος μίαν ἐξουσίαν, ἐφάνη καλύτερος ὅταν ἦρχε ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἄλλους. Ἀπὸ ποῦ καὶ ὡς ποῦ ; Αὐτὸς ὡ Ἀθηναῖοι ἐγένετο βουλευτὴς κατὰ τὸ ἔτος ποῦ ὁ Νικόφημος ἦτο ἐπάνωμος ἄρχων. Καὶ δὲν εἶναι δυνατόν, ὅταν διαθέτῃ κανεὶς τόσον ἄργον καιρόν, οὔτε γὰ ἀπαριθμῆσαι ὅλα τὰ ἀδικήματα ποῦ ἐπραξε κατὰ τὸ ἔτος ἐκείνο, ἢ ἀπεριορισθῶ ὁμοίως γὰ σὰς εἶπω μετὰ λίγα λόγια, ἐκείνα ποῦ σχετίζονται μετὰ τὴν παρούσαν ὑπόθεσιν. 110. Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος ποῦ ὁ Τίμαρχος ἦτο βουλευτὴς, ταμίας τοῦ θησαυροῦ τῆς θεᾶς ἦτο ὁ Ἠγήσανδρος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κρωβύλου. Καὶ ὅταν καλοὶ φίλοι ποῦ ἦσαν, συγεννοθήσαν καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐκλεψαν χιλίας δραχμῶν, συγεννοθήσαν καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐμαθε αὐτὸ τὸ χιμᾶς ἀνηκούσας εἰς τὴν πόλιν. Ὅταν δὲ ἐμαθε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα κάποιος τίμιος πολίτης, ὁ Πάμφιλος ὁ Ἀχεροδούσιος ποῦ εἶχε μάλιστα συγκρούσθαι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μετὰ τὸν Τίμαρχον καὶ ἦτο θυμωμένος μαζί του, σηκώθηκε μέσας εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ, καὶ εἶπεν : «ὦ Ἀθηναῖοι, ἔνας ἀνδρᾶς καὶ μία γυναῖκα σὰς ἐκλεψαν χιλίας δραχμῶν». 111. Καὶ ἐπειδὴ ἐξεδηλώνετε τὴν ἀπορίαν σας καὶ ἠρωτήσατε «ἔνας ἀνδρᾶς καὶ μίαν γυναῖκα ; τί θέλεις γὰ πῆς μ' αὐτό ;» προσέθεσε μετὰ μικρὰν διακοπήν : «δὲν ἠμπορεῖτε γὰ ἐνοήσατε τί σὰς λέγω ; Ἀνδρᾶς μὲν τώρα εἶναι αὐτὸς ἐδῶ ὁ Ἠγήσανδρος, γυνὴ καὶ αὐτὸς πρωτότερα ἦτο γυναῖκα τοῦ Λεωδάμαντος. Γυναῖκα δὲ εἶναι ὁ Τίμαρχος. Καὶ πῶς σὰς κλέπτου τὸ χρῆμα, τώρα ἢ αὐτὸ πῶς». Καὶ πρᾶγμα λεπτομερῶς καὶ μετὰ πλήρη γνώσιν τοῦ πράγματος τοὺς ἐξήγησε πῶς τοῦτο συνέβη. Κατόπι εἶπε : «Τί λοιπὸν σὰς ἀνθυμῶν εἰς τὸ δικαστήριον, γὰ ἐγκρίνετε τὸ κολῶν καὶ τὸν παραδώσῃ εἰς τὸ δικαστήριον, γὰ ἐγκαλέσῃ, θυδύλιον ἀμοιβῆς τῶν βουλευτῶν, ἂν δὲ τὸν ἀπαλλάξῃ, θυμῶν εἰς τὸ καὶ μὴν τοὺς πληρώσετε τὴν ἡμέραν ἐκείνην». 112. Ὅταν κατόπι συνήλθεν ἡ βουλὴ, ἀπεφάσισε κατ' ἀρχὰς γὰ ἀποκλεισθῆ ἀπ' αὐτὴν ὁ Τίμαρχος, γενομένης δὲ μὴς ψηφοφορίας ἀπεφάνθη ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ λυποῦμαι μὲν

οὐδ' ἐξήλασεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, ἄχθομαι μὲν λέγων, ἀνάγκη δ' ἐστὶν εἰπεῖν, ὅτι τῆς δωρεᾶς οὐκ ἔτυχε. Μὴ τοίνυν φανῆτε, ὧ Ἀθηναῖοι, τῇ μὲν βουλῇ χαλεπήναντες καὶ πεντακοσίους ἄνδρας τῶν πολιτῶν ἀστεφανώτους ποιήσαντες, ὅτι τοῦτον οὐκ ἐτιμωρήσατο, αὐτοὶ δὲ ἀφῆτε, καὶ τὸν τῇ βουλῇ μὴ συνενεγκόντα δῆτορα, τοῦτον τῷ δήμῳ μὴ περιποιήσετε.

- 113 Ἄλλὰ περὶ μὲν τὰς κληρωτὰς ἀρχὰς ἐστὶ τοιοῦτος, περὶ δὲ τὰς χειροτονητὰς βελτίων. Καὶ τίς ὑμῶν οὐκ οἶδεν, ὡς περιβοήτως ἐξηλέγχθη κλέπτῃς ὢν; πεμφθεὶς γὰρ ὑφ' ὑμῶν ἐξεταστῆς τῶν ἐν Ἐρετριᾷ ξένων, μόνος τῶν ἐξεταστῶν ὠμολόγει λαβεῖν ἀργύριον, καὶ οὐ περὶ τοῦ πράγματος ἀπελογεῖτο, ἀλλ' εὐθὺς περὶ τοῦ τιμήματος ἰκέτευεν ὁμολογῶν ἀδικεῖν. Ὑμεῖς δὲ τοῖς μὲν ξένοις ἐτιμῆσατε ταλάντου ἑκάστω, τούτῳ δὲ τριάκοντα μνῶν. Οἱ δὲ νόμοι κελεύουσι τῶν κλεπτῶν τοὺς μὲν ὁμολογοῦντας θανάτῳ ζημιοῦσθαι, τοὺς δ' ἀρνούμενους κρίνεσθαι. Τοιγάρτοι οὕτως ὑμῶν κατεφρόνησεν, ὥστ' εὐθὺς ἐπὶ ταῖς ἐν τοῖς δήμοις διαψηφίσεισι δισχιλίαις δραχμαῖς ἔλαβε. Φήσας γὰρ Φιλωτάδην τὸν Κυδαθηναῖα, ἓνα τῶν πολιτῶν, ἀπελεύθερον εἶναι ἑαυτοῦ καὶ πείσας ἀποψηφίσασθαι τοὺς δημότας, ἐπιστάς τῇ κατηγορίᾳ ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου καὶ λαβὼν εἰς τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα τὰ ἱερὰ καὶ ὁμόσας μὴ λαβεῖν δῶρα μηδὲ λήψεσθαι, καὶ ἐπομόσας τοὺς δοκίους θεοὺς καὶ ἐξώλειαν αὐτῷ
- 115 ἐπαρασάμενος, εἰληφὸς ἠλέγχθη παρὰ Λευκωνίδου τοῦ Φιλωτάδου κηδεστοῦ διὰ Φιλήμονος τοῦ ὑποκριτοῦ εἰκοσι μναῖς, ὡς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πρὸς Φιλοξένην ἀνήλωσε τὴν

πὸ τοῦ λέγω, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ εἰπῶ, ὅτι ἡ βουλὴ ἐστερῆθη τοῦ μισθοῦ τῆς διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, διότι δὲν τὸν ἀπέκλεισεν ἀπὸ βουλευτῆν καὶ δὲν τὸν παρέπεμψεν εἰς τὸ δικαστήριον. «Μὴ ἐμφανισθῆτε λοιπόν, ὧ Ἀθηναῖοι πολιτῶν, ὅτι ἀφ' ἐνός μὲν ἀγανακτεῖτε μὲ τὴν Βουλὴν καὶ στερεῖτε τῶν τιμῶν πεντακοσίους πολίτας ἐπειδὴ δὲν ἐτιμωρήσατε αὐτὸν ἐδῶ, ἀφ' ἑτέρου δὲ σεις οἱ ἴδιοι τὸν ἀθώωγετε καὶ τὸν ἀφήνετε νὰ μετέχῃ εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ. αὐτὸν ποὺ ἐξηυτέλισε τὴν βουλὴν διὰ τῆς παρουσίας του.

113. Τέτοιος εἶναι εἰς τὰς θέσεις ποὺ ἀπονέμονται μὲ κληρὸν καὶ ἀκόμα καλύτερος εἰς ἐκείνας ποὺ καταλαμβάνονται δι' ἐκλογῆς. Καὶ ποῖος ἀπὸ σᾶς δὲν γνωρίζει πόσον περιτράνωσ ἀπεδείχθη κλέπτῃς; Τὸν εἶχατε ἐκλέξει εἰς τὴν θέσιν ἐπιθεωρητοῦ τῶν μισθοφόρων ποὺ εἶχατε εἰς τὴν Ἐρετριαν καὶ ὅταν ἠσκήθη κατηγορία ἐναντίον τῶν ἐπιθεωρητῶν ἐπὶ καταχρήσει, μόνος αὐτὸς ὠμολόγησεν ἀμέσως ὅτι ἐπῆρε χρήματα καὶ εἰς τὴν ἀπολογίαν του δὲν ἀπέκρουσε τὴν κατηγορίαν, ἀλλ' εὐθὺς ἀμέσως ἤρχισε νὰ ζητῇ ἐπιείκειαν, ὁμολογῶν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὅτι εἶχε διαπράξει τὸ ἀδικήμα. Σεις δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἐπιθεωρητὰς, ποὺ ἤρνοῦντο τὴν ἐνοχὴν των, ἐτιμωρήσατε μὲ πρόστιμον ἐνός ταλάντου τὸν καθένα, αὐτὸν δὲ μόνον μὲ πρόστιμον τριάκοντα μνῶν. Ἐνῶ οἱ νόμοι δρίζουν ὅτι οἱ μὲν ὁμολογοῦντες ὅτι ἐκλεψαν πρέπει νὰ καταδικάζωνται εἰς θάνατον καὶ μόνον οἱ ἀρνούμενοι τὴν ἐνοχὴν των νὰ παραπέμπωνται εἰς δίκην. 114. Ὅθεν τόσον πολὺ ἔπαυσε πλέον νὰ σᾶς λογαριάσῃ ὥστε εὐθὺς ἀμέσως μετὰ ταῦτα, κατὰ τὰς διαψηφίσεις ποὺ ἔγιναν εἰς τοὺς δήμους, ἐβούτηξε δύο χιλιάδας δραχμὰς κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Κατήγγειλεν ὅτι ὁ Φιλιστάδης ὁ Κυδαθηναῖος, ὁ ὁποῖος πράγματι ἦτο Ἀθηναῖος ποδίτης, ὑπῆρξε τάχα δουλὸς του τὸν ὁποῖον αὐτὸς εἶχεν ἀπελευθερώσει καὶ ἔπεισε τοὺς δημότας νὰ ψηφίσουν ὑπὲρ τῆς διαγραφῆς του ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν δημοτῶν. Ὅταν δὲ ἡ ὑπόθεσις ἐφθασεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐπῆρε εἰς τὰ χέρια του τὰ ἱερὰ σφάγια καὶ ὠρκίσθη εἰς τὸ ὄνομα τῶν θεῶν ὅτι οὔτε ἔλαβε οὔτε θὰ λάβῃ δῶρον δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλ' ὡς ἐπεκαλέσθη τὴν κατάραν τῶν οὐρανῶν εἰς τὸ κεφάλι του. 115. Ἀπεδείχθη ὁμοῦς ὅτι δὲν ἀργῆσε νὰ δεχθῇ καὶ νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸν Λευκωνίδην, τὸν συμπέθερον τοῦ Φιλιστάδου, εἰκοσι μναῖς, ποὺ τοῦ ἐδόθησαν διὰ μέσου τοῦ ἠθοποιοῦ Φιλήμονος, καὶ μὲ τὸ ἀντάλλαγμα αὐτὸ ἐγκατέ-

εταίραν, καὶ προὔδωκε τὸν ἀγῶνα καὶ τὸν ὄρκον ἐπιώρη-
σεν. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι Φιλῆμονα τὸν δόντα τὸ
ἀργύριον Τιμάρχῳ καὶ Λευκωνίδην τὸν Φιλωτάδου κηδε-
στήν, καὶ τῶν συνθηκῶν ἀνάγνωθι τὰ ἀντίγραφα, καθ' ἃς
τὴν προῶσιν ἐποιήσατο τοῦ ἀγῶνος.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΣΥΝΘΗΚΑΙ

- 116 Περὶ μὲν οὖν τοὺς πολίτας καὶ τοὺς οἰκείους οἷος γε-
γένηται, καὶ τὴν πατρῶαν οὐσίαν ὡς αἰσχυρῶς ἀνήλωκε, καὶ
τὴν ὕβριν τὴν εἰς τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ὡς ὑπερεώρακε, σύνιστε
μὲν καὶ πρὶν ἐμὲ λέγειν, ἱκανῶς δ' ὑμᾶς ὑπομιμνήσκει
καὶ ὁ παρ' ἐμοῦ λόγος· δύο δέ μοι τῆς κατηγορίας εἶδη
λείπεται, ἐφ' οἷς ἐμαυτὸν τ' εἰπεῖν εὐχόμεαι τοῖς θεοῖς πᾶσι
καὶ πάσαις ὑπὲρ τῆς πόλεως ὡς προήρημαι, ὑμᾶς τε βου-
λομένη ἂν οἷς ἐγὼ μέλλω λέγειν προσέχειν τὴν γνώμην καὶ
- 117 παρακολουθεῖν εὐμαθῶς. Ἔστι δ' ὁ μὲν πρότερός μοι λόγος
προδιήγησις τῆς ἀπολογίας ἧς ἀκούω μέλλειν γίνεσθαι, ἵνα
μὴ τοῦτο ἐμοῦ παραλιπόντος ὁ τὰς τῶν λόγων τέχνας κα-
τεπαγγελόμενος τοὺς νέους διδάσκειν ἀπάτην ἢ παράλογον
σάμενος ὑμᾶς ἀφέληται τὸ τῆς πόλεως συμφέρον. Ὁ δὲ δεύ-
τερός ἐστὶ μοι λόγος παράκλησις τῶν πολιτῶν πρὸς ἀρετήν.
Ὁρῶ δὲ πολλοὺς μὲν τῶν νεωτέρων προσεσηκῶτας πρὸς
τῷ δικαστηρίῳ, πολλοὺς δὲ τῶν πρεσβυτέρων, οὐκ' ὀλίγους
δὲ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος συνειλεγμένους ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν·
- 118 οὓς μὴ νομίζει' ἐμὲ θεωρήσαντας ἤκειν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
ὑμᾶς εἰσομένους εἰ μὴ μόνον εὐνομοθετεῖν ἐπίστασθε, ἀλ-
λὰ καὶ κρίνειν τὰ καλὰ καὶ τὰ μὴ καλὰ δύνασθε, καὶ εἰ τιμᾶν
ἐπίστασθε τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, καὶ εἰ θέλετε κολάζειν τοὺς
ὄνειδῆ τὸν ἑαυτῶν βίον τῇ πόλει παρασκευάζοντας. Λέξω δὲ
πρῶτον πρὸς ὑμᾶς περὶ τῆς ἀπολογίας.

(¹) Ὁ Δημοσθένης ὁ ὁποῖος συνέταξε τὴν ἀπολογίαν τοῦ Τι-
μάρχου.

λείψε τὴν δίκην καὶ ἐπάτησε τὸν ὄρκον του, ἐνῶ ἀφ' ἐτέ-
ρου σὲ λίγον καιρὸ ἐσπατάλησε τὸ χρῆμα αὐτὸ μὲ τὴν Φι-
λοξένην τὴν φιλενάδα του τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἄς κληθῆ
διὰ γὰ μαρτυρήσῃ ὅτι λέγω τὴν ἀλήθειαν, ὁ Φιλῆμων ποῦ
ἐμέτρησε τὸ χρῆμα εἰς τὸν Τιμάρχον, καὶ ὁ Λευκωνίδης, ὁ
συμπέθερος τοῦ Φιλιστάδου. Ἄς διαβασθῆ καὶ τὸ ἀντίγρα-
φον τοῦ συμφωνητικοῦ μὲ τὸ ὅποῖον ὁ Τιμάρχος ἐπώλησε
τὴν παραίτησίν του ἀπὸ αὐτὴν τὴν δίκην.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ

116. Πῶς λοιπὸν συμπεριφέρεται ὁ Τιμάρχος πρὸς τοὺς
πολίτας καὶ πρὸς τοὺς συγγενεῖς του, καὶ κατὰ ποῖον τρό-
πον ἀναισχύντως ἐσπατάλησε τὴν πατρικὴν του περιουσίαν
καὶ πῶς ἦτο ἀδιάφορος εἰς τὰς προσβολὰς ποῦ ἐγίνοντο εἰς
τὸ σῶμα του καὶ σεῖς τὰ ἐγνωρίζατε πρὶν σᾶς τὰ εἰπῶ,
ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος μου ἀρκετὰ σᾶς τὰ ὑπενθύμισε. Μοῦ ἀπο-
μένουν τώρα δύο σημεῖα τῆς κατηγορίας καὶ παρακαλῶ
τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς γὰ εὐδοκήσουσιν ὥστε γὰ ὀμιλήσω
καὶ ἐπ' αὐτῶν σύμφωνα μὲ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως, ἀπὸ
σᾶς δὲ θὰ ἤθελα γὰ μὲ παρακολουθήσετε μὲ προσοχήν καὶ
εὐμένειαν. 117. Καὶ πρῶτον μὲν θὰ σᾶς ἐκθέσω πῶς πρό-
κειται, κατὰ τὰς πληροφορίας μου γὰ ἀπολογηθῆ ὁ Τιμάρ-
χος. Διότι ἂν τὸ παραλείψω ἐκείνος (¹) ὁ ὁποῖος ἐπαγγέλ-
λεται τὸν διδάσκαλον τῶν νέων εἰς τὴν τέχνην τοῦ λόγου,
θὰ ἦτο δυνατόν μὲ σοφίσματα γὰ σᾶς ἐξαπατήσῃ καὶ γὰ
βλάβῃ τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως. Δεύτερον δὲ, θὰ σᾶς
κάμω μίαν προτροπὴν χάριν τῆς Ἀρετῆς. Διότι βλέπω ὅτι
καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νεωτέρους καὶ ἐπίσης πολλοὶ ἀπὸ τοὺς
ἡλικιωμένους πολίτας ἦλθαν εἰς τὸ δικαστήριον, ἀλλὰ καὶ
ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἦλθαν ἀκραταὶ τῆς πα-
ρούσης δίκης. 118. Μὴ νομίζετε ὅτι ὅλοι αὐτοὶ ἦλθαν μόνον
καὶ μόνον γὰ μὲ ἰδοῦν, ἀλλὰ κυρίως διὰ γὰ μάθουν
ἂν σεῖς, δὲν ξέρετε μόνον γὰ ψηφίζετε καλοὺς νόμους, ἀλλὰ
μπορεῖτε καὶ γὰ διακρίνετε τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακὸν καὶ ξέρετε
γὰ τιμᾶτε τοὺς καλοὺς πολίτας καὶ ἔχετε τὴν θέλησιν γὰ
τιμωρῆτε ἐσείνους ποῦ μὲ τὴν διαγωγὴν των παρασκευά-
ζουν τὴν καταισχύνην τῆς πόλεως. Θὰ σᾶς ὀμιλήσω λοι-
πὸν πρῶτον περὶ τῆς ἀπολογίας τοῦ Τιμάρχου.

119 Ὁ γὰρ περιττός ἐν τοῖς λόγοις Δημοσθένης ἢ τοὺς νόμους φησὶν ὑμᾶς ἐξαλείφειν δεῖν, ἢ τοῖς ἐμοῖς λόγοις οὐκ εἶναι προσεκτέον. Ἀποθανυμάζει γὰρ εἰ μὴ πάντες μέμνησθ' ὅτι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἡ βουλή πωλεῖ τὸ πορνικὸν τέλος· καὶ τοὺς προιαμένους τὸ τέλος οὐκ εἰκάζειν, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδέναι τοὺς ταύτη χρωμένους τῇ ἐργασίᾳ. Ὅποτε δὴ οὖν τετόλμηκα ἀντιγράψασθαι πεπορευμένῳ Τιμάρχῳ μὴ ἐξεῖναι δημηγορεῖν, ἀπαιτεῖν φησὶ τὴν προᾶξιν αὐτῆν οὐκ αἰτίαν κατηγοροῦ, ἀλλὰ μαρτυρίαν τελώνου τοῦ παρὰ Τιμάρχου τοῦτο ἐκλέξαντος τὸ τέλος. Ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτ', ὦ Ἀθηναῖοι, σκέψασθ' ἂν ἀπλοῦν καὶ ἐλευθέριον δόξω λόγον ὑμῖν λέγειν. Αἰσχύνομαι γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως, εἰ Τιμαρχος ὁ τοῦ δήμου σύμβουλος καὶ τὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα τολμῶν πρεσβείας πρεσβεύειν, μὴ τῷ πράγμα ὄλον ἀποτρέψασθαι ἐπιχειρήσει, ἀλλὰ τοὺς τόπους ἐπερωτήσῃ, ὅπου ἐκαθέζετο, καὶ τοὺς τελώνας, εἰ πώποτε παρ' αὐτοῦ τὸ πορνικὸν εἰλή-
121 φασιν. Ταύτης μὲν οὖν τῆς ἀπολογίας ὑμῶν ἔνεκα παραχωρησάτω ἕτερον δ' ἐγὼ σοὶ λόγον ὑποβαλῶ καλὸν καὶ δίκαιον, ᾧ χρῆσι, εἰ μηδὲν αἰσχρὸν σαντῶ συνοίσοι. Τόλμησον γὰρ εἰς τοὺς δικαστὰς βλέψας εἰπεῖν ἃ προσήκει λέγειν ἀνδρὶ σώφρονι τὰ περὶ τὴν ἡλικίαν· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέθραμαι μὲν ἐκ παιδὸς καὶ μειρακίου παρ' ὑμῖν, οὐκ ἀφανεῖς δὲ διατριβὰς διατρίβω, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐκκλησίαις μεθ' ὑμῶν
122 δρῶμαι. Οἶμαι δ' ἂν, εἰ πρὸς ἄλλους τινὰς ἦν ὁ λόγος μοι περὶ τῆς αἰτίας ἧς κρίνομαι, ταῖς ὑμετέροις μαρτυρίαις ἑαδίως ἂν ἀπολύσασθαι τοὺς τοῦ κατηγοροῦ λόγους. Μὴ γὰρ ὅτι, εἰ πέπρακται μοι τι τούτων, ἀλλ' εἰ δοκῶ ὑμῖν παραπλησίως βεβιωκέναι ταῖς λεγομέναις ὑπὸ τούτου αἰτίαις, ἀβιωτον εἶναι ἡγούμενος ἐμαντῶ τὸν λοιπὸν βίον, παραδίδομι τὴν εἰς ἐμαντὸν τιμωρίαν ἐναπολογήσασθαι τῇ πόλει πρὸς τοὺς Ἑλληνας, οὐδ' ἦκω παραιτησόμενος ὑμᾶς, ἀλλὰ καταχρησασθῆ μοι, εἰ δοκῶ τοιοῦτος εἶναι. Αὕτη μὲν ἐστίν, ὦ Τιμαρχε, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ σώφρονος ἀπολογία καὶ πεπιστευκότος τῷ βίῳ καὶ καταφρονούντος εἰκό-

119. Ὁ στρεψόδικος Δημοσθένης ἰσχυρίζεται ὅτι τάχα ἢ πρέπει νὰ καταργήσετε τοὺς ἰσχύοντας νόμους ἢ νὰ μὴ δώσετε προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους μας. Καὶ ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του μὴ τάχα λησμονεῖτε ὅτι κάθε ἔτος ἡ Βουλὴ ἐκθέτει εἰς δημοπρασίαν τὸν πορνικὸν φόρον. Καὶ ὅτι οἱ ἐνοικιασται τοῦ φόρου δὲν ἀπαιτοῦν φόρον μὲ εἰκασίας, ἀλλὰ γνωρίζουν καλὰ ποιοὶ καὶ ποῖαι κάμνουν αὐτὴ τὴ δουλειά. Καὶ ἐπομένως, ἀφοῦ ἰσχυρίζομαι ὅτι ὁ Τιμαρχος δὲν δικαιούται νὰ ὀμιλῇ πρὸς τὸν λαόν, δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ κάμω μήνυσιν ἀλλὰ νὰ προσκομίσω τάχα πιστοποιητικὸν τοῦ ἐνοικιαστοῦ τοῦ φόρου, ὁ ὅποιος τὸν ἐφορολόγησε. 120. Εἰς αὐτὰ λοιπὸν ἀπαντῶ ὡς ἐξῆς, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ κρίνετε σεῖς ἂν εἶναι οἱ λόγοι μου σωστοὶ καὶ ἀπλοῖ. Ἐγὼ νομίζω ὅτι εἶναι ντροπὴ γιὰ τὴν πόλιν μας ἂν ὁ Τιμαρχος, ὁ σύμβουλος τοῦ λαοῦ, αὐτὸς ποῦ ἔχει τὸ θράσος νὰ πηγαίνῃ πρεσβευτὴς μας καὶ στὰς ἄλλας ἑλληνικὰς πόλεις, δὲν ἐπιχειρήσῃ νὰ ἀποκρούσῃ ἀπὸ τὴν βᾶσιν τῆς ὀλόκληρον τὴν κατηγορίαν, ἀλλὰ ἀρχίσῃ νὰ θέτῃ ζήτημα ποῦ ἔκαμνε αὐτὴ τὴ δουλειά καὶ ἂν κανεὶς ἐνοικιαστὴς φόρου εἰσέπραξε ἀπ' αὐτὸν τὸν πορνικὸν φόρον. 121. Ἄς ἀφήσῃ λοιπὸν τοῦλάχιστον πρὸς χάριν σας, αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ἀπολογίας. Ἐγὼ θὰ σοῦ ὑποδείξω, Τιμαρχε, ποῖα καλὰ καὶ δίκαια λόγια πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦσῃς, ἂν αἰσθάνεσαι ὅτι δὲν ἔχεις κάμει τίποτε ἐπιλήψιμον. Τόλμησε καὶ κοίταξε κατὰμάτα τοὺς δικαστὰς σου καὶ εἰπέ τους τὰ λόγια ποῦ πρέπει νὰ εἰπῆς, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν νεότητά των ἦσαν καλῆς διαγωγῆς: «ὦ Ἀθηναῖοι πολῖται καὶ παιδὶ καὶ παλληκαράκι ἀνετρέφην ἀνάμεσα σὲ σᾶς καὶ αἱ ἀσχολίαι μου δὲν εἶναι κρυφαί, ἀλλὰ μαζί σας εὐρίσκομαι πάντοτε εἰς τὰς συνελεύσεις τοῦ λαοῦ. 122. Καὶ πιστεύω ὅτι ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἀπολογηθῶ ἐνώπιον ἄλλου δικαστηρίου γι' αὐτὴν τὴν κατηγορίαν, εὐκόλως θὰ ἐπετύγχανα τὴν ἀθώωσίν μου καλῶν σᾶς τοὺς ἰδίους θὰ ἐμαρτύρα. Γιατὶ ἀλήθεια, ὅχι ἂν εἶχα κάμει αὐτὰς τίς δουλειάς, ἀλλ' ἂν ἀπλῶς ὁ τρόπος τῆς ζωῆς μου ἔδειξε τὴν ὑπόνοιαν ὅτι εἶμαι αὐτῆς τῆς διαγωγῆς, θὰ ἐνόμιζα ὅτι δὲν ἄξιζε πλέον νὰ ζῶ, ἀποδέχομαι τὴν τιμωρίαν μου γιὰ νὰ μπόρῃ ἡ πόλις μας νὰ δικαιολογηθῇ ἐμπρὸς στήν ἄλλην Ἑλλάδα καὶ δὲν ἔρχομαι νὰ σᾶς ζητήσω ἐπιείκειαν, ἀλλὰ παρακαλῶ νὰ μὲ καταδικάσετε βαρύτερα ἂν φαίνωμαι ὅτι εἶμαι τοιοῦτος». Αὐτὴν τὴν ἀπολογίαν, Τιμαρχε, κάμνουν οἱ καλοὶ καὶ τίμοι ἄνθρωποι ποῦ ἔχουν πεποθήσιν εἰς τὴν

- 123 τως άπάσης βλασφημίας· ἃ δὲ πείθει σε Δημοσθένης λέγειν, οὐκ ἀνδρός ἐστιν ἐλευθέρου, ἀλλὰ πόρνον περὶ τῶν τόπων διαφερομένον. Ἐπειδὴ δ' εἰς τὰς ἐπωνυμίας τῶν οἰκήσεων καταφεύγεις, κατ' οἴκημα τὸ πρῶγμα ἐξετάζεσθαι ἀξιῶν ὅπου ἐκαθέζου, ἃ μέλλω λέγειν ἀκούσας εἰσαυθίς οὐ χρήσι τοιούτῳ λόγῳ, ἐὰν σωφρονῆς. Οὐ γὰρ τὰ οἰκήματα οὐδ' αἱ οἰκήσεις τὰς ἐπωνυμίας τοῖς ἐνοικήσασι παρέχουσιν, ἀλλ' οἱ ἐνοικήσαντες τὰς τῶν ἰδίων ἐπιτηδευμάτων ἐπωνυμίας τοῖς τόποις παρασκευάζουσιν. Ὅπου μὲν γὰρ πολλοὶ μισθωσάμενοι μίαν οἴκησιν διελόμενοι ἔχουσι, συνοικίαν καλοῦμεν, ὅπου δ' εἰς ἐνοικεῖ, οἰκίαν. Ἐὰν δ' εἰς ἓν δῆπου τούτων τῶν ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς ἐργαστηρίων ἰατρὸς εἰσοικίσηται ἰατρεῖον καλεῖται· ἐὰν δ' ὁ μὲν ἐξοικίσηται, εἰς δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐργαστήριον χαλκεὺς εἰσοικίσηται, χαλκεῖον ἐκλήθη, ἐὰν δὲ κναφεύς, κναφεῖον, ἐὰν δὲ τέκτων, τεκτονεῖον· ἐὰν δὲ πορνοβοσκὸς καὶ πόρνοι, ἀπὸ τῆς ἐργασίας εὐθὺς ἐκλήθη πορνεῖον. Ὡστε οὐ πολλὰ πορνεῖα τῇ τῆς πράξεως εὐχερέα πεποίηκας. Μὴ οὖν, ὅπου ποτὲ ἐπραττες, ἐρώτα, ἀλλ' ὡς τοῦτο οὐ πεποίηκας, ἀπολογου.
- 125 Ἦξει δ' ὡς ἔοικε, καὶ ἕτερος λόγος τις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ σοφιστοῦ συγκείμενος. Λέγει γὰρ ὡς οὐδὲν ἐστιν ἀδικώτερον φήμης, ἀγοραῖα τεκμήρια καὶ παντελῶς ἀκόλουθα τῷ αὐτοῦ βίῳ παρεχόμενος. Πρῶτον μὲν γὰρ τὴν ἐν Κολωνῶ συνοικίαν τὴν Δήμωνος καλουμένην ψευδῆ φησι τὴν ἐπωνυμίαν ἔχειν· οὐ γὰρ εἶναι Δήμωνος· ἔπειτα τὸν Ἑρμῆν τὸν Ἀνδοκίδου καλούμενον οὐκ Ἀνδοκίδου, ἀλλ' Αἰγυθίδος φυλῆς εἶναι ἀνάθημα. Παραφέρει δ' αὐτὸν ἐν σκώμματος μέρει, ὡς ἠδὺς ἀνὴρ καὶ περὶ τὰς ἰδίας διατριβὰς γελοῖος· «εἰ μὴ καὶ ἐμὲ δεῖ», φησὶν, ἵπακούειν τοῖς ὄχλοις μὴ Δημοσθένην καλούμενον, ἀλλὰ Βάταλον, ὅτι ταύτην ἐξ ὑποκορίσματος τίτιθς τὴν ἐπωνυμίαν ἔχω. Εἰ δὲ Τίμαρχος ὠραῖος ἐγένετο καὶ σκώπεται τῇ τοῦ πράγματος διαβολῇ καὶ μὴ τοῖς αὐτοῦ ἔργοις, οὐ δῆπου διὰ τοῦτ' αὐτὸν φησι δεῖν συμ-
127 φορᾶ περιπεσεῖν. Ἐγὼ δέ, ὦ Δημοσθένης, περὶ μὲν τῶν ἀ-

διαγωγῆν των καὶ εὐλόγως ἀδιαφοροῦν διὰ τὰς συκοφαντίας. 123. Αὐτὰ δὲ πού ὁ Δημοσθένης σοῦ υπέβαλε νὰ εἰπῆς, δὲν ἀρμόζουσι σὲ ἄνδρα ἐλεύθερον, ἀλλὰ σὲ πόρνον, πού ἀπλῶς ἀμφισβητεῖ σὲ ποῖον τόπον ἐξετέλεσεν αὐτὴν τὴν πράξιν. Ἀφοῦ δὲ μετατοπίσεις τὴν συζήτησιν εἰς τὸ πῶς ἐλέγγοτο οἱ τόποι ὅπου ἔμενες καὶ ζητεῖς νὰ ἐξετασθῇ ἂν εἶχες μείνει σὲ πορνεῖον, ἀκουσέ με καὶ ἂν εἶσαι φρόνιμος, θὰ παύσης νὰ κάμης χρήσιν ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ τοῦ εἶδους. Τὰ σπίτια καὶ τὰ ἐνδιαιτήματα δὲν δίδουσι τὸν χαρακτηρισμὸν εἰς τοὺς κατοίκους των. Ἀπεναντίας οἱ κάτοικοι δημιουργοῦν τὸ ὄνομα τοῦ σπιτιοῦ των. 124. Πράγματι δταν εἰς ἓνα σπίτι κατοικοῦν πολλοὶ ἐνοικιασταὶ μαζί, τὸ ὀνομάζουσι χάσι, καὶ δταν κατοικῆ ἓνας, σπίτι. Ἄν εἰς ἓνα μαγαζὶ πού βρίσκεται στοὺς δρόμους, ἐγκατασταθῇ εἰς ἰατρὸς, θὰ τὸ ὀνομάσωμεν ἰατρεῖον. Καὶ δταν αὐτὸς τὸ ἀφήσῃ καὶ τὸ ἐνοικιάσῃ ἓνας χαλκωματᾶς, θὰ τὸ ποῦμε χαλκεῖον καὶ βαφειον καὶ ξυλουργεῖον ἂν τὸ πιάσῃ βαφεὺς ἢ μαραγκός. Ἄν δὲ τὸ πάρη ἓνας πορνοβοσκός μαζί με τὰς πόρναις του, ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς δουλειᾶς του θὰ τὸ ὀνομάσωμεν πορνεῖον. Καὶ σὺ, με τὴν εὐχέρειαν πού εἶχες εἰς αὐτὴν τὴν δουλειᾶ, πολλὰ σπίτια τὰ κατήντησες πορνεῖα. Καὶ μὴ βωτὰς πού τὴν ἔκαμνες, ἀλλ' ἀπόδειξε με τὴν ἀπολογίαν σου ὅτι δὲν ἔκαμνες αὐτὴ τὴ δουλειᾶ.

125. Καὶ ἄλλο ἓνα ἐπιχείρημα κατασκευασθὲν ἀπὸ τὸν ἴδιον σοφιστήν, θὰ σὰς παρουσιασθῇ. Λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀδικώτερον πράγμα ἀπὸ τὴν φήμην. Καὶ θὰ σὰς παρουσιάσῃ παραδείγματα χονδροκομμένα, ἀνάλογα πρὸς τὸν τρόπο τῆς ζωῆς του. Καὶ θὰ σὰς εἰπῇ πρῶτα πρῶτα ὅτι τὸ γνωστόν χάσι στὸν Κολωνόν, ἀνακριβῶς ὀνομάζεται χάσι τοῦ Δήμωνος, διότι δὲν ἀνήκει εἰς τὸν Δήμωνα. Ἐπειτα τὸ ἀγαλμα τοῦ Ἑρμοῦ πού ἀποκαλεῖται Ἑρμῆς τοῦ Ἀνδοκίδου δὲν εἶναι ἀφιέρωμα τοῦ Ἀνδοκίδου, ἀλλὰ τῆς Αἰγυθίδος φυλῆς. 126. Κατόπιν φέρει ὡς παράδειγμα καὶ τὸν ἑαυτὸν τὸν ἄνθρωπον, γιὰ νὰ χαρακτηρολογήσῃ, ὡς ἐξυπνος καὶ ἀστεῖος ἄνθρωπος, καὶ λέγει «μήπως καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ μὴ ὀνομάζομαι Δημοσθένης, ἀλλὰ, σύμφωνα με τὸ παρατσούκλι πού ὀλος ὁ κόσμος μοῦ ἀποδίδει, Βάταλος, ἀπὸ τὸ χαιδευτικὸ πού μοῦ ἔλεγεν ἡ παραμάνα μου;» Καὶ ἂν πειράζουσι καὶ συκοφαντοῦν τὸν Τίμαρχον ἐπειδὴ εἶναι ὠραῖος καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ ἔργα του, μήπως αὐτὸ πρέπει νὰ προκαλέσῃ τὴν καταστροφὴν του; 127. Λοιπόν, Δημοσθένη, ἐγὼ ξέρω ὅτι γιὰ

ναθημάτων και τῶν οἰκιῶν και τῶν κτημάτων και πάντων ὅλων τῶν ἀφώνων πολλοὺς και παντοδαποὺς και οὐδέποτε τοὺς αὐτοὺς ἀκούω λόγους λεγομένους· οὐ γάρ εἰσιν ἐν αὐτοῖς οὔτε καλαὶ οὔτε αἰσχροὶ πράξεις, ἀλλ' ὁ προσαυφάμενος αὐτῶν και παρατυχῶν, ὅστις ἂν ᾖ, κατὰ τὸ μέγεθος τῆς αὐτοῦ δόξης λόγον παρέχει· περὶ δὲ τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον και τὰς πράξεις ἀψευδῆς τις ἀπὸ ταυτομάτου πλανᾶται φήμη κατὰ τὴν πόλιν, και διαγγέλλει τοῖς πολλοῖς τὰς ἰδίας πράξεις, πολλὰ δὲ και μαντεύεται περὶ τῶν μελλόντων ἔσει-
128 σθαι. Και οὕτως ἐναργὲς ἐστὶ και οὐ πεπλασμένον δ λέγω, ὡσθ' εὐρήσετε και τὴν πόλιν ἡμῶν και τοὺς προγόνους φήμης ὡς θεοῦ μεγίστης βωμῶν ἰδρυμένους, και τὸν Ὀμηρον πολλάκις ἐν τῇ Ἰλιάδι λέγοντα πρὸ τοῦ τι τῶν μελλόντων γενέσθαι· «φήμη δ' εἰς στρατὸν ἦλθε» και πάλιν τὸν Εὐριπίδην ἀποφαινόμενον τὴν θεὸν ταύτην οὐ μόνον τοὺς ζῶντας ἐμφανίζειν δυναμένην, ὅσοι οἱ τινες ἂν τυγχάνωσιν ὄντες, ἀλλὰ και τοὺς τετελευτηκότας, ὅταν λέγῃ·

φήμη τὸν ἐσθλὸν κἂν μυχῶ δείκνυσι γῆς.

129 δ δ' Ἡσίοδος και διαρορήδην θεὸν αὐτὴν ἀποδείκνυσι, πάνυ σαφῶς φράζων τοῖς βουλομένοις συνιέναι· λέγει γάρ,

φήμη δ' οὐτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἦντινα λαοὶ πολλοὶ φημίξωσι· θεὸς νύ τίς ἐστὶ και αὐτή.

και τούτων τῶν ποιημάτων τοὺς μὲν ἐδοχημόνως βεβιωκότας εὐρέσετε ἐπαινέτας ὄντας· πάντες γὰρ οἱ δημοσίᾳ φιλότιμοι παρὰ τῆς ἀγαθῆς φήμης ἠγοῦνται τὴν δόξαν κομιεῖσθαι· οἷς δ' αἰσχροὺς ἐστὶν ὁ βίος, οὐ τιμῶσι τὴν θεὸν ταύτην·
130 τὴν· κατήγορον γὰρ αὐτὴν ἀθάνατον ἔχειν ἠγοῦνται. Ἄναμνήσθητε οὖν, ὦ ἄνδρες, τίτι κέχησθε φήμη περὶ Τιμαρχου. Οὐχ ἅμα τοῦνομα λέγεται και τὸ ἐρώτημα εὐθὺς ἐρωτᾶτε· «ποῖος Τιμαρχος; ὁ πόρνος;» ἔπειτα εἰ μὲν μάρτυρας παρειχομένην περὶ τινος, ἐπιστεύει ἂν μοι· εἰ δὲ τὴν

τὰ ἀφισρώματα και γιὰ τὰ σπίτια και γιὰ τὰ κτήματα και ὅλα τὰ ἄψυχα ἀκούω γὰ λέγωνται πολλὰ και διάφορα και ποτὲ τὰ ἴδια πράγματα. Διότι τὰ πράγματα αὐτὰ δὲν ἐκτελοῦν πράξεις εἴτε καλὰς εἴτε κακὰς, ἀπλῶς και μόνον οἱ διαβάται πού περνοῦν ἀπὸ κοντὰ τοὺς λέγονν περὶ αὐτῶν ὅτι ξέρονν ἢ φαντάζονται. Ὅταν ὁμῶς πρόκειται περὶ τῶν ἀνθρώπων και τῶν πράξεών των, γεμίζει αὐτομάτως κάποια ἀληθῆς φήμη τὴν πόλιν και κάμνει γνωστὰς εἰς ὅλους τὰς ἰδιαιτέρας πράξεις τοῦ καθενός, συχὰ δὲ και προλέγει τί θὰ κάμῃ ὁ καθένας εἰς τὸ μέλλον. 128. Αὐτὸ πού λέγω εἶναι τόσο φανερόν και ἀληθινόν ὡστε και μέσα εἰς τὴν πόλιν μας εὐρίσκειται γὰς κτισμένος ἀπὸ τοὺς προγόνους μας πρὸς τιμὴν τῆς Φήμης, ὡς μεγίστης θεᾶς, και ὁ Ὀμηρος συχνότερα λέγει εἰς τὴν Ἰλιάδα του, πρὶν συμβῆ κατὰ τι, ὅτι

«φήμη ἔφθασε στὸ στρατόπεδο»

και πάλιν ὁ Εὐριπίδης, λέγων ὅτι

«ἡ φήμη δείχνει ποῖος εἶναι καλὸς ἄνθρωπος και ἂν ἀκόμη εἶναι κρυμμένος εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς»

ἀποφαίνεται μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅτι ἡ Φήμη ἔχει τὴν δύναμιν γὰ ἀποκαλύπτει τὸν χαρακτήρα ὄχι μόνον αὐτῶν πού ζοῦν, ἀλλὰ και τῶν νεκρῶν ἀκόμη.

129. Ὁ Ἡρόδοτος πάλιν καθαρὰ τὴν ἀποκαλεῖ θεάν, σαφέστατα ἐκφραζόμενος πρὸς ἐκείνους πού θέλουν γὰ τὸν ἐγνοήσουν· διότι λέγει

«ποτὲ δὲν χάνεται τελείως ἡ φήμη πού πολυάριθμοι ἄνθρωποι διεκήρυξαν. Κι' αὐτὴ ἐπίσης εἶναι μία θεότης».

Ὅλοι οἱ ἐνάρετοι ἄνθρωποι θὰ ἴδῃτε ὅτι θαυμάζουν αὐτὰ τὰ ποιήματα. Πράγματι, ὅλοι ὅσοι ἐπιδιώκουν γὰ τιμηθῶν μὲ δημόσια ὑπουργήματα, πιστεύουν ὅτι ἡ καλὴ φήμη των θὰ τοὺς φέρῃ τὴν δόξαν. Οἱ δὲ κακῆς διαγωγῆς δὲν τιμοῦν αὐτὴν τὴν θεάν, διότι νομίζουν ὅτι τὴν ἔχουν αἰώνιον κατήγορον. 130. Ἀναλογισθῆτε λοιπόν, πολῖται, ποῖα φήμη ὑπάρχει ἀνάμεσά μας διὰ τὸν Τιμαρχον. Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἅμα λεχθῆ τὸ ὄνομά του, ἀμέσως θέτατε και τὴν ἐρώτησιν «ποῖος Τιμαρχος; ὁ πόρνος;» Καὶ λοιπόν, ἂν σὰς ἔφερα διὰ κάποιον ὑπόθεσιν ὡς μάρτυρας, θὰ μὲ ἐπιστεύατε, και δὲν θὰ μὲ πιστεύετε τώρα πού σὰς φέρω

θεὸν μάρτυρα παρέχομαι, οὐ πιστεύετε; ἢ οὐδὲ ψευδο-
 131 μαρτυριῶν θέμις ἐστὶν ἐπισκήσασθαι. Ἐπεὶ καὶ περὶ τῆς
 Δημοσθένους ἐπωνυμίας, οὐ κακῶς ὑπὸ τῆς φήμης, ἀλλ'
 οὐχ ὑπὸ τῆς τίτθης Βάταλος προσαγορεύεται ἐξ ἀνανδρίας
 καὶ κιναιδίας ἐνεγκάμενος τοῦνομα. Εἰ γάρ τις σου τὰ κομ-
 ψὰ ταῦτα χλανίσκια περιετόμος καὶ τοὺς μαλακοὺς χιτω-
 νίσκους, ἐν οἷς τοὺς κατὰ τῶν φίλων λόγους γράφεις, περι-
 ενέγκας δόιη εἰς τὰς χεῖρας τῶν δικαστῶν, οἴμαι ἂν αὐτούς,
 εἴ τις μὴ προειπὼν τοῦτο ποιήσῃεν, ἀπορησαί, εἴτε ἀνδρὸς
 εἴτε γυναικὸς εἰλήφασιν ἐσθῆτα.

132 Ἐναθήσεται δ' ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ τῶν στρατηγῶν τις,
 ὡς ἀκούω, ὑπτιάζων καὶ κατασκοπούμενος ἑαυτὸν, ὡς ἐν
 παλαιστοραῖς καὶ διατριβαῖς γεγονῶς ὅς ἐπιχειρήσει διασύ-
 ρειν τὴν δλην ἔνστασι τοῦ ἀγῶνος, οὐ κρίσιν ἐξευρηκέναι
 με φάσκων, ἀλλὰ δεινῆς ἀπαιδευσίας ἀρχήν, παραφέρων
 πρῶτον μὲν τοὺς εὐεργέτας τοὺς ἑμετέρους, Ἀρμόδιον καὶ
 Ἀριστογείνονα, καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους πίστιν καὶ τὸ πρῶγμα

133 ὡς συνήνεγκε τῇ πόλει δεξιῶν οὐκ ἀφέξεται δ', ὡς φασιν,
 οὐδὲ τῶν Ὀμήρου ποιημάτων οὐδὲ τῶν ὀνομάτων τῶν ἡ-
 ρωικῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν λεγομένην γενέσθαι φιλίαν δι' ἔρωτα
 Πατρόκλου καὶ Ἀχιλλέως ἠμνήσει, καὶ τὸ κάλλος, ὥσπερ
 οὐ πάλοι μακαρίζόμενον, ἂν τύχη σωφροσύνης, νῦν ἐγκω-
 μιάσεται. Εἰ γὰρ τὴν τοῦ σώματος εὐπρέπειαν ταύτην τινὲς
 διαβάλλοντες συμφορὰν τοῖς ἔχουσι καταστήσουσιν, οὐ ταῦτα

134 κοινῇ ψηφιεῖσθαι φησὶν ὑμᾶς καὶ ἰδίᾳ εὐχεσθαι· ἄτοπον
 γὰρ εἶναι δοκεῖν αὐτῶ, εἰ τοὺς μὲν υἱεῖς τοὺς μηδέπω γε-
 γονότας ἅπαντες εὐχεσθε οἱ μέλλοντες παιδοποιεῖσθαι κα-
 λοὺς κἀγαθοὺς τὰς ἰδέας φῦναι καὶ τῆς πόλεως ἀξίους, τοὺς
 δ' ἤδη γεγονότας, ἐφ' οἷς προσήκει σεμνύνεσθαι τὴν πόλιν,

¹ Ἡ ἐπωνυμία αὐτῆ τοῦ Δημοσθένους εὑρίσκεται ἄλλοτε
 γραμμμένη μὲ δύο τ (Βάτταλος) ἀπὸ τοῦ ῥήμα βατταρίζω, καὶ ὀφεί-
 λεται εἰς τὸ ἐλάττωμα τῆς προφορᾶς τοῦ Δημοσθένους, ἄλλοτε δὲ

μάρτυρα τὴν θεάν, ἢ ὅποια εἶναι ἀγόνιον γὰ κατηγορηθῆ ὡς
 ψευδομάρτυς; 131. Ὅσο γὰρ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Δημοσθέ-
 νους πολὺ σωστὰ ὄχι ἀπὸ τῆν παραμᾶνα του, ἀλλὰ ἀπὸ
 τῆν φήμην ἐπωνομάσθη Βάταλος¹, καὶ τῶνομα αὐτὸ τὸ
 ἐπῆρε διότι εἶναι ἐκθυλισμένος καὶ κιναιδος. Πράγματι ἂν
 κἀποιος σου βγάλη, ὡ Δημοσθένη, αὐτὴν τὴν κομψὴν μικρὰν
 χλαίνην καὶ τὸν μαλακὸν χιτωνίσκον σου, πού ντυμένος μ'
 αὐτὰ γράφεις τοὺς λόγους ὑπὲρ τῶν φίλων σου, καὶ τὰ πε-
 ριφέρῃ καὶ τὰ δῶση εἰς τὰ χεῖρα τῶν δικαστῶν, πιστεύω
 ὅτι ἂν δὲν τοὺς ἔχουν εἴπει σὲ ποιδν ἀνήκουν θὰ ἀμφιβάλ-
 λουν ἂν τὰ ρούχα αὐτὰ εἶναι ἀνδρικά καὶ ὄχι γυναικεῖα.

132. Θὰ παρουσιασθῆ ἐπίσης, καθὼς ἀκούω, ὡς ὑπερα-
 πιστῆς τοῦ Τιμάρχου, καὶ κάποιος στρατηγὸς τετυωμένος
 καὶ πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, σὰν ἀνθρω-
 πος πού ἐπέρασσε τὴν ζωὴν του εἰς τὰ γυμναστήρια καὶ εἰς
 συναστροφὰς μὲ φιλοσόφους. Αὐτὸς θὰ προσπαθῆσῃ γὰ
 κλονίσῃ αὐτὴν τὴν βᾶσιν τῆς κατηγορίας καὶ θὰ εἴπῃ ὅτι
 δὲν ἐπεδίωξα μίαν δίκην, ἀλλὰ τὴν ἐναρξιν μᾶς ἐποχῆς
 φοβερᾶς βαρβαρότητος. Θὰ φέρῃ δὲ πρῶτον ὡς παραδείγμα
 τοὺς εὐεργέτας σας, τὸν Ἀρμόδιον καὶ τὸν Ἀριστογείτονα
 καὶ θὰ ἐκθέσῃ πόσον ἦσαν ἀφωσιωμένοι ὁ ἕνας στὸ ἄλλον
 καὶ θὰ ἀγάπη τὸν ὠφέλησε τὴν πόλιν μας. 133. Λέ-
 γου ἀκόμη ὅτι δὲν θὰ παραλείψῃ οὔτε τὰ ποιήματα τοῦ
 Ὀμήρου, οὔτε τὰ ὀνόματα τῶν ἡρώων, ἀλλὰ θὰ ἐξυμνήσῃ
 τὸν ἐρωτικὸν δεσμὸν πού λέγεται ὅτι ὑπῆρχε μεταξὺ
 Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου, τέλος δὲ θὰ πλέξῃ τὸ ἐγκώ-
 μιον τῆς ὁμορφίᾶς, ὡσὰν γὰ μὴ ἐγκωμιάζετο αὐτὴ ἀνε-
 καθεν, ὅταν συνδυάζεται μὲ τὴν φρονιμάδα. Διότι λέγει
 ἂν κάποιος διαβάλλοντες τὴν σωματικὴν ὠραιότητα κατορ-
 θήσουσιν γὰ τὴν καταστήσουσιν συμφορὰν δι' ἐκείνους πού τὴν
 ἔχουν, τότε ἢ ἀπόφασιν πού θὰ πάρτε ἀπὸ κοινοῦ, θὰ εἴ-
 ναι ἀντίθετος πρὸς ὅσα ὁ καθένας ἰδιαιτέρως εὐχεται. 134.
 Πράγματι θὰ τοῦ ἐφαίνετο, λέγει, πολὺ ἄτοπον, ἂν τὰ παι-
 διὰ πού δὲν ἐγεννήθησαν ἀκόμη, ὁ καθένας εὐχεται γὰ γεν-
 νηθῶσιν ὠρατὰ καὶ καλοκαμωμένα καὶ ἀντάξια τῆς πόλεως
 μας, ἐκείνους δὲ πού ἐγεννήθησαν ἤδη καὶ ἀξίζει γὰ κα-

μὲ ἕνα τ (Βάταλος) καὶ σημαίνει πισινός, αὐτὴν δὲ τὴν ἐκδοχὴν
 προτιμᾷ ὁ Αἰσχίνης.

ἐὰν κάλλει καὶ ὥρα διενεγκόντες ἐκπλήξωσί τινες καὶ περι-
μάχητοι ἐξ ἔρωτος γένωνται, τούτους, ὡς ἔοικεν, Αἰσχίνῃ
135 πειθόντες ἀτιμώσετε. Κἀνταῦθα δὴ τινα καταδρομήν, ὡς
ἀκούω, μέλλει ποιῆσθαι περὶ ἐμοῦ, ἐπερωτῶν, εἰ οὐκ αἰ-
σχύνομαι αὐτὸς μὲν ἐν τοῖς γυμνασίοις ὀχληρὸς ὢν καὶ
πλείστον ἔραστὴς γεγονώς, τὸ δὲ πρᾶγμα εἰς ὄνειδος καὶ
κινδύνου καθιστάς. Καὶ τὸ τελευταῖον, ὡς ἀπαγγέλλουσί
τινές μοι, εἰς γέλωτα καὶ λῆρόν τινα προιτροπέμενος ἡμᾶς,
ἐπιδείξεσθαι μου φησὶν ὅσα πεποίηκα ἔρωτικά εἰς τινες
ποιήματα, καὶ λοιδοριῶν καὶ πληγῶν τινων ἐκ τοῦ πρά-
γματος, αἱ περὶ ἐμὲ γεγένηται, μαρτυρίας φησὶ παρέξασθαι.
136 Ἐγὼ δὲ οὔτε ἔρωτα δίκαιον φέγω, οὔτε τοὺς κάλλει διαφέ-
ροντάς φημι πεπορευθῆναι, οὔτ' αὐτὸς ἐξαροῦμαι μὴ οὐ
γεγονέναι ἔρωτικὸς καὶ ἔτι καὶ νῦν εἶναι, τὰς τε ἐκ τοῦ
πράγματος γιγνομένας πρὸς ἑτέρους φιλονεικίας καὶ μάχας
οὐκ ἀροῦμαι μὴ οὐχὶ συμβεβηκέναι μοι. Περὶ δὲ τῶν ποι-
ημάτων ὧν φασιν οὗτοί με πεποιηκέναι, τὰ μὲν ὁμολογῶ, τὰ
δὲ ἐξαροῦμαι μὴ τοῦτον ἔχειν τὸν τρόπον, ὃν οὗτοι δια-
137 φθείροντες παρέξονται. Ὅρίζομαι δ' εἶναι τὸ μὲν ἐρᾶν τῶν
καλῶν καὶ σωφρόνων φιλανθρώπου πάθος καὶ εὐγνώμονος
ψυχῆς, τὸ δὲ ἀσελγαίνειν ἀργυρίου τινα μισθούμενον
ὑβριστοῦ καὶ ἀπαιδεύτου ἀνδρὸς ἔργον εἶναι· καὶ τὸ
μὲν ἀδιαφθόρως ἐρᾶσθαι φημι καλὸν εἶναι, τὸ δ' ἐπαρ-
θέντα μισθῷ πεπορευθῆναι αἰσχρόν. Ὅσον δ' ἐκάτερον
τούτων ἀπ' ἀλλήλων διέστηκε καὶ ὡς πολὺ διαφέρει, ἐν τοῖς
138 ἐφεξῆς ἡμᾶς πειράσομαι λόγοις διδάσκειν. Οἱ γὰρ πα-
τέρες ἡμῶν, ὃθ' ὑπὲρ τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν ἐκ
φύσεως ἀναγκαίων ἐνομοθέτουν, ἃ τοῖς ἐλευθέροις ἡ-
γοῦντο εἶναι πρακτέα, ταῦτα τοῖς δούλοις ἀπέπειον μὴ
ποιεῖν. Ἄδουλον φησὶν ὁ νόμος μὴ γυμνάζεσθαι μηδὲ
ξηραλοιφεῖν ἐν ταῖς παλαίστραις. Καὶ οὐκέτι προσέγραψε
τὸν δ' ἐλευθέρων ἀλείφασθαι καὶ γυμνάζεσθαι. Ὅποτε
γὰρ οἱ νομοθέται τὸ καλὸν τὸ ἐκ τῶν γυμνασίων κατιδόντες
ἀπέπειον τοῖς δούλοις μὴ μετέχειν, τῷ αὐτῷ νόμῳ ἡγοῦντο,

μαρώνῃ γι' αὐτοὺς ἢ πόλις, ἐπειδὴ ξεχωρίζουν σὲ κάλλος
καὶ ὁμορφιά, ἂν ἀποκτήσουν μερικὸς θαυμαστάς καὶ γί-
νονουν περιζήτητοι ἀπὸ τῶν ἔρωτα πού ἐμπνέουν, τοὺς παρα-
δώσετε εἰς τὴν ἀτιμωσίαν, πειθόμενοι εἰς τὸν Αἰσχίνην. 135.
Εἰς τὸ σημεῖον μάλιστα αὐτὸ καθὼς ἀκούω πρόκειται νὰ ἐπι-
τεθῆ κατ' εὐθείαν ἐναντίον μου καὶ νὰ μοῦ θέσῃ τὴν ἐρώ-
τησιν ἂν ἐγὼ πού γίνομαι ἐνοχλητικὸς εἰς τὰ γυμναστήρια
καὶ ὑπῆρξα ἔραστὴς πολλῶν νέων δὲν γτρέπομαι νὰ ἐξευτε-
λίξω καὶ νὰ προσπαθῶ νὰ καταστήσω ἐπικίνδυνον αὐτὴν
τῇ δουλειᾷ. Καὶ τέλος, ὅπως μοῦ ἀνήγγειλαν κάποιοι διὰ
νὰ γελοιοποίησιν μὲ τὰς φλυαρίας του τὴν ὑπόθεσιν, θά-
σας διαβάσῃ, λέγει, ἔρωτικά ποιήματα, πού ἔχω γράψῃ χά-
ριν κάποιων νέων, καὶ θὰ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων ὅτι ἐγὼ
γι' αὐτὴν τῇ δουλειᾷ συνέβη καὶ σὲ λόγια νὰ ἔλθω καὶ νὰ
ξυλοκοπηθῶ. 136. Ἐγὼ ὅμως δὲν κατηγορῶ τὸν εἰλικρινῆ
ἔρωτα, οὔτε λέγω ὅτι ὅποιος εἶναι ὠραίος εἶναι καὶ πόρνος,
οὔτε ἀροῦμαι πὼς ἐγὼ ὁ ἴδιος καὶ εἰς τὸ παρελθὸν καὶ
τώρα ἀκόμη ἀγαπῶ τὰ παιδιὰ καὶ ἀναγνωρίζω ὅτι γι' αὐ-
τὴν τὴν δουλειᾷ καὶ ἐμάλωσα καὶ ξυλοκοπήθηκα μὲ ἄλ-
λους. Ὅσον διὰ τὰ ποιήματα πού λέγουν ὅτι συνέθεσα,
ἄλλα μὲν τὰ ἀναγνωρίζω καὶ ἄλλα ἀροῦμαι ὅτι τὰ ἔχω
γράψῃ ἔτσι, ὅπως αὐτοὶ πρόκειται νὰ σᾶς τὰ παρουσιάσουν
παρεφθαρμένα. 137. Λέγω καὶ ἰσχυρίζομαι ὅτι τὸ νὰ ἐρω-
τεύεται τοὺς ὠραίους καὶ καλῆς διαγωγῆς νέους, εἶναι ἴδιον
εὐαισθήτου καὶ γενναίας ψυχῆς, τὸ δὲ νὰ ἀσελγαίνει μὲ πρό-
σωπα πού πληρῶναι γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν εἶναι ἔργον κτη-
νώδους καὶ ἀμορφώτου ἀνθρώπου. Καὶ ὅτι τὸ νὰ γίνεταί
ἐνας νέος ἐρωμένος κάποιου ἀνδρός, χωρὶς χρήματα, ἐπειδὴ
τὸν ἀγαπᾷ, εἶναι πολὺ καλόν, αἰσχρόν δὲ εἶναι τὸ νὰ πορ-
νεύεται ἀντὶ χρημάτων. Πόσον δὲ ἀπέχει καὶ διαφέρει τὸ
εἶν ἀπὸ τὸ ἄλλο, θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς δείξω μὲ τὰ ἀκό-
λουθα. 138. Τότε πού οἱ πρόγονοί μας ἔθετον τοὺς νόμους
περὶ τῶν ἀσχολιῶν πού ἐνόμιζαν ὅτι πρέπει σὲ ἐλευθέ-
ρους ἀνθρώπους, ἀπηγόρευσαν εἰς τοὺς δούλους νὰ κάμνουν
τὰ ἐξῆς: «ὁ δούλος» λέγει ὁ νόμος «δὲν ἐπιτρέπεται νὰ
γυμνάζεται ἢ νὰ ἀλείφεται μὲ λάδι εἰς τὰς Παλαίστρας».
Δὲν προσέθεσαν ὅμως ὁ νομοθέτης ὅτι «οἱ ἐλευθέροι πρέπει
νὰ ἀλείφονται καὶ νὰ γυμνάζονται». Διότι, ὅταν δέκριναν
τὶ καλὸν ἀποτελέσμα ἐπέρχεται μὲ τὴν γυμναστικὴν καὶ
ἀπηγόρευσαν τὴν συμμετοχὴν τῶν δούλων, ἐνόμιζαν ὅτι
εἰς τὸν ἴδιον νόμον πού ἔθετε τὴν ἀπαγόρευσιν σ' ἐκείνους

ᾧ ἐκείνους ἐκόλυον, τοὺς ἐλευθέρους προτρέπειν ἐπὶ τὰ γυ-
 139 μνάσια. Πάλιν ὁ αὐτὸς εἶπε νομοθέτης· «δοῦλον ἐλευθέ-
 ρου παιδὸς μήτ' ἐρᾶν μήτ' ἐπακολουθεῖν, ἢ τύπεισθαι τῇ
 δημοσίᾳ μάστιγι πεντήκοντα πληγᾶς». Ἄλλ' οὐ τὸν ἐλεύθε-
 ρον ἐκόλυσεν ἐρᾶν καὶ ὀμιλεῖν καὶ ἀκολουθεῖν, οὐδὲ βλά-
 βην τῷ παιδί, ἀλλὰ μαρτυρίαν σωφροσύνης ἠγγήσατο συμ-
 βαίνειν. Ἀκύρου δ' οἶμαι καὶ ἀδυνάτου ἔτι ὄντος κρῖναι
 τὸν ὄντως εὖνον καὶ μή, τὸν ἐρῶντα σωφρονίζει, καὶ τοὺς
 τῆς φιλίας λόγους εἰς τὴν φρονοῦσαν καὶ πρεσβυτέραν ἡλι-
 κίαν ἀναβάλλεται· τὸ δ' ἐπακολουθεῖν καὶ ἐφορᾶν φρονοῦσαν
 140 καὶ φυλακὴν σωφροσύνης ἠγγήσατο εἶναι μεγίστην. Τοιγαῦ-
 τοι τοὺς τῆς πόλεως μὲν εὐεργέτας, ταῖς δ' ἀρεταῖς ὑπερ-
 νηχοῦσας, Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, ὁ σώφρων καὶ
 ἔννομος, εἴτε ἔρωτα εἴτε τρόπον χρῆ προσειπεῖν, τοιοῦτους
 ἐπαίδευσεν, ὥστε τοὺς ἐπαινοῦντας τὰ ἐκείνων ἔργα κατα-
 δεατέρους δοκεῖν εἶναι ἐν τοῖς ἐγκωμίοις τῶν ἐκείνοις πε-
 πραγμένων.

141 Ἐπειδὴ δὲ Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου μὲνησθε καὶ Ὀ-
 μήρου καὶ ἐτέρων ποιητῶν, ὡς τῶν μὲν δικαστῶν ἀνηκόων
 παιδείας ὄντων, ὑμεῖς δὲ εὐσχήμονές τινες προσποιεῖσθε
 εἶναι καὶ περιφρονοῦντες ἱστορίᾳ τὸν δῆμον, ἵν' εἰδῆτε, ὅτι
 καὶ ἡμεῖς τι ἤδη ἠκούσαμεν καὶ ἐμάθομεν, λέξομέν τι καὶ
 ἡμεῖς περὶ τούτων. Ἐπειδὴ γὰρ εὐχειροῦσι φιλοσόφων ἀν-
 δρῶν μεμνησθαι καὶ καταφεύγειν ἐπὶ τοὺς εἰρημένους ἐν τῷ
 μέτρῳ λόγους, θεωρήσατε ἀποβλέψαντες ὧ Ἀθηναῖοι, εἰς
 τοὺς ὁμολογουμένως ἀγαθοὺς καὶ χρηστοὺς ποιητάς, ὅσον
 142 τας, καὶ τοὺς ἀκρατεῖς ὧν οὐ χρῆ καὶ τοὺς ὑβριστάς. Λέξω
 δὲ πρῶτον μὲν περὶ Ὀμήρου, ὃν ἐν τοῖς πρεσβυτάτοις καὶ
 σοφωτάτοις τῶν ποιητῶν εἶναι τάττομεν. Ἐκεῖνος γὰρ πολλα-
 χοῦ μεμνημένος περὶ Πατρόκλου καὶ Ἀχιλλέως τὸν μὲν ἔρω-
 τα καὶ τὴν ἐπωνυμίαν αὐτῶν τῆς φιλίας ἀποκρύπτειται, ἠγού-
 μενος τὰς τῆς εὐνοίας ὑπερβολὰς καταφανεῖς εἶναι τοῖς πε-

περιείχετο σιωπηρὰ προτροπὴ πρὸς τοὺς ἐλευθέρους. 139.
 Λέγει πάλιν ὁ νομοθέτης «ὁ δοῦλος δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε
 νὰ γίνεταί ἐραστής ἐλευθέρου παιδιοῦ, οὔτε γὰρ τὸ κυνηγᾶ
 πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν, ὁ δὲ παραβάτης τῆς διατάξεως
 αὐτῆς θὰ λαμβάνῃ πεντήκοντα μαστιγώσεις δημοσίαις».
 Ἄλλὰ δὲν ἠμπόδισε τὸν ἐλεύθερον νὰ γίνεταί ἐραστής καὶ
 νὰ κάμνῃ παρέαν καὶ νὰ κυνηγᾶ ἕνα παιδί, καὶ δὲν ἐνόμι-
 σεν ὅτι τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ προξενήσῃ βλάβην εἰς τὸ παιδί,
 ἀπειναντίας μάλιστα ἀποδεικνύει τὴν διανοητικὴν του ἀνά-
 πτυξιν. Ἐπειδὴ δὲ μὴ τὸ παιδί δὲν ἠμπορεῖ ἀκόμη νὰ δια-
 κρίνῃ ποῖος εἶναι ἀληθινὸς φίλος του, ἀπευθύνεται πρὸς τὸν
 ἐραστὴν καὶ τοῦ συγισταῖ φρόνησιν καὶ ἀναβολὴν τῶν ἐρω-
 τικῶν προτάσεων μέχρις ὅτου τὸ παιδί φθάσῃ εἰς ἡλικίαν
 νὰ λογικεύεται. Πάντως τὸ νὰ κάμνουν παρέαν μὲ παιδιὰ
 οἱ ἐλεύθεροι, ἢ γὰρ τὰ ἀκολουθοῦν, ὁ νομοθέτης τὸ θεωρεῖ
 ὡς ἀσφαλὲς μέσον γιὰ νὰ διαφυλαχθῇ ἡ καλὴ των διαγωγὴ.
 140. Καὶ ἔτσι τοὺς εὐεργέτας ἐκείνους τῆς πόλεώς μας καὶ
 ὑπερόχους σὲ κάθε ἀρετὴν, τὸν Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογεί-
 τον, τὸ φρόνιμον ἐκείνο καὶ νόμιμον αἶσθημα πού τοὺς
 ἠγῶνε εἴτε ἔρωτα τὸ ἀποκαλέσωμεν, εἴτε σύνδεσμον, τοὺς
 ἀνέδειξε τόσον, ὥστε ὅσοι προσεπάθησαν νὰ ἐξυμνήσουν τὰ
 ἔργα των συνέθεσαν ἐγκώμια προδήλως πολὺ ὑποδεέστερα
 ἀπὸ τὰς μεγάλας πράξεις ἐκείνων.

141. Ἐπειδὴ δὲ ἀναφέρετε καὶ τὸν Ἀχιλλέα καὶ τὸν
 Πάτροκλον καὶ τὸν Ὀμηρον καὶ τοὺς ἄλλους ποιητάς,
 ὡσὰν νὰ εἶναι οἱ δικασταὶ ὅλως διόλου ἀμόρφωτοι καὶ σεῖς
 προσποιεῖσθε τὸν διαγοῦμενον καὶ ἐκθέτετε τὴν ἱστορίαν
 εἰς τὸν λαὸν κατὰ τρόπον πού μαρτυρεῖ περιφρόνησιν πρὸς
 αὐτόν, γιὰ νὰ ξέρετε ὅτι καὶ ἡμεῖς κάτι ἐμάθαμεν εἰς τὸ
 σχολεῖον καὶ κάτι ξέρομεν, θὰ σὰς ὀμιλήσωμεν καὶ περὶ
 αὐτῶν. Ἀφοῦ θέλουν νὰ ἀναφέρουν λόγους σοφῶν ἀνδρῶν
 αὐτῶν. Ἀφοῦ θέλουν νὰ ἀναφέρουν λόγους σοφῶν ἀνδρῶν
 καὶ νὰ στηριχθοῦν ἐπάνω σὲ στίχους, προσέξατε, ὧ Ἀθη-
 ναῖοι, ἀπὸ πόσῃ μεγάλῃ ἀπόστασιν οἱ ἀνεγνωρισμένοι
 καλοὶ καὶ ἐνάρετοι ποιηταὶ θεωροῦν, ὅτι χωρίζονται οἱ φρό-
 νιμοὶ πού ἠγάπησαν ἐπίσης φρονίμους, ἀπὸ τοὺς ἀκολά-
 στούς καὶ κτηνώδεις. 142. Θάρχισω πρῶτα-πρῶτα ἀπὸ τὸν
 Ὀμηρον, πού κατατάσσεται μεταξὺ τῶν παλαιότερων καὶ
 σοφωτέρων ποιητῶν. Ἐκεῖνος ἀναφέρει συχνότατα τὸν Ἀχιλ-
 λέα καὶ τὸν Πάτροκλον ὅμως δὲν κατονομάζει τί ἔρωσ καὶ
 σύνδεσμος ὑπῆρχε μεταξὺ των. Διότι φρονεῖ, ὅτι ἡ ὑπερβο-
 λικὴ ἀγάπη των γίνεταί φανερά εἰς τοὺς μορφωμένους ἀκρα-

τῆς τοῦ βίου τελευτῆς, εἴ πως εἶη δυνατόν, προδιοικήσασθαι ὅπως τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ καὶ ἐτράφησαν καὶ ἐβίωσαν ἐν τῷ αὐτῷ, οὕτω καὶ τελευτησάντων αὐτῶν τὰ ὄσα ἐν τῇ

147 αὐτῇ σορῶ κείσεται. Ὀδυρόμενος δὲ καὶ τὰς διατριβάς διεξιῶν, ἅς μετ' ἀλλήλων ζῶντες διέτριβον, λέγει, ὅτι 'οὐκέτι περὶ τῶν μεγίστων, ὥσπερ τὸ πρότερον, καθεζόμενοι μετ' ἀλλήλων μόνοι ἄπωθεν τῶν ἄλλων φίλων βουλευσόμεθα', τὴν πίστιν οἶμαι καὶ τὴν εὐνοίαν ποθεινοτάτην ἠγούμενος εἶναι. Ἴνα δὲ καὶ διὰ τοῦ μέτρου τὰς γνώμας ἀκούσῃτε τοῦ ποιητοῦ, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὰ ἔπη τὰ περὶ

148 τούτων, ἃ Ὀμηρος πεποίηκε. Λέγε πρῶτον τὰ περὶ τῆς Ἑκτοροῦ τιμωρίας.

Ἄλλ' ἐπεὶ οὖν, φίλ' ἑταῖρε, σεῦ ὕστερος εἰμ' ὑπὸ γαῖαν, οὗ σε πρὶν κτεριῶ, πρὶν γ' Ἑκτοροῦ ἐνθάδ' ἐνεῖκαι τεύχεα καὶ κεφαλὴν, μεγαθύμου σείο φωνῆος.

149 Ἀναγίνωσκε δὴ τὰ περὶ τοῦ ὁμοτάφους αὐτοῦ γενέσθαι καὶ περὶ τῶν διατριβῶν, ἅς συνδιέτριβον ἀλλήλοις.

Οὐ γὰρ ἔτι ζωοί γε φίλων ἀπάνευθεν ἑταῖρων βουλὰς ἐζόμενοι βουλευσομεν· ἄλλ' ἐμὲ μὲν Κῆρ ἀμφέχανε στυγερή, ἥπερ λάχε γιγνόμενόν περ· καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ μοῖρα, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ, τείχει ὑπο Τρώων εὐγενέων ἀπολέσθαι, μαρνάμενον δηρίοις Ἑλένης ἕνεκ' ἠνκόμοιο.

Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν μὴ ἐμὰ σῶν ἀπάνευθε τιθήμεναι ὄσαί τε, Ἀχιλλεῦ, ἀλλ' ἵνα πέρ σε καὶ αὐτὸν ὁμοίη γαῖα κεκεύθη, χρυσέω ἐν ἀμφιφορεῖ, τόν τοι πόρε πότνια μήτηρ, ὡς ὁμοῦ ἐτράφεμέν περ ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν, εὐτέ με τυτθὸν ἔοντα Μενοίτιος ἐξ Ὀπόεντος ἤγαγεν ὑμέτερόνδ' ἀνδροκτασίης ὑπο λυγρῆς, ἤματι τῷ, διε παῖδα κατέκτανον Ἀμφιδάμαντος,

προλέγει ὅτι πλησιάζει καὶ ἡ δίκη του ἡ ὥρα, τοῦ συνιστᾶν νὰ πάρῃ ἐγκαίρως τὰ κατάλληλα μέτρα ὥστε, ὅπως, μαζί ἐξῆσαν καὶ ἀνετράφησαν, ἔτσι, μετὰ τὸν θάνατον καὶ τῶν δύο, καὶ τὰ κόκκαλά των νὰ ταφοῦν εἰς τὸν ἴδιον τάφον.

147. Καὶ κλαίει, καὶ ξαναθυμάται τὰ λόγια ποὺ ἔλεγαν ὅταν ἐξοῦσαν καὶ προσθέτει «ποτὲ πιά δὲν θὰ καθήσωμεν ὁ ἕνας πλάι στὸν ἄλλον, μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἄλλους συντρόφους μας, νὰ συνομιλήσωμεν γιὰ τὰ πιδ ἐνδιαφέροντα ζητήματα». Νομίζω ὅτι ὁ ποιητὴς θέλει νὰ παραστήσῃ μὲ αὐτὰ ὅτι ὁ πιστὸς σύνδεσμος ποὺ ἐχάθη εἶναι ἡ μεγαλύτερα στήριξις ποὺ αἰσθάνεται ὁ νεκρὸς. Καὶ διὰ νὰ ἀκούσετε σὲ στίχους τὰς γνώμας τοῦ ποιητοῦ, θὰ σᾶς διαβάσῃ ὁ γραμματεὺς τὰς σχετικὰς περικοπὰς τοῦ Ὀμήρου. 148. Εἰπέ τους λοιπὸν πρῶτον τὰ περὶ τῆς τιμωρίας τοῦ Ἑκτοροῦ

«Μὰ ἐγὼ δῖμος τώρα, Πάτροκλε, στερνά σου ἀφοῦ θὰ σῶσω πρὶν δὲν σὲ θάβω, πρὶν ἐδῶ σοῦ φέρω τοῦ Ἑκτοροῦ τὴν κεφαλὴ καὶ τ' ἄρματα, τ' ἀτρόμητου φονεῖ σου»¹.

149. Καὶ τώρα διάβασε ἐκεῖνο ποὺ λέγει πὼς πρέπει νὰ ταφοῦν στὸν ἴδιον τάφον, καὶ τὰς συνομιλίας ποὺ ἔκαναν ὅταν ζοῦσαν.

«Πιά δὲν θὰ κάτσουμε ὅπως πρὶν, χώρια ἀπ' τοὺς ἄλλους [φίλους νὰ λογαριάσουμε ὅλα οἱ δύο, μὲν μὲ κατὰπῃ ἐμένα δράκαινα ἢ μοῖρα ποῦλαχα σὰ μὲ γεννοῦσε ἢ μάνα. Ὅμως κι' ἐσένα, θεϊκέ, σοῦ γράφτηκε, Ἀχιλλεῖα κάτου ἀπ' τῆς Τριάς νὰ σκοτωθεῖς τὸ στερωμένο κάστρο [σὰν γιὰ τὴν ὁμορφόμαλλη θὰ πολέμας Ἑλένη]² Μόν ἄλλο λόγο θὰ σοῦ πῶ, καὶ κἀν' τον σὲ ξορκίζω. Νὰ μὴ μού βάλουν χωριστὰ τὰ κόκκαλα, Ἀχιλλεῖα, ἀπ' τὰ δικά σου, μόν καθὼς ζήσαμε ἀντάμα οἱ δύο μας [Ὅταν τοῦ Ἀμφιδάμαντος ἐφόνευσα τ' ἀγόρι

¹ Ἰλιάδα Σ. 333-335.

² Ὁ στίχος αὐτὸς δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ κείμενον τῆς Ἰλιάδος, οὔτε εἰς τὰς μεταφράσεις τοῦ Πάλλη ἢ τοῦ Πολυλά.

νήπιος, οὐκ ἐθέλων, ἀμφ' ἀστραγάλοισι χολωθεῖς·
 ἔνθα με δεξάμενος ἐν δώμασιν ἱππότα Πηλεὺς
 ἔτρεφέ τ' ἐνδυνκέως καὶ σὸν θεράποντ' ὀνόμηνεν·
 ὣς δὲ καὶ ὁστέα νῶιν ὀμῆ σορὸς ἀμφικαλύπτει

150 Ὡς τοίνυν ἐξῆν ἂν αὐτῷ σωθῆναι μὴ τιμωρησαμένῳ τὸν
 τοῦ Πατρόκλου θάνατον, ἀνάγνωθι, ἃ λέγει ἡ Θέτις.

Ἐκτύμος δὴ μοι τέκος ἔσσειαι, οἷ' ἀγορεύεις·
 αὐτίκα γάρ τοι ἔπειτα μεθ' Ἐκτορα πότιμος ἐτοῖμος.
 Τὴν δ' αὖτε προσέειπε ποδάργης δῖος Ἀχιλλεύς·
 αὐτίκα τεθναίην, ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλον ἑταίρω
 κεινομένῳ ἐπαμῦναι, ὃ μοι πολὺ φίλτατος ἔσκεν.

151 Ὁ τοίνυν οὐδενὸς ἦττον σοφὸς τῶν ποιητῶν Εὐριπίδης,
 ἐν τινι τῶν καλλίστων ὑπολαμβάνων εἶναι τὸ σωφρόνως
 ἐρᾶν, ἐν εὐχῆς μέρει τὸν ἔρωτα ποιούμενος λέγει πού·

Ὁ δ' εἰς τὸ σῶφρον ἐπ' ἀρετὴν τ' ἄγων ἔρωσ
 ζηλωτὸς ἀνθρώποισιν, ὧν εἶην ἐγὼ.

152 Πάλιν τοίνυν ὁ αὐτὸς ἐν τῷ Φοίνικι ἀποφαίνεται, ὑπὲρ
 τῆς γεγενημένης αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα διαβολῆς ἀπολογού-
 μενος, καὶ ἀπεθίζων τοὺς ἀνθρώπους μὴ ἐξ ὑποψίας μὴδ'
 ἐκ διαβολῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ βίου τὰς κρίσεις ποιεῖσθαι·

Ἦδη δὲ πολλῶν ἠρέθην λόγων κριτῆς,
 καὶ πολλ' ἀμιλληθέντα μαρτύρων ὕπο
 τᾶναντί' ἔγνωσιν συμφορᾶς μιᾶς πέρι.
 Καγὼ μὲν οὕτω, χῶσις ἔστ' ἀνήρ σοφὸς,
 λογίζομαι τάληθές, εἰς ἀνδρὸς φύσιν

¹ Τοῦς τέσσαρας αὐτοὺς στίχους παραλείπει ὁ Πάλλης. Ἡ
 μετάφρασις εἶναι τοῦ Πολυλά.

ἀθέλητα, ὡς ἐθύμωσα μ' αὐτὸν στοὺς ἀστραγάλους
 τότε μ' ἐδέχθηκε ὁ Πηλεὺς καὶ καλοανὰθρεψέ με
 στὸ σπῆτι, καὶ μ' ὠνόμασεν αὐτὸς ἀκόλουθόν του]¹.
 Ἔτσι ἔνα καὶ τὰ κόκκαλα κιβοῦρι ἄς μᾶς σκεπάσει.

150. Διάβασε ἀκόμη τοὺς λόγους τῆς Θέτιδος, δτι ἡμ-
 ποροῦσε γὰ σωθῆ ὁ Ἀχιλλεύς ἂν δὲν ἤθελε γὰ ἐκδικηθῆ
 τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου.²

«Κοντὰ σημαίνει ἡ ὥρα σου, παιδί μου, αὐτὰ πού κρένεις,
 κ' ἐφτὺς στερνὰ ἀπ' τὸν Ἐχτορα σὲ καρτεράει ὁ χάρος»
 Μὰ τότες τοῦ Πηλέα ὁ γιὸς τῆς λέει βαρὺ μὲ πάθος.
 Τώρα ἄς ψοφήσω, ἀφοῦ τ' ἀνε τὸ βλάμη γὰ μὴ σώσω
 σὰν τὸν σκοτώσαν, κ' ἔπεσε ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα,
 κὶ ἔβροσκα ἐγὼ σὰ μ' ἔκραζε ζητῶντας μου βοήθεια.³

151. Ἀλλὰ καὶ ὁ Εὐριπίδης πού δὲν εἶναι ὀλιγώτερον
 σοφὸς ἀπὸ κανένα ἄλλον ποιητῆν, θεωρεῖ δτι ὁ ἔρωσ συν-
 δυαζόμενος μὲ τὴν σωφροσύνην, εἶναι μεγάλη εὐτυχία καὶ
 ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν του γὰ τὸν ἀπολαύση, δταν λέγη
 σὲ κάποιο ἔργο του:

Ὁ ἔρωσ πού ὀδηγεῖ στὴν φρονιμάδα καὶ στὴν ἀρετὴ
 πρέπει γὰ ἐπιδιώκεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Μακάρι κ' ἐγὼ
 γὰ εἶχα τέτοιο ἔρωτα.

152. Ὁ ἴδιος ποιητῆς πάλιν, εἰς τὸν Φοίνικα, παρου-
 σιάζει τὸν ἥρωά του ἀπολογούμενον διὰ τὴν διαβολὴν πού
 ἔκαμαν εἰς βᾶρος του πρὸς τὸν πατέρα του καὶ διδάσκει
 δτι δὲν πρέπει γὰ κρίνουν οἱ ἄνθρωποι μὲ βᾶσιν τὰς ὑπο-
 ψίας καὶ τὰς συκοφαντίας ἀλλὰ γὰ ἐξετάζουν τὴν διαγω-
 γὴν τοῦ καθ' ἑνὸς καὶ ἀπ' ἐκεῖ γὰ βγάξουν συμπεράσματα.

«Πολλὲς φορὲς μοῦ ἀνέθεσαν γὰ διαλύσω μιὰ διαφορὰ
 Καὶ ἄκουσα πολλὰς φορὲς, μαρτυρίες πού ἀλληλοσυγκρούονται
 Γὰ μιὰν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν.
 Κ' ἐγὼ, ὅπως καὶ κάθε φρόνιμος ἄνθρωπος
 βρίσκω τὴν ἀλήθεια ἐξετάζοντας τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀν-
 θρώπου

² Ψ. 77-94.

³ Σ. 94-100.

σκοπῶν δίκαιάν θ' ἦντιν' ἡμερεύεται...
 ὅστις δ' ὀμιλῶν ἤδεται κακοῖς ἀνήρ,
 οὐ πάποι' ἠρώτησα, γινώσκων ὅτι
 τοιοῦτός ἐστιν οἷσπερ ἤδεται ξυνών.

153 Σκέψασθε δ' ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς γνώμας, ἃς ἀποφαίνεται ὁ ποιητής. Ἦδη δὲ πολλῶν πραγμάτων φησὶ γεγενῆσθαι κριτής, ὡσπερ νῦν ὑμεῖς δικασταί, καὶ τὰς κρίσεις οὐκ ἐκ τῶν μαρτυριῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν ὀμιλιῶν φησὶ ποιεῖσθαι, ἐκεῖσε ἀποβλέπων, πῶς τὸν καθ' ἡμέραν βίον ζῆ ὁ κρινόμενος καὶ ὄντινα τρόπον διοικεῖ τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν, ὡς παραπλησίως αὐτὸν καὶ τὰ τῆς πόλεως διοικήσονται, καὶ τίσι χαιρεῖ πλησιάζων καὶ τελευτῶν οὐκ ἄκνησεν ἀποφηνασθαι τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι οἷσπερ ἤδεται ξυνών. Οὐκοῦν δίκαιον καὶ περὶ Τιμάρχου τοῖς αὐτοῖς ὑμᾶς Εὐριπίδῃ χρη-

154 αασθαι λογιμοῖς. Πῶς διέφκῃσε τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν; κατεδήδοκε τὰ πατρῶα καὶ τὰ τῶν φίλων καὶ μεμισοθαρηκῶς τῷ σώματι καὶ δωροδοκῶν δημοσίᾳ πάντ' ἠφάνικεν, ὥστε μηδὲν ἄλλ' ἢ τὰς αἰσχύνας αὐτῷ περιεῖναι. Χαίρει δὲ τῷ συνών; Ἡγησάνδρω. Ὁ δ' Ἡγήσανδρος ἐκ τίνων ἐστὶν ἐπιτηδευμάτων; ἐκ τούτων, ἃ τὸν πράξαντα οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσι μὴ δημηγορεῖν. Ἐγὼ δὲ τί λέγω κατὰ Τιμάρχου, καὶ τίνα ποτ' ἐστὶν ἃ ἀντιγέγραμμαι; μὴ δημηγορεῖν Τιμάρχον πεπορνευμένον καὶ τὴν πατρῶαν οὐσίαν κατεδηδοκότα. Ὑμεῖς δὲ τί ὁμωμόκατε; ὑπερὸ αὐτῶν ψηφιεῖσθαι ὧν ἂν ἡ δίωξις ἦ.

155 Ἴνα δὲ μὴ μακρολογῶ περὶ τῶν ποιητῶν διεξιῶν, ἀνδρῶν ἐρῶ προεσβυτέρων καὶ γνωρίμων ὑμῖν ὀνόματα καὶ μειρακίων καὶ παίδων, ὧν τοῖς μὲν διὰ τὴν εὐπρέπειαν πολλοὶ γεγονασιν ἐρασταί, ἐνίοις δὲ τῶν ἐν ἡλικίᾳ ἔτι καὶ νῦν εἰσίν, ὧν οὐδείς πάποι' εἰς τὰς αὐτὰς αἰτίας ἀφίεται Τιμάρχου καὶ πάλιν ὑμῖν ἀντιδιέξιμι ἀνθρώπων πεπορνευμένων αἰσχροῶς καὶ φανεροῶς ὀνόματα, ἵνα ὑμεῖς ἀναμνησθέντες κα-

καὶ τὸν τρόπον τοῦ περὶ αὐτὸν καιρὸν τοῦ.
 Γιατί ὁποιος εὐχαριστιέται γὰ κἀνή παρὰ μὲ τοὺς κακοὺς
 δὲν ρωτῶ ποτὲ τί ἄνθρωπος εἶναι: ξέρω
 πῶς εἶναι σὺν κ' ἐκείνους τοῦ τοῦ ἀρέσει γὰ τοὺς συναγα-
 [στρέφεται.

153. Προσέξατε καλὰ ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς γνώμας τοῦ ἐκφράζει ὁ ποιητής. Λέγει ὅτι ἤδη ἔτυχε γὰ γίνῃ δικαστής, ὅπως τῶρα σεῖς, πολλῶν ὑποθέσεων, δὲν ἐβασίσθη δμῶς διὰ γὰ βγάλη ἀπόστασιν, εἰς τὰς μαρτυρίας, ἀλλ' εἰς τὸν τρόπον καὶ εἰς τὰς συναναστροφάς, προσέχων κυρίως τούτο, πῶς περὶ αὐτὸν καιρὸν τοῦ ὁ κρινόμενος καὶ πῶς διοικεῖ τὸ δικό του τὸ σπίτι, διότι φυσικὰ καθ' ὁμοιον τρόπον θὰ διοικήσῃ καὶ τὴν πόλιν, καὶ τοῖων ἀνθρώπων ἢ συναναστροφή τὸν εὐχαριστεῖ. Καὶ εἰς τὸ τέλος ἀδίστακτα ἀποφαίνεται ὅτι ὁ καθένας ὁμοιάζει μὲ ἐκείνους τοῦ εὐχαρίστως συναναστρέφεται. Δὲν εἶναι τάχα ὀρθὸν καὶ ὡς πρὸς τὸν Τιμάρχον γὰ χρησιμοποήσετε τὰς ἀρχὰς αὐτὰς τοῦ Εὐριπίδου;

154. Πῶς διεχειρίσθη τὴν περιουσίαν του; Κατεσπατάλησε καὶ τὴν πατρικὴν κληρονομίαν, καὶ τῶν φίλων του τὰ χρήματα καὶ μολονότι πωλεῖ τὸ σῶμα του καὶ δωροδοκεῖται δταν κατέχη δημοσίαν θέσιν, ἐν τούτοις ὅλα τὰ ἔχει δαπανήσει καὶ δὲν τοῦ ἔμεινε παρὰ μόνον ἡ γτροπή. Καὶ μὲ ποῖον εὐχαριστεῖται γὰ κἀνή παρὰ; Μὲ τὸν Ἡγήσανδρον. Καὶ τί κάμνει ὁ Ἡγήσανδρος; Τέτοιες δουλειὰς τοῦ ὁ νόμος ἀπαγορεύει εἰς ἐκείνον τοῦ τὰς πράττει γὰ ὀμιλῆ πρὸς τὸν λαόν. Ἀλλὰ τί λέγω μήπως καὶ ἐγὼ κατὰ τοῦ Τιμάρχου, καὶ διατὶ τὸν κατήγγειλα; Αὐτὸ ἀκριβῶς: ὅτι ὁ Τιμάρχος δὲν ἔχει δικαίωμα γὰ ὀμιλῆ πρὸς τὸν λαόν, διότι ἔχει πορνευθῆ καὶ σπαταλήσει τὴν πατρικὴν του περιουσίαν. Καὶ σεῖς, τί δρῶν ἐδώσατε; Νὰ ἀποφανθῆτε περὶ ἐκείνων, διὰ τὰ ὅποια γίνεται δίωξις.

155. Καὶ διὰ γὰ μὴ μακρολογῶ ἀναφερόμενος εἰς τοὺς ποιητάς, θὰ σὰς εἶπω τῶρα τὰ ὀνόματα ἀνθρώπων γνωστών εἰς σὰς, γερόντων καὶ νέων καὶ παιδιῶν. Μερικοὶ ἀπ' αὐτούς, ἐπειδὴ ἦσαν ὄρατοι, ἀπέκτησαν πολλοὺς ἐραστάς, καὶ μάλιστα κάποιοι, νέοι, ἔχουν ἀκόμη. Κανείς ἐν τούτοις ἀπ' αὐτούς δὲν κατηγορήθη ποτὲ δι' ὅσα τῶρα κατηγορεῖται ὁ Τιμάρχος. Θὰ σὰς εἶπω ἀπ' ἐτέρου τὰ ὀνόματα ἀνθρώπων τοῦ φανερὰ καὶ χωρὶς γτροπήν πορνεύονται. Σκεφθῆτε τοὺς καλὰ καὶ τοὺς μὲν καὶ τοὺς δὲ καὶ

156 τανείμητε εἰς τὴν προσήκουσαν τάξιν Τιμαρχον. Πρῶτον δὲ λέξω τὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ καλῶς βεβιωκότων ὀνόματα. Γινώσχετε, ὦ Ἀθηναῖοι, Κρίτωνα τὸν Ἀστυόχου καὶ Περικλείδην τὸν Περιθοίδην καὶ Πολεμαγένην καὶ Πανταλέοντα τὸν Κλεαγόρου καὶ Τιμησίθεον τὸν δρομέα, καλλίστους οὐ μόνον τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων γεγενημένους καὶ πλείστον καὶ σωφρονεστάτων τυχόντας ἔραστῶν.

157 ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε αὐτοὺς ἔρεξε. Πάλιν ἐκ τῶν μειρακίων καὶ τῶν ἐν παισὶν ἔτι καὶ νῦν ὄντων πρῶτον μὲν τὸν ἀδελφιδοῦν τὸν Ἰφικράτους, υἱὸν δὲ Τεισίου τοῦ Ῥαμνουσίου, ὁμῶννον δὲ τοῦ νυνὶ κρινομένου Τιμαρχον· δευτέρως δὲ ὡν ἰδεῖν τοσοῦτον ἀπέχει τῶν αἰσχρῶν, ὥστε πρόην ἐν τοῖς κατ' ἀγροῦς Διονυσίοις κωμῶδων ὄντων ἐν Κολλυτῶ καὶ Παρμένοντος τοῦ κωμικοῦ ὑποκριτοῦ εἰπόντος τι πρὸς τὸν χορὸν ἀνάπαιστον, ἐν ᾧ ἦν εἶναι τινὰς πόρνους μεγάλους Τιμαρχώδεις, οὐδεὶς ὑπελάμβανεν εἰς τὸ μειράκιον, ἀλλ' εἰς σὲ πάντες· οὕτω κληρονόμος εἶ τοῦ ἐπιτηδεύματος. Πάλιν Ἀντικλέα τὸν σταδιοδρόμον καὶ Φειδίαν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μελησίου. Ἔτι δὲ εἰπεῖν ἔχων πολλοὺς παύσομαι, ἵνα μὴ δοκῶ τὸν ἔπαινον θεωρεῖν τι κατ' αὐτῶν ποιῆσαι.

158 Περὶ δὲ τῶν ὁμοτρόπων τῶν Τιμαρχον, φεύγαν τὰς ἀπεχθείας, ὧν ἤμιστά μοι μέλει μνησθῆσομαι. Τίς γὰρ ὑμῶν τὸν ὄρφανόν καλούμενον Διόφαντον οὐκ οἶδεν, δεῖ τὸν ξένον πρὸς τὸν ἄρχοντα ἀπήγαγεν, ᾧ παρήδραυεν Ἀριστοφῶν ὁ Ἀζηγιεὺς, ἐπαιτιασάμενος τέταρας δραχμὰς αὐτὸν ὑπὲρ τῆς πράξεως ταύτης ἀπεισερχέσθαι, καὶ τοὺς νόμους λέγων οἷς κελεύουσι τὸν ἄρχοντα τῶν ὄρφανῶν ἐπιμελεῖσθαι, τοὺς ὑπὲρ τῆς σωφροσύνης κειμένους αὐτὸς ὑπερβεβηκώς; ἢ τίς τῶν πολιτῶν οὐκ ἐδυσχέραινε Κηφισόδωρον τὸν τοῦ Μό-

κατατάξατε τὸν Τιμαρχον εἰς τὴν κατηγορίαν πού πρέπει, 156. Καὶ πρῶτα πρῶτα θὰ σᾶς ἀναφέρω ἐκείνους πού ἦσαν καλῆς καὶ ἀξίας ἐλευθέρων ἀνθρώπων διαγωγῆς. Γινώσχετε, ὦ Ἀθηναῖοι τὸν Κρίτωνα, υἱὸν τοῦ Ἀστυόχου, καὶ τὸν Περικλείδην τὸν Περιθοίδην καὶ τὸν Πολεμαγένην καὶ τὸν Πανταλέοντα τὸν υἱὸν τοῦ Κλεάρχου καὶ τὸν δρομέα Τιμησίθεον, οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν οἱ ὠραιότεροι ὄχι μόνον μέσα στὴν πόλιν μας, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἶχαν ἐρωτικὸν σύνδεσμον μὲ πολλοὺς καὶ πολὺ φρονίμους ἀνδρας. Ὅμως κανεὶς ποτέ τους δὲν τοὺς κατηγορήσε γι' αὐτό.

157. Ἀπὸ τοὺς γεαροὺς πάλιν καὶ τὰ παιδιὰ θὰ σᾶς ἀναφέρω πρῶτον μὲν τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Ἰφικράτους, υἱὸν δὲ τοῦ Τεισίου ἀπὸ τῆν Ῥαμνουῦντα, πού ἔχει τὸ ἴδιον ὄνομα μὲ τὸν ἥδη κατηγορούμενον Τιμαρχον. Ὁ νέος αὐτὸς εἶναι μὲν ὠραιότατος, ἀλλὰ καὶ τόσο μακρὰν ἀπὸ τῆν αἰσχρότητα, ὥστε δταν τελευτάτα εἰς τὸν Κολυττὸν, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἀγροτικῆς ἐορτῆς τοῦ Διονύσου ἐπαίξετο μὴ κωμῶδία καὶ ὁ κωμικὸς ἠθοποιὸς Παρμένων, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν χορὸν, εἶπεν ἕνα ἀναπαιστικὸν στίχον, δπου ἀνεφέρετο ὅτι ὑπάρχουν μεγάλοι πόρνοι, σὰν τὸν Τιμαρχον, κανεὶς δὲν ἐνόμισεν ὅτι γίνεται ὑπαινιγμὸς γιὰ τὸν νέον ἐκείνον, ἀλλ' ὅλοι γιὰ σένα. Τόσον ἐμονοπώλησες τὸ ἐπάγγελμα αὐτό. Σᾶς ὑπενθυμίζω ἐπίσης καὶ τὸν Ἄντοκλῆ, δρομέα εἰς τὸ στάδιον καὶ τὸν Φειδίαν, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μελησίου. Καὶ μολονότι ἔχω γὰρ κατονομάσω καὶ ἄλλους πολλοὺς, θὰ παύσω, διὰ γὰρ μὴ νομισθῆ ὅτι τοὺς ἐγκωμιάζω ἐπίτηδες, γιὰ γὰρ τοὺς κολακεύσω. 158. Ἄφ' ἑτέρου, ἐξ ἐκείνων πού εἶναι τῆς ἰδίας μὲ τὸν Τιμαρχον διαγωγῆς, μόνον ἐκείνους γιὰ τοὺς ὁποίους ἐλάχιστα μὲ ἐνδιαφέρει. Πράγματι τοὺς ἀπὸ σᾶς δὲν ξέρει τὸν Διόφαντον, πού εἶναι γνωστὸς καὶ μὲ τὸ παρατσούκλι «τὸ ὄρφανόν», καὶ ὁ ὅποιος ἤγειρε ἐνώπιον τοῦ ἀρχοντος, πού εἶχε συμπάρεδρον τὸν Ἀριστοφῶντα τὸν Ἀθηναῖον, ἀγωγὴν ἐναντίον ἐκείνου τοῦ ξένου καὶ ἐζήτησε γὰρ καταδικασθῆ καὶ γὰρ τοῦ πληρώσει τέσσαρας δραχμὰς, τὰς ὁποίας τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῆ γι' αὐτὴν τὴ δουλειά, ἀπαιτῶν γὰρ ἐφαρμοσῆ ὁ ἀρχων τοὺς νόμους πού τοῦ ἐπιβάλλον γὰρ προστατεύη τὰ ὄρφανά, ἐνῶ αὐτὸς εἶχε παραβῆ τοὺς νόμους πού προστατεύουν τὰ ἦθη; Καὶ ποῖος πολίτης δὲν ἐδυσφόρησε μὲ τὸν Κηφισόδωρον, τὸν λεγόμενον υἱὸν τοῦ Μόλωνος, ὁ ὅποιος

λωνος καλούμενον, καλλίστην, ὥραν ὄψεως ἀκλεέσιστα διεφθαρκότα; ἢ Μνησίθεον τὸν τοῦ μαγείρου καλούμενον; ἢ πολλοὺς ἐτέρους, ὧν ἑκὼν ἐπιλανθάνομαι; Οὐ γὰρ ἐπεξελεθεῖν αὐτῶν ἕκαστον κατ' ὄνομα πικρῶς βούλομαι, ἀλλὰ μάλλον τῶν τοιοῦτων ἔργων ἀπορεῖν ἂν εὐξαίμην ἐν τῷ λόγῳ διὰ τὴν πρὸς τὴν πόλιν εὐνοίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἑκατέρων προελόμενοι τινὰς διεξεληλύθαμεν, χωρὶς μὲν τοὺς διὰ σωφροσύνην ἐρωμένους, χωρὶς δὲ τοὺς εἰς ἑαυτοὺς ἐξαμαρτάνοντας, ὑμεῖς ἤδη τοῦτ' ἐρωτηθέντες ἀποκρίνασθε πρὸς ἐμέ, εἰς ὁποῦνταν τάξιν Τίμαρχον κατανέμετε, πότερα εἰς τοὺς ἐρωμένους ἢ εἰς τοὺς πεπορευμένους. Οὐκοῦν μὴ καταλιπὼν ἦν εἶλον συμμορίαν αὐτομολήσης εἰς τὰς τῶν ἐλευθέρων δι-ατριβάς.

- 160 Ἐὰν δ' ἐπιχειρῶσι λέγειν, ὡς οὐκ ἠταίρηκεν ὅστις μὴ κατὰ συγγραφὰς ἐμισθώθη, καὶ γραμματεῖον καὶ μάρτυρας ἀξιώσῃ με τούτων παρασχεῖσθαι, πρῶτον μὲν τοὺς περὶ τῆς ἐταιρήσεως νόμους μέμνησθε, ἐν οἷς οὐδαμοῦ μνείαν ὁ νομοθέτης περὶ συνθηκῶν πεποίηται. Οὐ γάρ, εἰ κατὰ γραμματεῖον τις ἑαυτὸν κατήσχυνε, τοῦτ' ἐξήτασεν, ἀλλὰ παντελῶς, ὅπως ἂν ἡ προᾶξις γένηται, τὸν προᾶξαντα κελεύει μὴ μετέχειν τῶν τῆς πόλεως κοινῶν. Εἰκότως ὅστις γὰρ νέος ὢν ἀπέστη δι' αἰσχροῦς ἡδονὰς τῆς εἰς τὰ καλὰ φιλοτιμίας, τοῦτον οὐκ ᾤθηται δεῖν προεσβύτερον γενόμενον ἐπίτιμον εἶναι.
- 161 Ἐπειτα καὶ τὴν εὐήθειαν τοῦ λόγου τούτου ῥᾴδιόν ἐστιν ἐξετάσαι. Πάντες γὰρ ἂν τοῦθ' ὁμολογήσαιμεν, ὅτι τὰς συνθήκας τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀπιστίας ἔνεκα ποιούμεθα, ἵνα ὁ μὴ παραβὰς τὰ γεγραμμένα δίκην λάβῃ τῇ ψήφῳ παρὰ τοῦ παραβάντος. Οὐκοῦν, εἴπερ τὸ προᾶγμα δίκης προσδεῖται, τοῖς κατὰ γραμματεῖον ἠταιρηκόσιν, ἂν ἀδικῶνται, ἢ τῶν νόμων ὡς οὐτοί φασιν ἐπικουρία καταλείπεται. Καὶ τίς ἂν ὁ λόγος ἑκατέρου φανείη; μὴ γὰρ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμε-

κατέστρεψε τὰ περικαλλῆ γιᾶτά του κατὰ τὸν αἰσχρότερον τρόπον, ἢ τὸν Μνησίθεον, τὸν λεγόμενον υἱὸν τοῦ μαγείρου, ἢ τὸς αὐτοὺς ἄλλους ποὺ ἐκουσίως τοὺς λησιμονῶ; 159. Πράγματι δὲν θέλω νὰ τοὺς ἀναφέρω, σκληρά, ἕνα πρὸς ἕνα, μὲ τὸ ὄνομά των καὶ θὰ προτιμούσα, ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὴν πόλιν, νὰ ἦτο πτωχὸς σὲ τέτοιου εἴδους γεγονότα ὁ λόγος μου. Καὶ τώρα ἀφοῦ ἀνέφερα μερικά παραδείγματα καὶ ἀπὸ τὰ δύο εἶδη, ἰδιαιτέρως ἐκείνους ποὺ εἶναι φρόνιμοι, ἀλλὰ καὶ γίνονται ἐρωμένοι ἀνδρῶν καὶ ἰδιαιτέρως πάλιν ἐκείνους ποὺ ἐξευτελίζουσι τὸν ἑαυτῶν, τώρα ἀπαντήσατε εἰς τὴν ἐρώτησιν ποὺ σὰς ἔθεσα. Εἰς ποῖαν κατηγορίαν κατατάσσετε τὸν Τίμαρχον, εἰς ἐκείνους ποὺ ἀπὸ ἐρωτα συνδέονται μὲ ἕνα ἄνδρα, ἢ εἰς ἐκείνους ποὺ πορνεύονται; Μὴ προσπαθῆς λοιπὸν Τίμαρχε, ν' ἀφήσης τὴν συντροφιά τὴν ἴποιαν σὺ ἐξέλεξες καὶ νὰ χωθῆς μέσα εἰς τὸν δμίλον τῶν ἀξιοπρεπῶν ἀνθρώπων.

160. Ἄν πάλιν ἐπιχειρήσουν νὰ εἶπουν, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ἔνοχος ἐταιρήσεως παρὰ ἐκεῖνος ποὺ μὲ συμβόλαιον ἐνοικίασε τὸν ἑαυτό του καὶ ἀξιώσουν νὰ παρυσιάσω τὸ ἔγγραφο καὶ τοὺς μάρτυρας τοῦ συμβολαίου, θυμηθῆτε πρῶτον μὲν τοὺς νόμους περὶ ἐταιρήσεως, μέσα στοὺς ὁποίους δὲν κάμνει πουθενὰ λόγον ὁ νομοθέτης περὶ συμβολαίου. Καὶ ἀλήθεια, δὲν ἐξετάζει ἂν κάποιος ἐντρόπιασε τὸν ἑαυτόν του μὲ συμβόλαιον, ἀλλὰ διέταξε νὰ μὴ μετέχη τῆς διοικήσεως τῆς πόλεως ἐκεῖνος ποὺ ἔκανε αὐτὴ τὴ δουλειά, καθ' οἷονδὴποτε τρόπον καὶ ἂν τοῦτο ἔγινε. Καὶ πολὺ σωστά. Ὁ νομοθέτης ἔκρινε ὅτι ἐκεῖνος ποὺ, νέος ὢν, χάριν αἰσχροῦν τέρψεων δὲν εἶχε τὸ φιλότιμον νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν καλὸν δρόμον, δταν φθάσῃ εἰς ἀνδρικὴν ἡλικίαν δὲν ἔπρεπε νὰ ἀποκτήσῃ τὰ τιμητικὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου. 161. Ἐκτὸς τούτου εὐκολον εἶναι νὰ ἀντιληφθῆτε πόσον ἀνόητον εἶναι αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα. Πράγματι διὰ ἀναγνωρίζομεν ὅτι τὰ συμβόλαια γίνονται ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως ἐμπιστοσύνης μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων καὶ διὰ νὰ ἐξασφαλισθῆ ἐκεῖνος ποὺ ἐτήρησε τὰς συμφωνίας, ὅτι θὰ εὕρῃ τὸ δίκαιόν του ἐνάγων ἐκεῖνον ποὺ τὰς παρέβη. Ὡστε φρονοῦν οἱ ἀντίδικοι ὅτι ἂν ἐνοικίασῃ κάποιος μὲ συμβόλαιον ἕνα ἄλλον διὰ νὰ τὸν ἔχη ὡς ἐρωμέγον καὶ ὁ εἰς ἀπὸ τοὺς συμβαλλομένους ἀδικηθῆ ἀπὸ τὸν ἄλλον, προστατεύεται ἀπὸ τοὺς νόμους; Καὶ τί θὰ ἐλεγεῖν ἔμπρὸς εἰς τὸ δικαστήριον; Ὑποθέσατε ὅτι δὲν σὰς τὸ διη-

- 162 νον, ἀλλὰ γιγνόμενον τὸ πρᾶγμα νομίσασθ' ὁρᾶν. Ἐστω γάρ ὁ μὲν μισθωσάμενος δίκαιος εἰς τὸ πρᾶγμα, ὁ δὲ μισθωθεὶς ἄδικος καὶ μὴ βέβαιος, ἢ πάλιν τούναντίον ὁ μὲν μισθωθεὶς μέτριος καὶ ποιῶν τὰ ὁμολογημένα, ὁ δὲ τὴν ἡλικίαν προλαβὼν καὶ μισθωσάμενος ἐψεύσθω· καὶ δικαστὰς ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπολάβετε καθῆσθαι. Οὐκοῦν ὁ πρῶτος, ἀποδοθέντος τοῦ ὕδατος αὐτῷ καὶ λόγου, κατηγορῶν μετὰ
- 163 σπονδῆς, βλέπων δηλονότι πρὸς ὑμᾶς, λέξει· ἔμισθωσάμην, ὦ Ἀθηναῖοι, Τίμαρχον ἑταιρεῖν ἐμαντῶ κατὰ τὸ γραμματεῖον τὸ παρὰ Δημοσθένει κείμενον· οὐδὲν γὰρ κολύει οὕτως εἰρησθαι· ὁ δ' οὐ ποιεῖ μοι τὰ ὁμολογημένα. Καὶ ταῦτ' ἤδη διέξεισι δηλονότι πρὸς τοὺς δικαστὰς λέγων ἃ χρὴ τὸν τοιοῦτον ποιεῖν. Ἐπειτα οὐ καταλευσθήσεται ὁ μισθούμενος τὸν Ἀθηναῖον παρὰ τοὺς νόμους, καὶ προσοφλῶν ἄπεισιν ἐκ τοῦ δικαστηρίου οὐ τὴν ἐπωβελίαν μόνον ἀλλὰ καὶ ἄλλην ὕβριν; ἀλλ' οὐχ οὕτος, ἀλλ' ὁ μισθωθεὶς
- 164 δικάζεται. Λεγέτω δὴ παρελθὼν ὁ σοφὸς Βάταλος ὑπὲρ αὐτοῦ, ἔν' εἰδῶμεν, τί ποτ' ἐρεῖ. Ἄνδρες δικασταί, ἐμισθώσατό με ἑταιρεῖν αὐτῷ ἀργυρίου ὀσσηνοῦ· οὐδὲν γὰρ διαφέρει· καὶ γὰρ μὲν ἅπαντα καὶ πεποίηκα καὶ ἔτι καὶ νῦν ποιῶ κατὰ τὸ γραμματεῖον, ἃ χρὴ ποιεῖν τὸν ἑταιροῦντα· οὕτος δὲ ὑπερβαίνει τὰς συνθήκας. Ἐπειτ' οὐ πολλὴ κραυγὴ παρὰ τῶν δικαστῶν αὐτῷ ἄπαντήσεται; τίς γὰρ οὐκ ἐρεῖ· ἔπειτα ἐμβάλλεις εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ στεφανοῦ ἢ πρᾶτεις τι τῶν αὐτῶν ἡμῖν; Οὐκοῦν οὐδὲν ἄφε-
- 165 λος τῆς συγγραφῆς. Πόθεν οὖν ἴσχυκε καὶ σὺνηθες γέννηται λέγειν, ὡς κατὰ γραμματεῖον ἤδη τινὲς ἠταίρησαν, ἤδη ἐρῶ. Ἀνὴρ εἰς τῶν πολιτῶν—τὸ δ' ὄνομα οὐ λέξω τὰς

¹ Ὁ χρόνος ποὺ διέθετεν ἕκαστος διάδικος διὰ ν' ἀναπτύξῃ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ εἰς τὸ δικαστήριον ἦτο περιωρισμένος. Ἐμετρεῖτο μὲ μίαν κλεψύδραν, ἀπὸ τὴν ὅποιαν σιγὰ σιγὰ ἔρρεε τὸ νερό, ποὺ ἐτίθετο εἰς αὐτὴν ὅταν ἐδίδοτο ὁ λόγος εἰς τὸν διάδικον. Τὸ δὲ νερὸ ἔμετρεῖτο ἀναλόγως τῆς σημασίας κάθε ὑποθέσεως.

γοῦμαι ἐγώ, ἀλλ' ὅτι πράγματι συμβαίνει κάτι τέτοιο. 162. Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ συμβαλλομένου, ἐκείνος ποὺ πληρῶνει ἀμοιβὴν, ἐκτελεῖ τὰς ὑποχρεώσεις του, ἐνῶ ὁ ἄλλος, ποὺ προσελήφθη ἐπ' ἀμοιβῆ, τὰς παραβαίνει καὶ κάμνει ἀπιστίας, ἢ ὅτι ἀπεναντίας αὐτὸς εἶναι συνειπῆς καὶ ἐκτελεῖ τὰ συμφωνηθέντα, ὁ δὲ μεγαλύτερος, αὐτὸς ποὺ ἀνέλαβε νὰ δίδῃ ἀμοιβὴν εἰς τὸν ἄλλον, εἶναι κατακῆς πίστεως. Φαντασθῆτε ἀκόμη ὅτι σεις εἴσθε οἱ δικασταὶ τῆς ὑποθέσεως. Λοιπόν, ἀφοῦ μετρηθῇ τὸ νερὸ ὁ λόγος δίδεται εἰς τὸν πλέον ἡλικιωμένον ὁ ὅποιος ἀναπτύσσει με δύναμιν τὴν μήνυσίν του· θὰ σὰς εἰπῇ, βεβαίως, ἐνῶ θὰ σὰς βλέπῃ κατὰ πρόσωπον. 163. «Ἐνοκίασα, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸν Τίμαρχον, διὰ νὰ μοῦ χρησιμεύῃ ὡς ἐρωμένος, σύμφωνα μὲ τὸ συμβόλαιον ποὺ ἔχομεν καταθέσει πρὸς φύλαξιν εἰς τὸν Δημοσθένην», διότι τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ ὁμιλήσῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, «οὗτος ὅμως δὲν ἐκτελεῖ τὰς ὑπηρεσίας του». Καί, φυσικά, ἀρχίζει τὰ ἀναπτύσσει εἰς τοὺς δικαστὰς τι ὑπερρεῖται νὰ κάμῃ ὁ ἐναγόμενος. Ἀλλὰ κατόπιν αὐτῶν, δὲν θὰ λιθοβοληθῇ αὐτὸς ποὺ ἐνοκίασε ἕνα Ἀθηναῖον παρὰ τοὺς νόμους καὶ δὲν θὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ δικαστήριον ὅχι μόνον μὲ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα εἰς βάρος του, ἀλλὰ καὶ φορτωμένος ἀπὸ κάθε λογῆς ὕβρεις; Ἄς ὑποθέσωμεν ὅμως ὅτι τὴν δίκην ἐγείρει ὅχι αὐτός, ἀλλὰ ὁ ἄλλος, ἐκεῖνος ποὺ ἐνοκίασε τὸ σῶμα του. 164. Καὶ ἂς φαντασθῶμεν ὅτι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἀνέλαβε αὐτὸς ὁ σοφὸς ὁ Βάταλος. Ἄς δοῦμε, τί ἡμπορεῖ νὰ εἰπῇ ἀνερχόμενος εἰς τὸ βῆμα: «ὦ Ἀθηναῖοι πολῖται, μὲ ἐνοκίασε ἀντὶ χρημάτων διὰ νὰ μὲ ἔχῃ ἐρωμένον τοῦ ὀσιοσῆπτεσε, διότι δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ποῖος «καὶ ἐγὼ μὲν ἐξετέλεσα, σύμφωνα μὲ τὸ συμβόλαιον καὶ τώρα ἐξακολούθω νὰ ἐκτελῶ ὅσα ὅσα πρέπει νὰ κάμῃ ὁ ἐρωμένος. Αὐτὸς ὅμως παραβαίνει τὰς συμφωνίας μας». Ἀμέσως δὲν θὰ ὑψωθῶν κραυγαί ἀπ' οδοκίμασίας ἐκ μέρους τῶν δικαστῶν; Καὶ ποῖος δὲν θὰ τοῦ εἰπῇ «πῶς τολμάς καὶ ἔρχεσαι εἰς τὸν τόπον τῆς συγελεύσεως τοῦ λαοῦ, καὶ φορεῖς στεφάνι καὶ ἐπίδιδεσαι εἰς τὰς ἰδικίας μας ἀσχολίας;» Ὅπως βλέπετε, ἕνα τέτοιο συμβόλαιον δὲν ἡμπορεῖ νὰ χρησιμοποιοῦται ἀπὸ τοὺς συμβαλλομένους, ἀλλὰ νὰ λέγεται ὅτι μερικοὶ ἐνοκίασαν τὰ σώματά των μὲ συμβόλαιον. Κάποιος πολίτης τοῦ ὁποῖου δὲν θ' ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα διότι ἀποφεύγω νὰ δημιουργῶ ἐχθρότητα.

γὰρ ἀπεχθείας φεύγω—οὐδὲν προϋδόμενος ὢν ὀλίγω πρότερον ἐγὼ διεξῆλθον πρὸς ὑμᾶς, λέγεται κατὰ συνθήκας ἦταιρηκέναι τὰς παρ' Ἀντικλεῖ κειμένας, οὐκ ὢν δ' ἰδιώτης, ἀλλὰ πρὸς τὰ κοινὰ προσιών· καὶ λοιδορίας περιπίπτων, εἰς συνήθειαν ἐποίησε τοῦ λόγου τούτου τὴν πόλιν καταστήναι, καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτώσιν τινες, εἰ κατὰ γραμματεῖον ἢ πρᾶξις γεγένηται. Ὁ δὲ νομοθέτης οὐχ' ὅπως τὸ πρᾶγμα γεγένηται ἐφρόντισεν, ἀλλ' ἐὰν ὅπως μίσθωσις γένηται, κατέγνωκε τοῦ πράξαντος αἰσχύνην.

- 166 Ἄλλ' ὁμοῦ οὕτω σαφῶς τούτων διωρισμένων, πολλὰ παρεμβολαὶ λόγων ὑπὸ Δημοσθένους εὐρεθήσονται. Καὶ ταῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ πράγματος κακοηθείαις λεγομέναις ἦτον ἂν τις ἀγανακτήσειεν· ἢ δὲ ἐξωθεν ἐπεισάξεται λυμινόμενος τὰ τῆς πόλεως δίκαια, ἐπὶ τούτοις ἄξιόν ἐστιν ὀργισθῆναι. Πολλὸς μὲν γὰρ ὁ Φίλιππος ἔσται, ἀναμιχθήσεται δὲ καὶ τὸ τοῦ παιδὸς ὄνομα Ἀλεξάνδρου. Καὶ γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς ἄμυστος τις οὗτος καὶ ἀπαίδευτος ἄνθρωπος ἔστι. Τὸ μὲν γὰρ εἰς τὸν Φίλιππον τῶ λόγῳ πλημμελεῖν ἁμαθὲς μὲν καὶ ἄκαιρον, ἔλαττον δ' οὐ μέλλω λέγειν ἁμάρτημα· ὁμολογουμένως γὰρ εἰς ἄνδρα, καίπερ οὐκ ὢν αὐτὸς ἀνήρ, τὰς βλασφημίας ποιήσεται· ὅταν δὲ ταῖς εἰς τὸν παῖδα πεπραγματευμέναις μεταφοραῖς ὀνομάτων αἰσχυρὰς 167 ὑποψίας παρεμβάλλῃ, καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιεῖ. Ὡς γὰρ τὰς ἐμὰς εὐθύναις βλάπτων, ὡς ὑπὲρ τῆς πρεσβείας μέλλω διδόναι, φησὶ με, ὅτ' αὐτὸς πρώην πρὸς τὴν βουλὴν ὑπὲρ τοῦ παιδὸς Ἀλεξάνδρου διεξῆι ὡς ἐν τῶ πάτῳ ἡμῶν κιδαρῖοι καὶ λέγοι ῥήσεις τινὰς καὶ ἀντικρούσεις πρὸς ἕτερον παῖδα, καὶ περὶ τούτων ἢ δὴ ποτε αὐτὸς ἐτύγχανε γιγνώσκων πρὸς τὴν βουλὴν ἀπεφίηται, οὐχ ὡς συμπρεσβευτήν, ἀλλ' ὡς συγγενῆ τοῖς εἰς τὸν παῖδα σκώμμασιν ἀγανακτῆ-

τας, μὴ προβλέψας τὰς συνεπειὰς τοῦ πρὸ ὀλίγου σαῶς ἐξέθεσα, λέγεται ὅτι ἐνοικίασε τὸ σῶμα τοῦ διὰ τὴν γίγνη ἐρωμένος κάποιου ἄλλου καὶ συνέταξε περὶ αὐτοῦ συμβόλαιον τὸ ὅποσον εἶναι κατατεθειμένον εἰς τὸν Ἀντικλῆ. Ἐπειδὴ ὁμοῦ αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπλοῦς ἰδιώτης ἀλλ' ἀναμιγνύεται εἰς τὰ κοινὰ καὶ ἔρχεται εἰς προστριβὰς μὲ ἄλλους, οἱ ὅποιοι τοῦ τὸ κτυποῦν κατὰ πρόσωπον, κατήντησε πλεονομήθεια νὰ χρησιμοποιοῦ ὅλην ἢ πόλιν αὐτὴν τὴν ἔκφρασιν καὶ συχνὰ ἀκούμε νὰ ἐρωτοῦν ἂν ἡ δουλειὰ αὐτὴ ἔχει γίνεσθαι μὲ συμβόλαιον. Ὁ νομοθέτης ὁμοῦ δὲν ἐξήτασε πῶς συνομολογεῖται αὐτὴ ἢ συμφωνία, ἀπλῶς διατάσσει, ἐὰν γίγνη ἐνοικίασις ἀνθρώπου ἀντὶ χρημάτων, νὰ στερηθῆται, ἐκείνος τοῦ ἔκαμε αὐτὴν τὴ δουλειὰ, τῶν τιμῶν τοῦ πολίτου.

166. Ὅλα αὐτὰ εἶναι πρόδηλα, ὁ Δημοσθένης ὁμοῦ θὰ ἐπινοήσῃ μυριάς ἀντιρρήσεις. Καὶ ὅσον μὲν διὰ τὰς κακοηθείαις τοῦ θὰ εἴπῃ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὑποθέσεώς του, ὁμοῦ καὶ εἰς πράγματα ἀσχετὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν μας, παραβλάπτων τὰ συμφέροντα τῆς Πολιτείας, καὶ αὐτὸ δημιουργεῖ τὴν ὀργὴν μας. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ εἴπῃ πολλὰ περὶ τοῦ Φιλίππου, θὰ ἀναμίξῃ δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ του, τοῦ Ἀλεξάνδρου. Διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐλαττωμάτων του εἶναι καὶ ἀγενῆς καὶ ἀνάγωγος. 167. Καὶ τὸ νὰ θίγῃ μὲν τὸν Φίλιππον μὲ τὰ λόγια του, εἶναι βεβαίως ἀστοχον καὶ ἀστοχον, μικρότερον ὁμοῦ ἀπὸ τὸ σφάλμα ποὺ πρόκειται νὰ εἴπω ἐκθέσω. Διότι ἐπὶ τέλους δὲν εἶναι βάρη δὲν εἶναι καὶ ποὺ θὰ κάμῃ πρὸς ἕνα ἄνδρα, αὐτὸς ποὺ ἄνδρας δὲν εἶναι. Πρόκειται ὁμοῦ μὲ περιστροφὰς καὶ εὐφημισμοῦ νὰ ὑπαινεθῆ διαφόρους αἰσχυρῶς εἰς βάρος τοῦ υἱοῦ του, καὶ ἔτσι θὰ καταστήσῃ καταγέλαστον τὴν πόλιν μας 168. Πράγματι ὁ Δημοσθένης, προσπαθεῖ νὰ δυσχεράνῃ τὴν θέσιν μου, προκειμένου νὰ λογοδοτήσῃ διὰ τὴν πρεσβείαν ποὺ μοῦ εἶχατε ἀναθέσει καὶ δι' αὐτὸ λέγει ὅτι, ὅταν πρὸς τὸν καιρὸ ὤμιλοι εἰς τὴν βουλὴν διὰ τὸ παιδί αὐτό, τὸν Ἀλεξάνδρον, πῶς σὲ κάποιος γλέντι ἐπαίξε κιθάραν καὶ ἐλέγε τραγούδια καὶ ἀπαντοῦσε μὲ τσακίσματα εἰς τὰ τραγούδια ποὺ ἔλεγε ἕνα ἄλλο παιδί, καὶ ἐν γένει ἐξέθεσε ὅσα συνέβη νὰ γνωρίζῃ περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐγὼ τάχα ἐξωργίσθην δι' ὅσα χλευαστικὰ εἶπεν εἰς βάρος αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ, ὅχι ὡς μέλος τῆς πρεσβείας, ἀλλὰ ὡς ἄνθρωπος συγ-

169 *σαι. Ἐγὼ δ' Ἀλεξάνδρῳ μὲν εἰκότως διὰ τὴν ἡλικίαν οὐ διείλεγμαί, Φίλιππον δὲ νῦν μὲν διὰ τὴν τῶν λόγων εὐφημίαν ἐπαινῶ· ἔάν δ' ὁ αὐτὸς ἐν τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἔργοις γένηται, οἶος νῦν ἐστίν ἐν τοῖς ἐπαγγέλμασιν, ἀσφαλῆ καὶ ῥάδιον τὸν καθ' αὐτοῦ ποιήσει ἐπαινον. Ἐπετίμησα δ' ἐν τῷ βουλευτηρίῳ Δημοσθένει οὐ τὸν παῖδα ἐκθεραπεύων, ἀλλ' ἔάν τὰ τοιαῦτα ἀποδέχησθε, ὁμοίαν νομίζων τὴν πόλιν φανήσεσθαι τῇ τοῦ λέγοντος ἀκοσμία.*

170 *Ὅλωσ δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς ἔξωθεν τοῦ πράγματος ἀπολογίας μὴ προσδέχεσθε, πρῶτον μὲν τῶν ὄρκων ἕνεκα, οὗς ὠμόσατε, δεύτερον δὲ ὑπὲρ τοῦ μὴ παρακρουσθῆναι ὑπὸ ἀνθρώπου τεχνίτου λόγων. Μικρὸν δ' ἄνωθεν ἄρξομαι διδάσκειν ὑμᾶς. Δημοσθένης γάρ, ἐπειδὴ τὴν πατρίαν οὐσίαν ἀνῆλθε, περιήει περὶ τὴν πόλιν θηρευόν νέους πλουσίους ὄρφανούς, ὧν οἱ μὲν πατέρες ἐτετελευτήκησαν, αἱ δὲ μητέρες διώκουν τὰς οὐσίας. Πολλοὺς δ' ὑπερβάς ἐνός τῶν δεινὰ*

171 *πεπονθότων ὑπὸ τούτου μνησθήσομαι. Κατιδὼν γὰρ οἰκίαν πλουσίαν καὶ οὐκ εὐνομουμένην, ἧς ἡγεμὼν μὲν ἦν γυνὴ μέγα φρονούσα καὶ νοῦν οὐκ ἔχουσα, νεανίσκος δὲ ὄρφανὸς ἡμιμανῆς διεχειρίζε τὴν οὐσίαν, Ἀρίσταρχος ὁ τοῦ Μόσχον, τούτου προσποιησάμενος ἑραστής εἶναι καὶ τὸ μειράκιον εἰς τὴν φιλανθρωπίαν ταύτην προσκαλεσάμενος, ἐλπιδὼν κενῶν ἐμπλήσας, ὡς αὐτίκα δὴ μάλα τῶν ἐπιτόρων προ-*

172 *τεύσοντα, κατάλογον ἀποφαίνων, τοιούτων εἰσηγητῆς αὐτῷ καὶ διδάσκαλος ἔργων ἐγένετο, ἐξ ὧν ἐκεῖνος μὲν φεύγει τὴν πατρίδα, οὗτος δ' αὐτοῦ τὰ τῆς φυγῆς ἐφόδια προλαβὼν τρία τάλαντα ἀπεστέρηκε, Νικόδημος δ' ὁ Ἀφιδναῖος ὑπ' Ἀριστάρχου τετελευτήκει βιαίῳ θανάτῳ, ἐκκοπέεις ὁ δελταῖος ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν γλῶττιαν ἀποτιμηθεῖς,*

173 *ἢ ἐπαρρησιάζετο πιστεύων τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν. Ἐπειθ' ὑμεῖς, ὦ Ἀθηναῖοι, Σωκράτην μὲν τὸν σοφιστὴν ἀπεκτεί-*

δεδεμένος μαζί του. 169. Φυσικὰ ἐγὼ, λόγῳ τῆς διαφορᾶς τῆς ἡλικίας δὲν συνέβη νὰ συνομιλήσω μὲ τὸν Ἀλεξάνδρον. Τὸν Φίλιππον δὲ μὴ τὸν ἐπαινῶ διὰ τὰς καλὰς διαθέσεις ποὺ ἐξεδήλωσε. Ἄν δὲ τὰ ἔργα τοῦ πρόκειται νὰ εἶναι ὁμοία μὲ τὰς ὑποσχέσεις του, ἀφόδως καὶ μὲ εὐκολίαν ἂν θὰ τὸν ἐπαινοῦμεν. Ἄν δὲ ἐπέπληξα τὸν Δημοσθένην εἰς τὴν βουλήν δι' ὅσα εἶπε τότε, δὲν τὸ ἔκαμα διὰ νὰ ἀποκτήσω τὴν εὐνοίαν τοῦ νεαροῦ Ἀλεξάνδρου, ἀλλὰ διότι ἐνόμιζα ὅτι, ἔάν ἡνείχεσθε αὐτὰ τὰ πράγματα, θὰ ἐφαίνετο ἡ πόλις μας ἐξ ἴσου ἀκοσμος πρὸς τὸν ῥήτορα.

170. Σὰς προτρέπω δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, νὰ μὴ δεχθῆτε νὰ ἐπεκταθῇ ὁ κατηγορούμενος σὲ πράγματα ἄσχετα πρὸς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν, ἀφ' ἐνός μὲν σύμφωνα μὰ τὸν ὄρκον ποὺ ἐδώσατε, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ μὴ παρασυρθῆτε ἀπὸ τὸν ἀνθρώπον αὐτόν· ποὺ ἡ τέχνη του εἶναι νὰ διαστρέφῃ τὰ πράγματα μὲ τὰ λόγια του. Γιὰ νὰ σὰς διαφωτίσω, θὰ ἀνατρέξω ὀλίγον μακρὰν. Πράγματι ὁ Δημοσθένης ἀφοῦ ἐσπατάλησε τὴν πατρικὴν του περιουσίαν ἤρχισε νὰ ζῆτῆ ἀνὰ τὴν πόλιν ἐκείνους τοὺς πλουσίους νέους ποὺ οἱ μὲν πατέρες των εἶχαν ἀποθάνει, τὴν δὲ περιουσίαν των διαχειρίζοντο αἱ μητέρες των. Θὰ παραλείψω πολλοὺς ἄλλους καὶ θὰ σὰς ὑπενθυμίσω τί συμφορὰ ἔπαθεν ἕνας ἀπ' αὐτῶν. 171. Ὁ Δημοσθένης ἀνεκάλυψε ἕνα σπίτι πλούσιον, ἀλλὰ ποὺ διευθύνετο κακῶς, ἀπὸ μίαν γυναῖκα μωρὰν καὶ ὑπερήφανον, ἐνῶ τὰ χρηματικὰ ζητήματα διεχειρίζετο ὁ ἄριστος νεανίας, ὁ Ἀρίσταρχος ὁ υἱὸς τοῦ Μόσχου. Προσεκοιμήθη τότε ὅτι τὸν ἀγαπᾶ καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ αἰσθήματά του. Ἀφοῦ δὲ τὸν ἐγέμισε μὲ κενὰς ἐλπίδας, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ τὸν κάμῃ πρῶτον ἀπὸ ἄλλους τοὺς ῥήτορας, παρουσιάσων εἰς αὐτὸν καὶ κατάλογον τῶν μαθητῶν του, 172. τοῦ εἰσηγήθη καὶ τὸν ἐδίδαξε τοιαῦτα ἔργα, ὥστε κατήντησε νὰ ἐξορισθῇ ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ Δημοσθένης ἰδιοποίηθη τὰ χρήματα ποὺ θὰ ἐπαιρνε ἐκεῖνος μαζί του διὰ νὰ συντηρηθῆται κατὰ τὴν ἐξορίαν του, τρία δλόκληρα τάλαντα. Διότι ὁ Ἀρίσταρχος ἔδωσε βίαιον θάνατον εἰς τὸν Νικόδημον ἀπὸ τὰς Ἀφιδνας, καὶ τοῦ ἔβγαλε τοῦ δυστυχοῦς τὰ δύο τοῦ μάτια καὶ τοῦ ἔκοψε τὴν γλῶσσαν, μὲ τὴν ὁποίαν τόσον θαρραλέα ὠμίλει, ἔχων πεποῖθησιν εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς σὰς. 173. Καὶ ἀπὸ σὰς, ὦ Ἀθηναῖοι, ποὺ καταδικάσατε εἰς θάνατον τὸν σοφιστὴν Σωκράτην, ἐπειδὴ ἦτο